

ACTA SZEKSZARDIENSIIUM

UNIVERSITAS QUINQUEECCLESIENSIS, FACULTAS DE ILLYÉS GYULA NOMINATA

Tom. XV.

ACTA SZEKSZARDIENSIIUM

UNIVERSITAS QUINQUEECCLESIENSIS, FACULTAS DE ILLYÉS GYULA NOMINATA

Tom. XV.

SCIENTIFIC PUBLICATIONS XV.

PTE IGYK

Szekszárd

2013

PTE IGYK
UNIVERSITY OF PÉCS
FACULTY OF ILLYÉS GYULA
HUNGARY-SZEKSZÁRD

ACTA SZEKSZARDIENSIVM/SCIENTIFIC PUBLICATIONS

XV.

PTE IGYK

Authors/Szerzők:

N. Horváth Béla, Huszti Zsolt, Muhammad Iqbal, Iman Jauhari, Király Gabriella, Láng András, D. G. Mamrayeva, Meskó Norbert, Nagy Janka Teodóra, Iis Ristiani, Raffay Zoltán, Zs. M. Sayekina, Sulaiman, Töttös Gábor, S. K. Yerzhanova, Z. A. Yeskerova

Editor in chief/ Főszerkesztő:

Éva Farkas

Technical editor/ Technikai szerkesztő:

Gabriella Sárközi

Copyright © by Authors

Publisher/ Kiadó:

Illyés Gyula Faculty, University of Pécs – Dr. Béla Horváth, Dean of the Faculty

ISSN (print): 2416-1071

ISSN (online): 2786-2003

ISSN-L: 2416-1071:

Cover Design/ Fedélterv:

Gabriella Sárközi

Printer by:

Printing Office of St. László School (TISZK), Szekszárd

Manager: Lajos Vida

CONTENT/ TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ - PROF. DR. BÉLA HORVÁTH Dsc	7
N. HORVÁTH BÉLA A SZÖVEGVÁLTOZATOK SZEREPE A KÉSZÜLŐ JÓZSEF ÁRTILA-KRITIKAI KIADÁSBAN	9
MUHAMMAD IQBAL BRAIN-BASED TEACHING STRATEGIES CAN IMPROVE LEARNING AND MEMORY OF STUDENTS	17
IMAN JAUHARI ALTERNATIVE POLITICAL DISPUTE RESOLUTIONS ACCORDING TO ISLAMIC LAW	25
KIRÁLY GABRIELLA SZEXUÁLIS GYERMEKBÁNTALMAZÁS A CSALÁDBAN	39
NORBERT MESKÓ – ANDRÁS LÁNG WOMEN EVALUATE THEIR PARTNERS' BETRAYAL: EMOTIONAL REACTIONS, FORGIVENESS, PERCEIVED THREATS OF INFIDELITY	55
NAGY JANKA TEODÓRA A SZOCIÁLIS GAZDASÁG, MINT TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ, AVAGY EGY „HARMADIK MODERNIZÁCIÓ” LEHETŐSÉGE A HARMADIK ÉVEZRED ELEJÉN	69
IIS RISTIANI THE USE OF INTEGRATIVE MODEL IN LEARNING INDONESIAN LANGUAGE AND LITERATURE	77
ZS. M. SAYEKINA – S. K. YERZHANOVA – Z. A. YESKEROVA – D. G. MAMRAYEVA – ZSOLT HUSZTI – ZOLTÁN RAFFAY A NEW COUNTY WITH GREAT POTENTIAL ON THE WORLD TOURISM MAP : THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN	97
SULAIMAN HARMONIZATION OF ISLAMIC LAW, CUSTOMARY LAW AND WESTERN CIVIL LAW IN PURCHASE AGREEMENT IN ACEH	119
TÖTTÖS GÁBOR A SZÍNJÁTÉKTÓL A SZÍNMEIG - AZ OZORAI PÉLDA ÉS ELŐZMÉNYEI	139

Előszó

Gazdag tematikájú kötetet nyújtunk át az olvasónak. A társadalomtudományok különböző szegmensei jelennek meg az egyes tanulmányokban, tükrözve Karunk oktatóinak különböző kutatási területeit, illetve azt a széles spektrumot is, amely megjelenik a hallgatók oktatásában. Oktatóink többsége tudományosan kvalifikált, tudományos-szakmai körökben elismert kutató. Ez tükröződik jelen tanulmánykötetben is.

A kötet másik sajátossága, hogy több külföldi szerző írását is bemutatja. A Kar vezetése célul tűzte ki és támogatja a nemzetközi tudományos életbe való minél szélesebb körű bekapcsolódást. Ennek eszköze a külföldi kollegákkal való közös kutatás, kutatócsoport létrehozása, illetve a közös publikációk megjelentetése. Tanulmánykötetünkben indonéz partneregyetem oktatói közölnek a magyar tudományosság és egyáltalán a magyar olvasó számára is érdekes írásokat egy távoli ország iszlám kultúrájáról, az iszlám jogalkotás sajátosságairól.

Az *Acta Szekszardiensium* egy folyamatot is bemutat, a Karon folyó tudományos kutatás történetét is kirajzolják a magyar és idegen nyelven is megjelenő kötetek. Ahogy a jelenlegi magyar és angol nyelvű kötet is, példázva az igazságot, hogy a tudás sokoldalúsága, sokszínűsége gazdagít.

Dr. Horváth Béla
egyetemi tanár
dékan

A SZÖVEGVÁLTOZATOK SZEREPE A KÉSZÜLŐ JÓZSEF ATILA-KRITIKAI KIADÁSBAN

N. Horváth Béla

Absztrakt

Minden kritikai kiadás egyik alapfeladata a szövegforrások feltárása. Meg kell állapítani, hogy az adott szöveg hány változatban létezik, a változatok – a variánsok – hogyan viszonyulnak egymáshoz. József Attila prózai műveinek (1930-1937) készülő kritikai kiadása a munkálatok során számba veszi a szövegkorpust. A szövegek viszonyának értelmezésében fontos szempont lehet, hogy a sarkalatos gondolatok, a tézisek hogyan fordulnak elő, milyen változatban az egyik és másik szövegben.

Az Ázsia lelke változatai közül a legfigyelemreméltóbb az az egységes szövegtömb, amely pontosan érzékelteti József Attila marxizmusának módosulását és freudomarxizmusának átalakulását. A Szép Szó 1936. márciusi számában azonban nem ez a szöveg jelent meg. Az Ázsia lelke gondolati rendje egyrészt a neomarxizmuson, Marx fiatalkori műveinek interpretációján alapul, másrészt a freudi ösztönök értelmező szerephez juttatásán.

Minden kritikai kiadás egyik alapfeladata a szövegforrások feltárása. Meg kell állapítani, hogy az adott szöveg hány változatban létezik, a változatok – a variánsok – hogyan viszonyulnak egymáshoz. A szövegvariánsok egymás melletti közlése egyúttal érzékelteti az alkotó gondolkodásmódját, gondolkodástörténetét. A szövegjavítások (törések, beírások, hibák stb.) leírják a szem-

lélet változását. Különösen fontos kérdés a nyomtatott verzió és a szövegvariánsok viszonya.

József Attila prózai műveinek (1930-1937) készülő kritikai kiadása a munkálatok során számba veszi a szövegkorpuszt. Látható, bizonyos műveknek csak a nyomdai változata ismert, a kézirat nem maradt fenn vagy lappang. Más művek esetében nagyszámú töredék jelzi az alkotásfolyamatot. S vannak olyanok, amelyek több szövegváltozatban ismertek. Ezek közül különösen fontos a *Hegel-Marx-Freud*, amelynek egy rekonstruált változatát közölte a *József Attila Összes Művei III.* (szerk. Szabolcsi Miklós, Akadémiai Kiadó, 1958.), s a szerkesztő az adott politikai, irodalompolitikai viszonyainak is engedve jelölte meg fő szövegnek az adott változatot. Ugyancsak érdekes és fontos az az eset, amikor az alkotó, József Attila maga választotta közlésül a szövegvariánsok közül a kevésbé megalkotottat, a szemléletében és poetikai eszköztárszerében kevésbé koherens – illetve ellentmondásos – változatot. Az *Ázsia lelke* változatai közül a legfigyelemreméltóbb az az egységes szövegtömb, amely pontosan érzékelteti József Attila marxizmusának módosulását és fruedomarxizmusának átalakulását. A Szép Szó 1936. márciusi számában azonban nem ez a szöveg jelent meg.

A kritikai kiadás szempontjából tehát adott a fő szöveg, ugyanakkor fontos tisztázni a nem közölt szöveggel való viszonyát: mely részek emelkedtek át a végleges szövegbe, mi ezeknek a szövegkohéziós szerepe, illetve a közlésből elhagyott részek státusa. Nem utolsó sorban persze, a szöveg/szövegek alakulása kirajzolja József Attila gondolkodását egy adott témakörrel, nevezetesen a marxizmus és a freudizmus viszonyáról és társadalomértelmező szerepükről.

Az *Ázsia lelke* kritika, a mecénás, a barát Hatvany Bertalan könyvéről. Ugyanakkor látnivaló, az írás a költőnek alkalmat ad arra, hogy az ismertetést és a kritikai fenntartásait egy teória felvázolására is kihasználja. Ennek okát maga fogalmazza meg: „Egész nemzetközi irodalmukban sehol egy olyan mű, amely kifejtene a szocializmus filozófiáját, nem állapodna meg az ideologikus változások gazdasági

és osztályharcos magyarázatánál, hanem fölvetve az ideologikus beállítódások belső szükségességének kérdését általában is.²¹ Az apropó talán az az indíttatás, amelyre ugyancsak utal („*Hatvany heves kirohanásai a történelmi materializmus ellen*”²²), de az igazi készítés a társadalmi történésekhez – amelynek aktualitását a németországi fordulat, a hitlerizmus hatalomra jutása, a diktatúra kiterjedése adja meg – adekvát filozófia megteremtése, felvázolása. Ennek eredői ott vannak a korábbi írásokban is (legnyilvánvalóbban az *Egyéniség és valóságban*, illetve a *Szocializmus bölcseletében*), de a közvetlen közelségben keletkezett *Új szocializmust!* című Hort Dezső-kritikában is több szempontból teret nyer a gondolati paradigmaváltás szükségessége: „... a tiszta szellemi vagy ideológiai életformák a hatása nagyobb jóval nagyobb annál, amit a marxi koncepció feltételez.”²³ Hatvany Bertalan könyve pedig pont erről szól: az ideológiai életformákról, a kultúrákról, azok pszichológiai tartalmáról, struktúráiról, a vallásokról. A szövegváltozatban szereplő fenti indokok magyarázzák a fő szöveg koncepcionális alapjait, illetve az írás megszületését.

A szövegek viszonyának értelmezésében fontos szempont lehet, hogy a sarkalatos gondolatok, a tézisek hogyan fordulnak elő, milyen változatban az egyik és másik szövegben. Az *Ázsia lelke* gondolati rendje egyrészt a neomarxizmuson, Marx fiatalkori műveinek interpretációján alapul⁴, másrészt a freudi ösztönök értelmező szerephez juttatásán. Ezt annál is inkább megteheti, hisz mint az *Új szocializmust!*-ban írja – ugyancsak a fiatalkori Marx-művekre hagyatkozva –: „*A marxi elmélet filozófia, de pszichológia is.*”²⁵ Az igazi, az alkalmazott pszichológia azonban a freudi tan, amelyet eltérő mértékben és módon interpretál a fő szövegben és a változatban.

A freudi alaptételt, az Odipusz-komplexust⁶ – Hatvanytól eltérően – olyan ősi örökségnek tartja, amely a tudattalan meghatározó ereje, összhangban a freudi tanítással. Hatvanyval vitatkozva a történeti erkölcsöt nem a gondviselés és kozmikus erők eredményének tartja, hanem az élet anyagi feltételei és az „*ösztönök*”

együtthatásának”. S ez után következik a fő szövegben egy hosszú, bonyolult, körkörös összetett mondat az ösztönökről – emlékeztetve Marx *Gazdasági-filozófiai kéziratok* című munkájának némely fejtegetésére, azok gondolati szerkezetére : „...Az ösztönökkel, melyek nem ismernek, tehát el sem ismerhetnek társadalmi különbségeket s ezért állandó forrásai minden olyan törekvésnek, mely az ember és ember közé emelt válaszfalakat, pl. az osztályok megszüntetésére irányul, az ösztönökkel, melyeket a történeti korok embereinek gyermekkorukban, gyámoltalanságuk folytán el kellett fojtaniok; az ösztönökkel és gyermekkori elfojtásukkal, melyet az emberek felnőtt korában is fenn akarnak tartani a történeti társadalmak uralkodó és haszonélvező, az egész emberi termelés javát kisajátító hatalmasságai; az elfojtásból kiszabadulni iparkodó ösztönöknek, az elnyomatásuk ellen küzdő, szabad emberi lét után sóvárgó tömegeknek és az infantilis elfojtások megrögzítésében érdekelt osztályuralmakkal örökös birkózásával inkább megmagyarázható mind a tőkés államok belső és külső gazdasági imperializmusa, mind a shiiták és szunniták, mohamedánok és keresztények, hinduizmus és mozlimizmus összecsapása, kultúrák terjesztése és hanyatlása, - semmint a bennük virágzó eszmékkel. Az eszmék csak azt a társadalmi formát teszik, amelyben az emberek ráésszélnek erre a valóságra.” Ez a bonyolult szöveg láthatóan építkezik a freudi alapfogalmakból (elfojtás, gyermekkori elfojtás) és társadalomtörténeti, szociológiai kifejezésekből. Az ösztönök jelennek meg a társadalmi válaszfalakat lebontó erőként ebben az értelmezésben társadalmi osztályok megszüntetésének erejeként. József Attila ezen gondolategyüttese visszaadja a freudomarxizmus tipikus logika konstrukcióját. A társadalmi viszonyokat az ösztönök gyermekkori elfojtása és az elfojtás felnőtt létben való konzerválódása magyarázza. József Attila kiterjeszti ezt a freudomarxista fogalmi apparátusú és logikájú magyarázatot a modern társadalomra („a tőkés államok belső és külső gazdasági imperializmusa”) és a kultúrák konfliktusára, a vallások harcára. A szövegváltozatban nem érzékelhető ez a társadalomértelmező szándék és logika, ott a tiszta freudizmus munkál, középpontban a könyv tárgyával, a vallások lélektanával.

„Mindenkiben az örömkeresési és kínterületi elv működik és működött mindenkor. A kutató feladata annak feltárása, hogy milyen sajátos történelmi körülmények következtében öltött ez az év ilyen vagy olyan tudat [szövegváltozatként: kultúr] formát magára. A tudattalan freudi fogalmára támaszkodva azután teljes sikerrel csak a történelmi materialista módszert értékesíthetné, mert a termelési eszközökkel alkotott és közvetített mindennapi élet, a természetismeret, tehát a társadalomban illeszkedő tudat kizárja a tudattalan bizonyos megnyilvánulási módjait, tudattalantörekvéseinknek a külvilágba közvetített kultúralakzatait.”⁸ Freud frissen megismert munkájának⁹ alapfogalmai (örömkeresési és kínterületi elv) a fő szövegben nem kötődnek a szerzőhöz, nincsenek nevesítve, csak egy utalásban jelennek meg: „lélektani nyelven fejezve ki magunkat”⁸ A szövegváltozat kiterjeszti az örömkeresés és kínterület működését mindenkire és mindenkorra. Ugyanilyen általánosító érvennyel, filozófiai és létértelmező szándékkal állít szembe egy marxista alaptétellel egy másfajta gondolkodásmódot és tézist. „A feuerbach-i tétel alapján állva, hogy t. i. a lét határozza meg a tudatot, nem értjük ma már mindennapi lelki tapasztalatainkat sem maradék nélkül, nemhogy kulturákat értelmezhetnénk vele. A feuerbach-i tétel összeütközésbe jut azzal az új, természettudományosnak tekinthető belátással, mely azt tanítja, hogy tudatos gondolkodásunkat egy tudattalan gondolkodás kíséri, mely amant messze meghaladja jelentőségben, mert közelebb áll valódi cselekvéseink forrásaihoz, ösztöneinkhez.”⁹ A mai gondolkodásnak furcsa lehet, hogy József Attila a „tudattalan gondolkodást” a természettudomány köréhez kapcsolja, ám a pszichológiai körűl folytatott 30-as évek eleji marxista vitákban ez a definitív értelmezés nem szokatlan.¹⁰ Mindenesetre ebben a fejtegetésben József Attila sokkal nagyobb jelentőségűnek tartja a „tudattalan gondolkodást”, mert értelmezése szerint a „valódi cselekvéseket” indukálva a forrásokhoz, az ösztöntökhöz ez áll közelebb.

Az előbbi oppozícióban a feuerbach-i tétel a materialista és racionalista szemléletmód képviselőjében tűnik fel, amelynek ellentéte az

ösztönökre épülő lélektan. S mint érzékelhető, József Attila ez utóbbit tartja meghatározónak. A fő szöveg is tartal-mazza ezt az oppozíciót, de kevésbé direkt állásfoglalással és társadalomtudományos, marxista magyarázattal. Olyannyira, hogy kommunista-marxista mivoltának korábbi időszaka kísért egy-egy kitételben, mint a tudományos szocializmus szerepéről írottak („*oly szabadabb világot ígér, melyben hinni érdemes*”) vagy a modern kapitalizmus neurotizáló hatásának következményei, a prózában¹¹ és versben is megjelenített „*sivár lelkek*”¹². József Attila egy levezetésben köti össze a „*kapitalizmus hajszája*”, a „*tőkés gazdálkodás ellent-mondásai*” következményeit az „*ösztönerők közös emberi voltával, amely „társadalmi különbségeket nem ismerő”, s amely „lüktet a kultúrákban*”. Mondhatni, miközben a napi marxizmus fogalmait használja, téziseit interpretálja, „*antimarxista*” módon nem téve különbségeket az osztálytudatok között – az ösztöntannak az egész emberi létre, kultúrára, kiterjedő érvényessége mellett érvel.

Az Ázsia lelke című teoretizáló kritika szerzőjének szemléleti pozícióját ő maga adja meg: a „*szocializmus súlyos, elméleti mulasztása*” következtében a „*szocializmus filozófiáját*” kívánja megfogalmazni a „*szocialista szellemiség*” alapján. „*Minden új ideológia csak a már meglévőnek valamilyen megértéséből keletkezik – a szocialista ideológia eddig csak úgy jelentkezett, mint a kapitalista ideológia megértése. Természetesen meg kellene értenünk és értetnünk az összes adott ideológiákat, a keletieket beleszámítva, hogy szellemiségünk ne korlátozódjék Európára, hanem egész emberi világunk megértéseként lépjen föl és válhassék általános kulturává. Erre a szerepre azonban csak akkor vállalkozhatik a szocialista szellemiség, ha elfogadja a Marx óta keletkezett új tudományt, a pszichoanalízist. Lévén az ideológiák lehetőségének és alakulásának kérdése azon egy a lelki és elmebetegségek keletkezésének kérdésével.*”¹³ Ez tiszta beszéd, ez a freudizmus szellemi pozíciója – a szövegváltozatban. A fő szöveg ezt a pozíciót inkább a freudomarxizmus koordinátái közé helyezi.

Vajon melyik a fő szöveg, melyik az autentikus, a költő ekkori gondolkodástörténeti státusának kifejezője?

Jegyzetek

József Attila prózai műveinek (1930-1937) kritikai kiadása című 1526 sz. OTKA pályázat keretében vezetésemmel egy kutatói team dolgozik a költő érett korszakából származó tanulmányok, cikkek, feljegyzések, szövegtöredékek magyarázatán, értelmezésén. Az itt közölt munka a kritikai kiadás pályázatát előkészítő tanulmány rövidített változata.

1. József Attila Összes Művei III. 417.
2. uo.
3. József Attila Összes Művei III. 178.
4. József Attila idézi is Marxnak a *Bevezetés a közgazdaságtan bírálatához* című, akkortájt megismert és láthatóan nagy hatással rendelkező művét, de csak utal a forrásra. Ugyancsak idézi a *Hegeli jogbölcselet kritikája* c. fiatalkori Marx-művet. József Attila Összes Művei III. 182.
5. József Attila Összes Művei III. 178.
6. Fő szövegben így szerepel: „*Oedipusz-komplexum*”: József Attila Összes Művei III. 180. Az egyik szövegváltozatban „*Oedipusz-komplexus*”. József Attila Összes Művei III. 415.
7. József Attila Összes Művei III. 180.
8. József Attila Összes Művei III. 416.
9. József Attila Összes Művei III. 181.
10. „*És valóban, a kor, amelyben a társadalmi alany a társadalmi tárggyal egyre élesebben szembekerül, (míg végül a kapitalista társadalmosítás szocialista társadalmosításba csap át) egyéni, illetve, egyéniségi viszonylatban a neurózisok kora. A neurózis megnyilvánulása zavar a koituszban, a koitusz pedig, amint a pszichoanalízis igen helyesen tételezi, szociális aktus, társadalmi tevékenység.*”
Egyéniség és valóság
<http://magyar-irodalom.elte.hu/ja/ja2028/ja2028x.htm>
11. Elégia: „...*hogyan olyan légy, mint a többi nyomorult, kikbe e nagy kor beleszorult s arcukon eltorzul minden vonás?*”
12. József Attila Összes Művei III. 417. Bemutatóközlés

A szerző:

Dr. Horváth Béla

dékán

Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar

horvathb@igyk.pte.hu

(írói nevén N. Horváth Béla) irodalomtörténész

Kutatási területe a 20. századi magyar modern irodalom, elsősorban a magyar irodalom meghatározó képviselőjének, József Attila életművének kutatása. Érdeklődési területe azonban kiterjed a korszak más alkotóinak vizsgálatára, mindenképp Illyés Gyula műveire, de a két világháború közötti magyar kultúra meghatározó irányzatára, a népi irodalomra is. József Attila-kutatásának középpontjában jelenleg a költő világképének freudomarxista vonulata áll, forrásainak (elsősorban a fiatal Karl Marx, Sigmund Freud, Wilhelm Reich) feltárásán dolgozik. Vezető kutatóként irányítja József Attila prózai műveinek kritikai kiadását.

Számos tanulmány, 7 önálló tanulmánykötet szerzője. József Attila-kutatásai eredményeit monográfiában foglalta össze.

(Akadémiai Kiadó, 2008.). Több éve irányítja a PTE Illyés Gyula Kart.

BRAIN-BASED TEACHING STRATEGIES CAN IMPROVE LEARNING AND MEMORY OF STUDENTS

Muhammad Iqbal

Abstract

The working of neuroscientists in education field becomes a huge expectation of teachers, principles, and administrators, even stakeholders to make good education in the future. Brain based teaching strategies turns out to be new approach that has been used to increase learning and memory. To increase learning and memory in the classroom, teachers might use the concept of “main concepts”, “repetition”, “visual environments” and “emotion” because these approaches are the easiest approach that can be applied for all students, circumstances, and teachers. However, all teachers at least should understand how the brains work.

Brain and Education

Human beings use brains every day to analyze, to memorize, to solve problems, to make decisions, to control emotions, and to control body systems. This situation indicates that our live relies on brain we have. In education contexts, the brain can help students to boost the method of learning, such as attention and memory; however, to improve of learning, educators have to understand about brain functions and how they work. There are many advanced technologies to help neuroscientists to find more fascinating inside the brain, such as EEG (Electroencephalography)

and MRI (Magnetic Resonance Imaging), and these tools enable us to see the brain in cognitive process and also brain waves.

Brain-based strategies are strategies based on brain research used to develop teachers' instruction. For the past few years between neuroscientists and educators have not made any connection at all. However, those circumstances today where some educators might see the truth evident of neuroscientists works in brain and learning. Today, brain-based strategies become a new approach to improve learning, and neuroscientists and educators have made a major breakthrough in learning based on brain-based strategies by measuring how the brain works, and they attempt to connect the brain in the educational contexts. Therefore, brain-based strategies can improve students' memory and learning.

Main Concepts

Remembering the main concept is the first principle of brain-based strategies. Brain cannot work to remember in detail; however it will work holistically. Schacter agreed, "*The healthy brain remembers main points or overall meaning-essentially the 'gist' of something before details (as cited in Restaino, 2011, p. 200).*" The capability of brain only to remember of the main concepts will help learners to fortify their memories because sometimes learners cannot recall all information in detail from all information given at one time. This ability can assist teachers to construct the material appropriately by providing a brief introduction in the beginning of the class toward the topics or materials to be explained. As a result, teachers are able to help to recollect the information from students' memories about the topics or materials will be given. For example, teachers can prepare in 20-minutes the explanation by giving two minutes of the main ideas and 18 minutes of supporting details that refer to the main points.

Schacter added that the potential of brain just remembering the main ideas is also useful in grouping and comprehending the

materials because learners can generalize their experiences (as cited in Restaino, 2011, p. 200). Providing main concepts in the beginning of the class will help learners more focus on what they learn.

Repetition

Another concept of brain-based strategies is repetition because it builds up connections in the brain and also increases memory. Sarah Hileman says that repetition also strengthen connection in the brain. Researchers have found that synapses, connection between brain cells, are not working statistically, they will response dynamically when there are stimuli. In other words, learning occurs in brain cells when a new connection meets. Additionally, the repeated information enter the long-term memory and easy to recall. Otherwise, working memory or short-term-where we do conscious processing) memory will last at least 20 minutes in our brain.

Students who cram all information simultaneously cannot recollect information when they need it. In fact, the students are failures to obtain information successfully because the information does not reach the long-term memory storage. For instance, students who cram all information a day before examination, they might not be able to recall all information what they have learned and remembered on the test due to the fact that all information might disappear early before they need/recall it or think about the last time you made any conversation with people, at the first time you heard seemed everything so clear and obvious by yourself, but eventually you might lose what they said.

According to Willis (2007), “*The more regions of the brain that store data about a subject, the more interconnection there is. This redundancy means students will have more opportunities to pull up all of those related bits of data from their multiple storage areas in response to a single cue.*”

By repetition, learners will improve the ability to remember; as a result, the information can be simply understood. Also Hileman (2006) stated, “*The more an idea or skill is used the faster and more accurate we become at the particular knowing or doing.*” Repeated information will be very helpful and very effective than a single learning, and to emphasize the information, learners can easily remember the contents and also can enhance the memories. Restaino (2011) explained that giving emphasis on the information in the classroom session is able to increase student’s memory. Furthermore, repetitions will save the neural pruning in the brain. According to Willis (2007),

“The more ways that the material to be learned in the classroom is introduced and reviewed, the more dendritic pathways of access will be created in the brain. More synaptic cell-to-cell bridges will emerge, and these pathways will be used more often, become stronger, and remain safe from pruning.”

Educator who plays a single role in the class with students can use this technique to enhance the learners’ memories. Daily homework will help out learners to reiterate information; pupils can study again at home and try to repeat the information. Also, keep reading with comprehension allows learners to connect and reiterate information. Thus, repetition is more helpful to increase learning than cramming information in a short amount of time.

Visual Environments

Visual learning also becomes a part of brain-based strategies. Researchers have found that visual sends messages quickly than written or spoken messages. Hileman (2006) said that brain absorbs nearly 85 % information from visual (e.g. computers, cameras, videos, pictures). According to Wilmes, Harrington, Kohler-Evans, & Sumpter (2008) said, “Several brain-based principles are useful in creating an enriched visual environment involving movement, contrast, and color.” Furthermore, using color in visual environment

is very positive because it can bring the significant effect of the brain. Wilmes et al. (2008) added that students who learn in blue, yellow, green, and orange rooms will increase their IQ scores 12 points. Students, conversely, who are in white, black, and brown rooms, have lower IQ test scores. Wilmes et al. explained that radiation electromagnetic has been obtained from color, and each color has its own signal and will have an effect on bodies and brains.

Now, using of visual environment becomes an excellent approach in schools where educators mostly use in the class to facilitate students to easily remember the contents. Medina suggested (as cited in Restaino, 2011, p. 200) that communicates through images will help learners easily remember the contents. There are several ways to help students by using these methods: using genuine images to show to students, using the images to explain the contents, using color to mark the notes or grades of students' homework. Learning in visual environments leads students to easily remember the contents.

Emotions

Perhaps the most interesting idea of brain-based strategies is emotion because it influences learners when they learn Jensen stated (as cited in Hileman, 2006, p. 20) "*Emotions contribute significantly to attention, perception, memory, and problem-solving.*" Jensen added that emotion stimulates amygdale, located within the limbic system of the brain, which aids memory. Teachers usually use different approaches to elicit emotions of students, and some of teachers use storytelling because storytelling engages listeners to their psychological states. Hsu (2008) said, "*When listeners immerse themselves in the narrative their emotions are tied to those in the story, creating a state psychologists refer to as 'narrative transport.'*" To arouse attention and memory, teachers can use the storytelling method by asking the students to tell their stories about their lives, their bad or happy experiences, or conceivable stories. That is why when some people tell their stories whether

it is sad or happy, the stories can magnetize other people to listen and can bring the listeners as if they also feel it.

Also, teachers can use the storytelling method to attract the students' attention in the class and then ask them to relate with their own stories. Also, Restaino stated that storytelling can build a critical thinking skill because storytelling can bring a positive aspect to transport the story, to increase the attention, and to aid the memory. Additionally, color is able to influence the emotions. The settings of color in the classroom can impact on learning because color stimulates our emotions. Blue is the most peaceful color that can reduce the blood pressure and can decline brain waves that are helpful in learning (Wilmes et al. 2009). Researchers have found that bright colors are prone to give creativity to students. Emotions will produce attention and increase memory.

Pro and Cons Brain Based Learning

For the past few years brain-based strategies become a new approach to improve learning. Neuroscientists and educators have made a major breakthrough in learning based on brain-based strategies by measuring how brain works and how to grow more brain connections. However, neuroscientists have disputed about the correlation between the brain and learning. Some of them concur the brain can bring an immense contribution to change and improve students' learning, such as repetition can strengthen connections in the brain, images are important to remember contents, color in the classroom motivates learners to learn, and elicit emotion contributes significantly to attention, perception, and memory.

On the other hand, neuroscientists who were disagreement of learning and the brain found out the contradictory findings about this research. Bruer emphasized, " *There is a whole industry of brain based education based on no research at all,*" and other neuroscientists added that educators should be cautious to the validity of the brain-based researches because not all of them

are valid. Also, when governments and educators implemented “*brain compatible*” to improve students’ achievement and increase engagement in lesson, they got really confused, whether the improvement due to brain-based theory or one of many variables contributing to increase student achievement. Regardless of what neuroscientists have disputed, educators and administrations had better not stop to implement brain-based strategies to students because there are always two sides in one theory.

Conclusion

Now, brain-based strategies are applied in the classroom settings to enrich the learning, and these strategies are useful to assist teachers to encourage students to learn with different learning styles to help them increasing their attentions and memories. Brain is unique. By focusing on main ideas, repetitions, learning by visuals, and eliciting emotions, educators can help student to increase their memories and learning.

Bibliography

- Connell, J. D. (2009).The global aspects of brain-based learning. *Journal of Educational Horizons*, 88(1), 28-39.
- Hileman, S. (2006). Motivating students using brain-based teaching strategies. *Journal of Agricultural Education*, 78, 18-20.
- Hsu, J. (2008).The secrets of storytelling: Our love for telling tales reveals the workings of the mind. *Journal Scientific American Mind*, 19 (4), 46-49.
- Restaino, R. (2011).Gain attention, enhance memory, and improve learning with brain-based strategies. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 42, 199-200.
- Willis, J. (2007). Brain-based teaching strategies for improving students’ memory, learning, and test-taking success. *Journal of Childhood Education*, 83(5), 310.

Wilmes, B., Harrington, L., Kohler-Evans, P., & Sumpter, D. (2008). Coming to our senses: Incorporating brain research findings into classroom instruction. *Journal of the Education Digest*, 74, 24-28.

The author: *Muhammad Iqbal, M.Ed.*

m_iqbal@stikesubudiyah.ac.id

Lecturer

Education Faculty of University U'budiyah Indonesia

Research Areas: Neuroeducation, methodology, teacher training, technological education, ESL, curriculum development, and management education.

ALTERNATIVE POLITICAL DISPUTE RESOLUTIONS ACCORDING TO ISLAMIC LAW

Iman Jauhari

Abstract

This article is aimed to analyze alternative political dispute resolutions through mediation, deliberation, and arbitration according to Islamic law. The research method was content analysis from any relevant documents to the issues. Mediation has been introduced by the Prophet Muhammad in the settlement of political dispute relating to territorial problem with the Quraysh, preceded by Budail bin Warqa ,al-Khuza'i as a mediator and made Hdaybiyah agreement. The companions of the Prophet Muhammad in terms of constitutional disputes have selected deliberation, when the power struggle to become head of state or khalifah (Caliph) replacing the Prophet Muhammad after his death. While arbitration or tahkim, was very popular in the resolution of political disputes between Ali bin Abi Tahlid as head of state with Mu'awiya bin Abu Sufyan as the governor who had been discharged by Ali bin Abi Talib. At that time, each side appointed arbitrators. Ali appointed Abu Musa al-Ash'ari and Mu'awiya selected Amr bin Ash. The companions of the Prophet Muhammad have practiced arbitration in resolving political disputes.

Keywords: Political Disputes, Alternative Resolutions, Islamic Law.

Background

As a religion of *rahmatan lil 'alamin* Islam has a complete instrument in all aspect of life, including in resolving problems or disputes. The settlement could be either in form of litigation or non-litigation as alternative resolution. Islam has firstly introduced alternative dispute resolution rather than litigation or in court settlement. Therefore, during the early development of Islam, there was no separation between judicial power and executive power.

Islamic law aims to achieve social justice through calls for good deed and prevention of misdeed (*al-amr bi al-ma'ruf wa al-nahy 'an al-munkar*). But anyone who wants to achieve the goal consequently must be willing to carry out the ways to achieve that goal. Allah the Almighty requires man to do *amr ma'ruf nahy munkar*, upholding justice, fighting the people who do the cruelty. However, it would not be accomplished completely except by the force (power) and *Imarah* (leadership).¹

Power and leadership is essentially political domain, which basically can not be separated from the conflicts or disputes. Power and leadership require a lot of access on all sides and interact with many people without any discrimination of social status and ethnicity. This is because every man has the instinct to always live with others (gregariousness),² as well as social human beings interact each other. Although essentially no one wants to get involved in a dispute or a conflict, but social interaction can create any form of relation. The relation could be in form of cooperation, competition, and even a conflict or dispute.³

Political dispute is one of the most widely disputes settled out of court. It can be seen empirically and historically in the history of Islamic civilization, from the beginning of Islam until the Prophet Muhammad's death, even to the time of *khalyfah ur-Rashidah*.

-
- 1 'Ibn Taimiyah, *al-Siyasah al-Syar'iyah fi Ishlah al-Ra'i wa al-Ra'iyah*, (Maroko: Dar al-Afaq al-Jadidah, 1991). p. 149.
 - 2 Soerjono Soekanto, *Pokok Pokok Sosiologi Hukum*, (Jakarta: Raja Grafindo Persada, 2001), p. 73.
 - 3 Soerjono Soekanto, *Sosiologi Suatu Pengantar*, (Jakarta: Raja Grafindo Persada, 1982), p. 64.

It should not be a legal vacuum in a non-government organization (social institution)⁴. Under this paradigm, the settlement of disputes outside the courts is one of alternative solutions to the legal issues that occur.

In a constitutional state subject to the rule of law, the court is considered as the executor of judicial power. The court acts as a pressure valve for any breach of law and order in society. Therefore, the judiciary should be relevant as the last resort or the last place to seek the truth and justice. However, bitter experiences of the community have demonstrated that the judicial system is ineffective and inefficient.

Litigation settlement takes many years and is considered the long-winded process. It starts from trial, appeals, and judicial review. Once the decision is legally enforceable, execution has to face *verzet* efforts in the form of party's *verzet* and *derden verzet*. According to M. Yahya Harahap, entered the judicial forum, is like wandering and trying his fortune in the wilderness (adventure unto the unknown). Though people who seek for justice require rapid resolution process, without overly formalistic or informal procedure and can be put into motion quickly.⁵

The worse image of the courts in upholding justice and truth pushes justice seekers to find other alternative dispute resolution. Various models of Alternative Dispute Resolution (ADR) then have been practiced as another way to resolve disputes out of court. ADR system is much more efficient, effective, and simple. It also mostly satisfies the parties because the settlement of disputes can be done in a more cooperative and consensual. The model is then formalized, including political disputes in the country and international political disputes.

Indonesia regulates ADR in the Law No. 30 of 1999 on Arbitration and Alternative Dispute Resolution. Since the enactment of Law No. 30 of 1999, the model of Alternative Dispute Resolution (ADR) has been institutionalized into Indonesian legal system. Unfortunately, this law only covers business dispute

4 Soerjono Soekanto, 2001, Op. Cit., p. 3.

5 M. Yahya Harahap, *Beberapa Tinjauan Mengenai Sistem Peradilan dan Penyelesaian Sengketa*, (Jakarta: Sinar Grafika, 1997), p. 248.

resolution and does not regulate political disputes. Therefore, this simple article tries to discuss alternative political dispute resolution according to Islamic law, with focus on mediation, deliberation and arbitration.

Based on the background above, the problems that will be discussed in this paper are: how is a political dispute resolved by mediation according to Islamic law?; How is a political dispute resolved by *musyawarah* (deliberation) according to Islamic law?; and, How is a political dispute resolved by arbitration according to Islamic law?

This paper is based on literature research with content analysis approach. The data is gathered from various references relevant to the issue of alternative political dispute resolution according to Islamic law.

Alternative Political Dispute Resolution by Mediation

The word of ‘mediation’ in Islam is known as *As-Sulhu* (peace), while those who act as peacemakers called *hakam* (mediator). However, the function of *hakam* in mediation process mainly is acting as a mediator only (referee). According to Indonesian dictionary, mediation is a process of inclusion of a third party in settlement of a dispute, while the mediator is defined by an intermediary or liaison.⁶

Mediation in Islam has been known before *Hudaybiyah* agreement. It was Budail bin Warqa ‘al-Khuza’i with some people from the tribe Khuza’ah came to Prophet Muhammad offered to be a mediator for the territorial dispute, which does not allow the Prophet Muhammad with his companions to enter the city of Mecca, in order to visit the Kaaba to perform hajj.⁷

Furthermore, the Prophet Muhammad conveyed the subject

6 Anton M. Mulyono, *Kamus Besar Bahasa Indonesia*, (Jakarta: Balai Pustaka, 1995), p. 640.

7 Syaikh Shafiyur-Rahman al-Mubarakfury, *Ar-Rahiq al-Makhium Bahtsun fi as-Sirah an Nabawiyah ‘ala Shahibina afdhal as-Shalat was-Salam*, (Cairo: Dar al-Hadits, 1974), p. 491.

matter to Budail as mediator to be proposed to Quraysh tribe, as follows:⁸ “For us, we did not come to fight someone, but we come to perform *Umrah*. Surely, the people of Quraysh had been afflicted by war. If they wish for, I will make peace with them, and handed affair to the people and me. After that, they may interfere with the people or cease the war. If they still insist on fighting, for the sake of Allah, I will fight them until the people behind me live alone or Allah will complete His dealings.”

Budail said to Rasulullah SAW, “*I will tell them what you have said to me.*” Then Budail extended the results of his talks with the Prophet Muhammad to the people of Quraish. The people of Quraish were welcoming Budail and this brought to the consensus between the Muslims and the Quraish, known as Hudaibiyah agreement.

Budail actions by offering himself to be a mediator was fully accepted by the Prophet Muhammad. In the *hadith* terms, this is called the *hadith fi’li*, whereas the Prophet Muhammad himself as the doer. When the Prophet Muhammad approved Budail action is known as *hadith taqriri*, which means by the approval of the Prophet Muhammad something has its legal standing in Islamic law. Thus, mediation as alternative political dispute resolution already has its own legal framework, namely the hadith the Prophet Muhammad.

After Budail, a follow-up mediation between the Prophet Muhammad and the Quraish, by the orders of the Prophet Muhammad was taken over by Usman Bin Affan. At the stage of making a deal, the Prophet Muhammad then got involved directly, while the people the Quraish sent Suhail ibn Amar. Finally, the two sides agreed on the terms of peace, as follows:

1. Prophet Muhammad had to get back on that year, could not enter Makkah, with postponed until next year. In the next year, the Muslims are only allowed to enter Makkah for three days. They should not carry weapons except for traveling and swords are in a sheath, and the people of Quraish would not hinder them at all;

8 *Ibid.*, p. 492.

2. Both sides have a ceasefire for ten years. During that time, everyone would be secured, and the two sides would not attack each other;
3. It was free for everyone who wants to be allied with Muhammad, and anyone who wants to unite with people of Quraysh is free to do so. The tribes that ally with one side include as part of that side. Any hostility waged by any tribes against one-party, considered as hostility against that party;
4. If anyone escapes from Quraysh and comes to Muhammad without the permission of her guardian or custody, then he should be returned to the Quraysh. Conversely, if there are Muhammad followers escape and come to the Quraysh, then it will not be returned to Muhammad.⁹

Hudaybiyah agreement as the result of mediation process creates consensus between both parties. Although there were Muslims who were not satisfied with the contents of the agreement, such as Umar Bin Khatab, each party, both the Muslims and the Quraysh, hold the agreement. At last, the agreement brought many benefits to the Muslims, from the Quraysh leaders converted to Islam at the beginning of the year 7 H and the city of Makkah handed over to the Muslims.

Alternative Political Dispute Resolution by Musyawarah (Deliberation)

The word of *musyawarah* is drawn from *syawara*, which originally meant take honey from a honeycomb. This term then evolved to include everything that was taken from people including opinions. According to Indonesian dictionary, *musyawarah* is a joint discussion with the intention of reaching a decision on the conflict.¹⁰

9 *Ibid.*, p. 499.

10 Anton M. Muliono, *Op. Cit.*, p. 677.

In Islamic law, *musyawarah* has been used as an alternative political dispute resolution concerning the election of the leader/caliph after the death of the Prophet Muhammad. Throughout his life, the Prophet Muhammad was never explicitly told to whom he will give in the leadership. There never was a hadith and the Qur'an that explains it, even before his death the Prophet never give testament about who would succeed him as head of state.

Based on this, it can be clearly understood that the Prophet Muhammad wants his followers to overcome the political problems by way of *musyawarah* and consensus. Badri Yatim said that the Prophet Muhammad did not leave a testamen about his replacement in charge of political affairs, he must hand it over to the Muslims to decide.¹¹

The death of the Prophet Muhammad (peace be upon him) exposed the Muslim community to a constitutional crisis. Prophet Muhammad did not appoint a successor, nor form a council that may exercise the power during the transitional period which is quite serious. Soon after the death of the prophet, the three competing groups, *Anshar*, *Muhajirian*, and *Bani Hashim* were involved in the issue of the caliphate (the leadership).¹²

The appointment to replace the Prophet longer exists. After the Prophet Muhammad's death, some friends of the Prophet was ambitious to occupy the position of head of state. Once the Anshar heard that the Prophet had died, they gathered in *Tsaqifah bani Sa'adah* to take Ubadah Ibn Sa'ad's oath. When Umar bin Khattab heard it, he was with Abu Bakr and Ubaidullah ibn Jarrah indirectly met the Anshar. When Umar Bin Khattab, Abu Bakr and Abu Ubaidah arrived at the venue, Sa'ad bin Ubadah, who selected by the Anshar, had just finished his speech. At that time, there was a bitter debate between the Muhajirin and Anshar.¹³ Abu Bakr states: "The leaders are from us, and ministers are from you."¹⁴

This political disputes in the form of a constitutional crisis can

11 Badri Yatim, *Sejarah Peradaban Islam*, (Jakarta: Grafindo Persada, 1998), p. 35.

12 Syed Mahmudunnasir, *Islam Konsepsi dan Sejarahannya*, Penerjemah: Adang Affandi, (Bandung: Remaja Rosda Karya, 1994), p. 20.

13 A. Shalabi, *Tarekh al-Islamy wa al-Nadharat al-Islamiyah*, (Mesir, 1994), p. 371.

14 Ibnu Atsir, *al-Kamilfi al-Tarikh*, Jilid II, (Beirut, 1965), p. 327.

be resolved by *musyawarah*, and they agreed to choose Abu Bakr as-Siddiq as a caliph. Abu Ubaidah and the Anshar then took Abu Bakr's oath, followed by Sa'ad Ibn Basir, then Umar ibn Khattab and all the Muhajirin and the Anshar. The constitutional crisis was ended by Abu Bakr's election as caliph. It was the first legal decision of the companions about the rule of *khilafah* (the leadership). It then becomes a very valuable experience for the next succession. This can be seen clearly, when the caliph Abu Bakr was suffering, he tried to appoint his successor. He called Usman and dictated a command text appointing Umar as his successor.¹⁵

Based on the above stories, the Muslims had clearly chosen *musyawarah* as an alternative dispute resolution. *Musyawarah* plays an important role in resolving Muslim's problems. Therefore, Allah orders the Muslims to discuss in resolving a conflict, as the word of Allah SWT in the Qur'an Surah ash-Shura verse 38, means: "From their affair, consult it among them". Then the word of Allah in the Qur'an Surah Ali Imran verse 159, which means: "and consult them on specific matters".

Musyawarah shall set forth the nature of politeness and dignified, and mentally prepared to accept the opinions of others, even though he was a political opponent. The guidance of the Prophet Muhammad in *musyawarah* is that should be emulated, namely: 1) Be gentle, 2) Forgiveness and open a new chapter. Do not repeat old mistakes, and 3) When you have determination, the results of *musyawarah* should be held with resignation to God.¹⁶

Furthermore, not all problems can be discussed. Among the things that should not be discussed are: 1) The things that should not be interfered by human being, for example is the problem of spirit or soul; 2) The things that have been established by the law and the way of Allah; 3) discussion to justify the unlawful or forbidden to be lawful, and 4) deliberation for sin and discord or hostility.¹⁷ Thus, *musyawarah* in resolving political disputes are not included in the criteria that prohibited even highly recommended.

15 Syed Mahmudunnasir, *Op. Cit.*, p. 170.

16 Iman Jauhari, *Op. Cit.*, p. 23.

17 *Ibid.*, p. 24.

Alterantive Political Disputes Resolution by Arbitration

Etymologically, the arbitration comes from the Latin of *arbitrase*. In Arabic or in the conception of Islam it is called *tahkim*, in English called arbitration, in Dutch *arbitrage*, in German known as *schiedspruch*, and in French is called *arbitrage*, which means the power to get things done according to the wisdom or peace by the arbitrator or umpire.¹⁸ Arbitration is an intermediary effort in resolving a dispute or judicial referee, whereas the person who is agreed by both parties to give a decision of a dispute is called the arbitrator.

In Economic Law Dictionary ELIPS, stating: "Arbitration is the method of alternative dispute resolution outside the court with the use the services of referees by the consent of the parties to the dispute and the decision of the referee have binding legal force." While the arbitrator or referee is a person who is not a judge, gets in charge of examining and try the case according to the arbitration procedure.¹⁹

R. Subekti mentions that arbitration is the completion or termination of a dispute by a judge or the judges based on the agreement that the parties would be subject to or abide by the decision given by the judge or judges who they select or appoint before.²⁰

Abdulkadir Mohammed gives a more detailed framework on arbitration as follows: "Arbitration is a private judicial body outside of the general court, which is specifically recognized in the corporate field. Arbitration is a selected settlement system and determined voluntarily by the parties to the dispute parties. Dispute resolution out of the court is free will of the parties. This free will of the parties can be contained in a written agreement that they made before or after a dispute in accordance with the principle of freedom of contract in the civil law".²¹

Article 1 paragraph 1 of Law Number 30 of 1999 concerning Arbitration and Alternative Dispute Resolution, arbitration

18 R. Subekti, *Arbitrase Perdagangan*, (Bandung: Bina Cipta, 1992), p. 1.

19 Tim Penyunting Kamus Hukum Ekonomi ELIPS, *Kamus Hukum Ekonomi ELIPS*, (Jakarta: ELIPS Project, 1997), p. 7.

20 R. Subekti, *Op. Cit.*, p. 20.

21 Abdulkadir Muhammad, *Pengantar Hukum Perusahaan Indonesia*, (Bandung: Citra Aditya Bakti), p. 276.

imposes limits authentically, which is a way of resolving civil disputes outside the public court based on the arbitration agreement made in writing by the parties to the dispute.

The meaning and limitations set forth above is understood that the arbitration is a way of resolving disputes outside of litigation institutions held by the parties to the dispute based on an agreement or contract made before. The arbitrator is selected by the parties and the selection of arbitrators should be based on capabilities and expertise in a particular field and can act as a neutral person.

In addition to definition stated by R. Subekti, the limitations of the arbitration essentially emphasizes dispute resolution outside the court, based on a written agreement by the parties. However, we should keep in mind that not all disputes can be settled by arbitration. Only disputes concerning rights under the law is fully controlled by the parties based on agreement of the parties.

Empirically, arbitration can not be fully implemented as above frameworks. In contrast to arbitration at the time of the Prophet Muhammad or *khalifah ur-Rashidin* or where the arbitration is not influenced by the court. Currently, arbitration is inseparable from the influence of the court, because in fact, the process of arbitration is still supported by litigation power. M. Husseyn Umar and A. Supriyani Kardono say that arbitration is an old way to resolve the dispute, which has been recognized by the most of the world community.²²

Furthermore, M. Husseyn Umar and A. Supriyani Kardono also mention the reasons why people tend to choose arbitration as an alternative dispute resolution than litigation process, namely:

1. The choice of arbitration provides predictability and certainty in the dispute resolution process;
2. Since arbitrator is expert in the field that is being disputed, the parties to the dispute have confidence in the arbitrator understanding of the issues in the dispute;
3. Privacy is an important factor in the process of arbitration and each party obtained the privacy throughout the

22 M. Husseyn Umar dan A. Supriyani Kardono, *Hukum dan Lembaga Arbitrase di Indonesia*, (Jakarta: ELIPS Project, 1995), p. 2.

process, as long as the process is still closed to the public and decision is addressed only to the parties;

4. The role of courts in the arbitral process in general is limited, so assured of its solution in the final;
5. Economically, arbitration is considered faster and cheaper than the litigations.²³

Compared to litigation process, the arbitration institution has several advantages, among others: 1) its solution is faster, because it can avoid delays caused by procedural and administrative terms; 2) guarantee the confidentiality of the parties; 3) the parties are free to choose the arbitrator whos is believed professional and neutral; 4) the parties may determine the choice of law to resolve the problem as well as the implementation process and the place of arbitration; 5) arbitration decision is a decision binding on the parties and the procedure is simple or can be implemented immediately.

Arbitration in Islam has been used to resolve political conflicts. For example, in the reign of Caliph Ali ibn Abi Talib, where the disputes among Muslims has been occurred since the reign of Caliph Uthman ibn Affan. During the caliphate of Uthman ibn Affan, some people feel dissatisfaction because he appointed a family in a high position. Disappointed political opponents began to devise a plan to overthrow the Caliph Usman and brought to Uthman's death. This incident was the cause of the destruction of Muslims unity and brotherhood,²⁴ which led to the emergence of several groups, namely, the class inducted revenge for Uthman and Ali ibn Abi Talib and they live in Kufa; and groups that revenge for the killing of Usman, the follower is Mu'awwiyah bin Abi Sofyan who reside in Damascus.²⁵

The two groups hate each other and ultimately political contention between this two groupd raised Shifin war; the war ended with the arbitration between the camp of Mu'awiya and the camp of Ali bin Abi Talib. At that time met two arbitrators from

23 *Ibid.*, p. 2.

24 A. Hasyimi, *Sejarah Kebudayaan Islam*, (Jakarta: Bulan Bintang, 1993), p. 128

25 Muhammad Hudari Bik, *Tarekh al-Tasyrik al-Islami*, (Beirut: Dar al-Fib, 1967), p. 86

each party, Abu Musa al-Ash'ari as arbitrator of Ali's party, and arbitrator of Mu'awiya was Amr ibn Ash.

Arbitration or *tahkim* was held in Daumatul Jandal on 13 Safar 37 *Hijriyah* (*islamic calender*). Both parties agreed to arbitrate the conflicts between Ali Bin Abi Talib and Mu'awwiyah, as follows: 1) Both, the Muawiyah and Ali must first be put out of action, and 2) Run a new caliphate election by *musyawarah*.

Unfortunately, the results of this arbitration were not written before announced by each party. The results of arbitration were not satisfied and have had created an increasingly complicated situation as those whose ambitions were politicizing the arbitration outcome.

In this case, arbitration or *tahkim* has been going well. However, there was one party that cheating, Mu'awwiyah bin Abu Sufyan, so that the arbitration was not at its best, so it caused higher tension among the Muslims. So it is not arbitration was bad, but the party of the dispute did not comply fully with the results of the arbitration.

Based on the study of alternative political dispute resolution according to Islamic law, the arbitration has had the legal standing of *ijtihad*. The legal standing is based on *Mazhab sahabi* or also known as *qaul sahabi*. In general, there are the verses of the Quran that calls for peace among Muslims. For example, Al-Quran surah *al Hujurat* verse 10, which means: "So make peace between your brothers (*in dispute*)."

Conclusion

Alternative political dispute resolution in Islamic law has many options including, mediation, *musyawarah* and arbitration. Mediation has been introduced by the Prophet Muhammad in the settlement of disputes relating to the territorial politics with the Quraysh, with Budail bin Warqa 'al-Khuzai as a mediator, which in turn has made Hudaybiyah agreement. *Musyawarah* has been selected by the companions of the Prophet Muhammad in resolving constitutional disputes to become a new head of state

(Caliph) after his death. In addition to *ijtihad* of companions (*qaul sahabah*), *musyawarah* has a stronger foundation, namely the Qur'an Surah Ali Imran verse 159 and Surah ash-Shura verse 38. Arbitration or *tahkim*, is very popular in the political dispute between Ali bin Abi Tahlib as head of state by Mu'awiya bin Abu Sufyan as the governor who had been dismissed by Ali bin Abi Talib. At that time each choose arbitrators, from the Ali was Abu Musa al-Ash'ari and Mu'awiya party is Amr bin Ash. In addition to the confirmation of the Qur'an, the companions of the Prophet Muhammad in resolving political disputes also have practiced arbitration. Islamic law has been introduced the alternative political disputes resolution, especially such as mediation, *musyawarah* and arbitration. The fact that alternative dispute resolution has many advantages compared to litigation system. The advantages of ADR are short time procedure; final and binding; and do not require a lot of cost and effort.

Bibliography:

- Atsir, Ibnu, al-Kamilfi al-Tarikh, II Ed, Beirut, 1965.
- Harahap, M. Yahya, Beberapa Tinjauan Mengenai Sistem Peradilan dan Penyelesaian Sengketa, Jakarta: Sinar Grafika, 1997.
- Hasyimi, A., Sejarah Kebudayaan Islam, Jakarta: Bulan Bintang, 1993.
- Hudari Bik, Muhammad, Tarekh al-Tasyrik al-Islami, Beirut: Dar al-Fib, 1967.
- 'Ibn Taimiyah, al-Siyasah al-Syar'iyah fi Ishlah al-Ra'i wa al-Ra'iyah, Maroko: Dar al-Afaq al-Jadidah, 1991.
- Jauhari, Iman, Penyelesaian Sengketa Di Luar Pengadilan Menurut Hukum Islam, Medan: Pustaka Bangsa Press, 2010.
- Mahmudunnasir, Syed, Islam Konsepsi dan Sejarahanya, Translator: Adang Affandi, Bandung: Remaja Rosda Karya, 1994.
- Muhammad, Abdulkadir, Pengantar Hukum Perusahaan Indonesia, Bandung: Citra Aditya Bakti, 1993.
- Mulyono, Anton M., Kamus Besar Bahasa Indonesia, Jakarta: Balai Pustaka, 1995.

- Shalabi, A., Tarekh al-Islamy wa al-Nadharat al-Islamiyah, Mesir, 1994.
- Soekanto, Soerjono, Sosiologi Suatu Pengantar, Jakarta: Raja Grafindo Persada, 1982.
- Soekanto, Soerjono, Pokok Pokok Sosiologi Hukum, Jakarta: Raja Grafindo Persada, 2001.
- Subekti, R., Arbitrase Perdagangan, Bandung: Bina Cipta, 1992.
- Syaikh Shafiiyur-Rahman al-Mubarakfury, Ar-Rahiq al-Makhium Bahtsun fi as-Sirah an Nabawiyah 'ala Shahibina afdhal as-Shalat was-Salam, Kairo: Dar al-Hadits, 1974.
- Thaib, H.,M. Hasballah & H. Zamakhsyari Hasballah, Tafsir Tematik Al-Qur'an, Jilid III, Medan: Pustaka Bangsa Press, 2007.
- Tim Penyunting Kamus Hukum Ekonomi ELIPS, Kamus Hukum Ekonomi ELIPS, Jakarta: ELIPS Project, 1997.
- Umar, M. Husseyn & A. Supriyani Kardono, Hukum dan Lembaga Arbitrase di Indonesia, Jakarta: ELIPS Project, 1995.
- Yatim, Badri, Sejarah Peradaban Islam, Jakarta: Grafindo Persada, 1998.

The Author:

Iman Jauhari

imanjauhari1966@yahoo.co.id

Law Faculty University of Syiah Kuala (Unsyiah) Darussalam
Banda Aceh Indonesia

SZEXUÁLIS GYERMEKBÁNTALMAZÁS A CSALÁDBAN

Király Gabriella

Absztrakt

A tanulmány a családon belüli szexuális abúzus kérdéskörét taglalja. A bevezető fejezet a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésekkel kapcsolatos társadalmi attitűdök változását mutatja be, a legkorábbi időktől kezdve napjainkig.

A szerző a tanulmány további részében a szexuális abúzus lehetséges definícióinak bemutatása után statisztikai adatok közlésével igyekszik megbecsülni a társadalmi gyakoriságot, hangsúlyozva, hogy a napvilágra került esetek csak a jéghegy csúcsának tekinthetők.

A szexuálisan abuzív családok jellemzőinek bemutatását, illetve a családszerkezeti típusok elemzését követően részletezi az abúzusra utaló testi és viselkedési tüneteket.

A tanulmány mellékletében saját gyűjtésből származó, szexuálisan bántalmazott gyermekek rajzait teszi közzé a szerző.

„A gyermekkor története rémálom, amelyből csak mostanában kezdünk felébredni. Minél távolabb megyünk vissza a történelemben, annál alacsonyabb a gyermekekről való gondoskodás színvonala, és annál nagyobb a valószínűsége, hogy a gyermekeket megölték, kitették, testileg bántalmazták, terrorizálták, vagy szexuálisan zaklatták.”¹

1 Vajda Zs. – Pukánszky, B. (szerk.) (1998): A gyermekkor története. Eötvös Kiadó, Budapest, 1998. 13.

Bevezetés

A gyermekbántalmazás, valószínű egyidős az emberiséggel, nem csak korunk szomorú valósága. A gyermekek a rossz bánásmód legváltozatosabb formáinak voltak kitéve a történelem folyamán. Bizonyos társadalmak évszázadokon át megbocsátották a gyermekgyilkosságot, a fizikai és szexuális bántalmazást, a gyermekmunkát, a gyermekek kizsákmányolását. Olyan mélyen gyökerező örökség ez, ami alapjaiban határozza meg a gyermekbántalmazásra adott társadalmi reakciók módját. Arról az ókorból eredeztethető örökségről van szó, miszerint a gyermek a szülő tulajdona, s ez bármire feljogosítja őt.²

A felnőttek és a gyermekek közötti szexuális cselekményhez való viszony, jelentős változáson ment keresztül a történelem során. Az ókori görögök és rómaiak, például normálisnak tekintették a férfi tanárok és tanulók között folyó szexuális magatartás egyes típusait. A zsidó gyakorlat halálra kövezéssel sújtotta azt a felnőttet, aki 9 éven aluli fiúgyermekkel létesített homoszexuális kapcsolatot, de csak korbácsolással büntette azt, aki 9 évesnél fiatalabb lánygyermekkel közösült. A gyermekekkel szemben elkövetett szexuális abúzus csak néhány éve került a szakmai figyelem középpontjába.³

Általános tapasztalat, hogy a felnőttek gyakran kerülnek a szexualitás témáját a gyermekek előtt, mert azt gondolják, még nem nekik való, nem értik meg. Ha mégis szóba kerül, kevesen mernek zavartság nélkül beszélni a szexualitásról, s ily módon a gyermek gyakran azt érezheti, hogy a felnőtt feszélyezettsége mögött valami mélységes titok lappang. Ugyanakkor a televízióból főműsoridőben is dől a szexualitás, terjed a pedofília, a pornográfia, mely károsan hat gyermekeinkre. De szeretnénk hinni, hogy mindez távol zajlik tőlünk, gyermekeink nem látják, nem hallják, vagy, ha mégis, hát nem fogják fel. Mintha a családon belüli szexuális erőszak továbbra is társadalmi tabunak számítana; ...mert körülöttünk

2 Révész, Gy. (2004): Szülői bánásmód – gyermekbántalmazás. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest

3 Kerecsi, K. (1995): A védtelen gyermek. (Erőszak és elhanyagolás a családban). Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

persze semmi gond, és amiről nem beszélünk, az talán nincs is. A szexuális abúzus titokban történik, melyet a család és a társadalom is titokként őriz.

A mai társadalom bátorítja a szexuális kiteljesedést, a szex mindennapi életünk nyilvános részévé vált. Gondoljunk csak a reklámokra, újságok címlapjára, vagy a televíziós műsorokra. Ugyanakkor szexuális kultúránk állapota igen kedvezőtlen: hiányok, bizonytalanság, értékválság tapasztalható. Ellentmondásos a prostitúció, a pornográfia, a csoportszex és a pedofília megítélése. Az amerikai pro-incest lobby vagy az angliai Paedophile-PIE csoport például nem tartja károsnak a felnőttek gyermekek iránti szexuális érdeklődését, s hovatovább, bátorítja a gyerekekkel való szexuális tevékenységet, mert szerintük a gyerekek „szexuális felszabadítása forog kockán”. Szerintük a társadalom megtagadja a gyerekektől a szexuális kielégülés jogát.⁴

Néhány évvel ezelőtt, az amazon.com webáruház értékesített egy elektronikus kötetet Kézikönyv a szerelemhez és az örömhöz pedofiloknak: a gyermekeket szeretők illemtana (The Pedophile's Guide to Love and Pleasure: A Child Lover's Code of Conduct) címmel. A kötet szövege digitális olvasók, mobiltelefon vagy számítógép segítségével volt olvasható. Az internetes könyvárúhá az első tiltakozások után, még cenzúraellenes politikájára hivatkozva védelembe vette a pedofiliáról szóló könyvet, s csak azután vette ki kínálatából, miután a közvélemény több fórumon tiltakozott a kötet terjesztése ellen, s a hatóságok letartóztatták a szerzőt.

A vérfertőzés (incestus) majdnem minden kultúrában tabunak számított. Napjainkban azonban egyre többet beszélünk a tabukról, s ily módon felismerhetjük, hogy valójában mennyire elterjedt.

Freud még feltételezte, hogy a gyermekkori szexuális abúzus általános jelenség, csak nem beszélnek róla. A korszellem azonban arra kényszerítette, hogy vonja vissza állításait, és azt a páciensek vágyainak, fantáziáinak tulajdonítsa. Ma azonban úgy tűnik, hogy a páciensek beszámolóí mégiscsak hitelesek lehettek.

4 Porter, R. (ed) (1984): Child sexual abuse within the family. Tavistock Publications, London. The CIBA Foundation, London

Ferenczi Sándor tovább foglalkozott a témával, és kidolgozta a gyerekkori szexuális bántalmazás dinamikáját tükröző, a felnőtt és gyerek közötti nyelvzavar koncepcióját. Ezt a koncepciót azóta továbbfejlesztették, és a traumatikus élmények kialakulásában ma is jelentősnek tartják a szakemberek.

De sajnos társadalmi szinten, mintha elakadt volna az információáramlás, és a tudományos eredmények nem mindig jutnak el azokhoz, akik a legtöbbet tehetnének az áldozatok védelme érdekében.

Definíció

Kemp (1998)⁵ bántalmazás kontinuum-modellje az abúzus formái között fizikai, emocionális vagy pszichológiai, illetve szexuális bántalmazást különít el. Mindhárom típus esetében hangsúlyozza, hogy a bántalmazás enyhébb eseteitől a súlyosabb formáig, folyamatos átmenet figyelhető meg.

Kempe (1978)⁶ meghatározása szerint: *„A szexuális abúzust vagy dependens, éretlen gyermekek és serdülők olyan szexuális tevékenységbe való bevonásaként határozhatjuk meg, amelyet ők valójában nem értenek, abba tudatosan beleegyezni nem képesek, vagy olyan szexuális tevékenységként, amely megszegi a családi szerepek szociális tabujait.”*

A kérdés az, hogy hol a határ? Mi az, amit már szexuális zaklatásnak tekintünk, és mekkora az az intimitás, közelség, amit a családi élet során normálisnak tekinthetünk. Bizonyos családoknál sokszor a szakemberek javasolják a meghittség kimutatását, más esetekben pedig a túlzott intimitás csaphat át abuzívna minősülő cselekedetbe.

Az érintések mennyisége és természete kultúránként is változó. Az ún. kontakt kultúrákban, a testi érintés természetes része az interakcióknak, s ha ez hosszabb időn át elmarad, negatív érzéseket vált ki a másik emberből. Számos nem verbális kommunikációs

5 Kemp, A. (1998): Abuse in the family. An introduction. Publisher, Brooks/Cole

6 Kempe, R.S. – Kempe, C.H. (1978): Child abuse. London: Fontana Open Books

változó azonban másként jelentkezik egy ettől eltérő kultúrában, sőt egy adott kultúrán belül is lehetnek egyéni eltérések. Például az észak-európaiakat kellemetlenül érintheti, ha egy dél-európai kultúrából érkező vendég közel megy hozzájuk, s fizikai érintkezésbe lép velük (pl.: ráteszi a kezét a vállukra), míg a dél-európaiak számára az észak-európaiak hűvös távolságtartása lehet szokatlan. Vannak kultúrkörök, ahol elvárják a beszélgetőpartnertől, hogy amikor beszél, a másik szemébe nézzen, más kultúrákban viszont a szemkontaktus kezdeményezése a magánszféra megsértésének minősül.

A szexuális abúzus tekintetében különbséget lehet tenni az erőszak fajtái között aszerint, hogy a kapcsolat létrejött-e vagy sem, vagyis kontakt, vagy non-kontakt a kapcsolat. Ez utóbbi csoportba tartoznak az exhibicionistákkal való találkozások, a szexuális kapcsolatban való kontaktus nélküli részvétel, például pornográf fotók, filmek vetítése, készítése. A létrejött kapcsolatok csoportjába tartoznak a nemi szervek simogatása, a szexuális kapcsolat, az orális vagy anális közösülés.

Statisztikai adatok

Behl⁷ vizsgálati eredményei szerint a gyermekek ellen elkövetett szexuális visszaélések száma az utóbbi időszakban hat-, hétszeresére nőtt. Valószínű, hogy nem kizárólag a visszaélések száma nőtt, hanem a visszaélések feltártsága is javult az elmúlt évtizedekben.

Finkelhor amerikai mintán végzett vizsgálatában a nők 19%-a, a férfiak 9%-a számolt be olyan gyermekkorában átélt szexuális traumákról, melyek hosszú távon káros hatással bírtak életvezetésükre.⁸

Russel szintén Amerikában végzett vizsgálataiban során, a nők 38%-a 18 éves kor előtti, 28%-a 14 éves kor alatti szexuális visszaélésekről számolt be.⁹

7 Behl, L.E. – Noyingham, H.A. – May, P.F. (2003): Trend sin child maltreatment literature. Child Abuse & Neglect. The International Journal. Volume 27, Issue 2, February 2003, Pages 215-229

8 Porter, R. (ed) (1984): i.m.

9 Porter, R. (ed) (1984): i.m.

Nemzetközi tendencia, hogy az első zaklatás időpontja átlagosan egyre korábbi életkorra tevődik.

Korábbi publikációkban több szerző is egyetértett abban, hogy a szexuális abúzus leggyakoribb a 10-14 év közötti gyermekek körében. Több szerző mellett Kovács (2001)¹⁰ vizsgálati eredményei is jelzik, hogy az abúzust átélők között a lányok aránya lényegesen magasabb, mint a fiúké. A fiúkat főleg azonos neműek zaklatják, ezért ez nagyobb fokú szégyent jelent számukra, és még nehezebben vállalják fel problémáikat. A szexuális zaklatások megoszlása Kovács (2001)¹¹ szerint a 4-6 éves korú gyermekek között 12%, 7-12 éves kor között 18-20%, 13-14 éves kor között 35%.

Mrazek (1981)¹² vizsgálati eredményei szerint a gyermekek 60%-a 11 évesnél idősebb, 27%-uk 6-10 év közötti, 13%-uk pedig 6 évesnél fiatalabb volt az abúzus idején.

Saját, eddig nem publikált vizsgálati eredményeim szerint, melyet rendőrségi, illetve bírósági igazságügyi pszichológus szakértőként végeztem, a legmagasabb számarányt, 40%-ot a 6-10 éves korosztályban kaptam. 11 év felett 37%, 6 év alatt pedig 23%-os gyakorisággal találok. Ez megegyezik azzal a nemzetközi tendenciával, miszerint az első szexuális zaklatás időpontja egyre korábbi életkorra tevődik. Továbbá felveti azt a gondolatot is, hogy miután a mai fiatalok egyre korábbi életkorban kezdenek szexuális életet élni, a 13-14 év fölötti korosztály minden bizonnyal egyre kevésbé kerül a hatóságok látókörébe.

Mrazek (1981)¹³ vizsgálatai szerint az elkövető az esetek 43%-ban családtag, 31%-ban családi ismerős, 26%-ban idegen személy volt. Családon belül az elkövetők fele az apa, negyedük a mostohaapa volt, a többi esetben testvérek, nagyszülők és néhány esetben az anya követte el az abúzust.

10 Kovács, E. (2001): Mit tudunk az intézményben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásról? Család, Gyermekek, Ifjúság. Family Child Youth Association. 2001/5.

11 Kovács, E. (2001): i.m.

12 Mrazek, P.B. – Lynch, M. – Bentovim, A. (1981): Recognition of Child Sexual Abuse in the United Kingdom. In P.B. Mrazek and C.H. Kempe (eds) Sexually Abused Children and their Families. Oxford, Pergamon Press

13 Mrazek, P.B. – Lynch, M. – Bentovim, A. (1981): i.m.

Kovács (2001)¹⁴ magyarországi vizsgálata során hasonló eredményeket kapott. Eszerint a családon belüli elkövetők aránya 53-65% között mozog. Az elkövető az esetek 43%-ban az apa, 35%-ban a mostohaapa.

Saját vizsgálataim alapján az abuzáló személy az esetek 56%-ában családtag, 34%-ában ismerős, s 10%-ában a gyermek számára idegen ember volt. A családon belüli elkövetők aránya 55% volt, melyen belül 41%-ban a nevelőapa, 23%-ban nagybácsi, 17%-ban valamelyik testvér, 12%-ban az apa és 6%-ban a nagypapa volt az elkövető.

Családi jellemzők

A családon belüli szexuális bántalmazás bármely szocioökonómiai státusz esetén előfordulhat, független az iskolázottságtól és a család anyagi helyzetétől.^{15, 16}

Porter (1984)¹⁷ szerint az abúzus rizikótényezői közül az alábbiak a legfontosabbak:

- A szülők válása.
- Érzelmileg elhanyagoló család.
- Ha az anya hozzáállása szexuális témákhoz büntető, vagy rideg.
- Az anya alacsony iskolai végzettsége.
- Az anya szociális elszigetelődése.
- Ha a szülők valamelyike pszichiátriai kezelés alatt áll, depressziós, pszichotikus, vagy drogfüggő.
- Az egyik legnagyobb rizikótényező, ha valamelyik szülő gyermekkorában maga is szexuális abúzus áldozata volt.
- Ha a családon belül az apa tekintélyelvű, vagy túlságosan gyenge. Az anya izolálódik, elzárkózik a családtól, így a gyerekek és a férj egymáshoz fordulnak támaszért. Az apa kötődési és szexuális

14 Kovács, E. (2001): i.m.

15 Porter, R. (ed) (1984): i.m.

16 Révész, Gy. (2004): i.m.

17 Porter, R. (ed) (1984): i.m.

szükségei nem találnak kielégítésre, így a házastársi jogoktól megfosztott férj a legközelebbi kielégülést nyújtó lehetőséghez, a gyermekhez foyamodhat.

- Ha a nevelő, vagy mostohaapa agyermek ébredő szexualitásának kezdetén, vagy rövidebbel az előtt kerül a családba, és nem rendelkezik az apai személyiségfejlesztő élményekkel, melyek a vérfertőzés tabu voltát kialakítanak benne.
- Az alacsony szociális státusz, a munkanélküliség, a szegénység.
- A családszerkezet jellegzetes torzulásai. A több időt otthon töltő apa (pl.: munkanélküli, beteg, sérült) nagyobb valószínűséggel válik abúzívvá.

Az abúzív családszerkezetről gyakran sztereotip elképzelések dominálnak, miszerint a tekintélyelvű apa mellett egy gyenge, dependens, férjtől függő anya található. Furniss (1985)¹⁸ szerint, azonban ez nem feltétlenül van így. Gyakori, hogy az anya függetlenebb, az apa pedig látszólagos dominanciája ellenére erősen függ feleségétől. A feleség szerint a férj szexuális szükségei túlzottak. Az apa ilyenkor szexuálisan frusztrált, de érzelmi éretlensége miatt, képtelen kilépni a kapcsolatból.

Furniss (1985)¹⁹ a szexuálisan abúzív család két típusát különbözteti meg. Első a konfliktuskerülő családmódel, ahol az abúzus célja a szülők közötti nyílt konfliktus elkerülése. A második a konfliktus-szabályozó családmódel, ahol cél a konfliktus szabályozása.

- 1) A konfliktuskerülő családmódelben az anya határozza meg az érzelmi viszonyulások szabályait. Érzelmileg távol tartja magát zaklatott lányától, melyet a családról való megszálott gondoskodással kompenzál. A problémákat nem beszél meg közösen.
- 2) A konfliktus-szabályozó családmódelnél az anya képtelen megfelelő támaszt nyújtani gyerekei számára, mintegy „egyenlő” lesz a gyerekekkel, és az anyai szerepet valamelyik gyermek vállalja magára. A szülők közti szexuális konfliktusok nyíltan kerülnek

18 Furniss, T. (1985): Conflict-avoiding and conflict-regulating Patterns in Incest and Child Sexual Abuse. *Acta Paedopsychiatrica* 1985. 50; 6

19 Furniss, T. (1985): i.m.

a felszínre, gyakran erőszakos formában. A konfliktusok mérséklése céljából, a család szétesése ellenében, a gyermeket „áldozzák fel”. Ily módon a gyermek válik saját anyja anyjává, kielégítve apja szexuális szükségleteit. A szülők mintegy cinkostársak, és hallgatólagosan egyetértenek a lánygyerek családi szerepét illetően. A lánygyerek közben az anyát hibáztatja, amiért az nem volt képes megvédeni őt a negatív tapasztalatoktól. A családi viszonyok ebben az esetben gyakran hosszú távon konzerválódnak.

Az incestust a családban tabuként kezelik, és tilos róla bárkivel beszélni. A családok éveken át történő hallgatásának oka, hogy az eset feltárása a család széteséséhez vezet.

A szexuális abúzusra utaló jellegzetes tünetek

A tünetek különböző területeken nyilvánulhatnak meg, de Porter (1984)²⁰ szerint legjellegzetesebbek a testi és viselkedési tünetek.

Testi tünetek:

- 1) Nemi betegség jelentkezése, visszatérő húgyúti gyulladások, fájdalmas vizeletürítés.
- 2) Zúzódások, karcolások, harapásnyomok az alhason, a mellen, a combon és az ülepi részeken.
- 3) A genitális területek viszketése, érzékenysége, váladékozása, valamint járásban, ülésben jelentkező nehézségek.
- 4) Idegen testek a húgyvezetékben, a hólyagban, a vaginában vagy a végbélben.
- 5) A húgyvezeték, a végbél-, vagy vaginanyílás kítágulása.
- 6) Ondó maradványa a nemi szerveken, a bőrön, a ruhán.
- 7) Korai, serdülőkori terhesség, főleg, ha az apa személye ismeretlen.
- 8) Trehány öltözködés, szakadt, pecsétes ruhák, gyakran fordítva, vagy kifordítva felhúzva.
- 9) Megmagyarázhatatlan pszichoszomatikus tünetek, mint gyakori hasfájás, fejfájás, hányinger, szédülés.

20 Porter, R. (ed) (1984): i.m.

Viselkedési tünetek

A viselkedéses jegyekben megnyilvánuló tünetek gyakran hirtelen beálló változások a gyermek viselkedésében, melyek hosszú távon fejtik ki hatásukat a személy életvezetésében, és a későbbi utódok életminőségét is befolyásolják.

- 1) A gyerek szóban, rajzban, játékban szexuális jellegű utalásokat tesz.
- 2) Sokat foglalkozik szexuális jellegű dolgokkal, korához képest sokat tud a témáról.
- 3) Serdülőkorú lány viselkedése életkorához képest szexuális szempontból túlérett, magatartása felnőttel szemben kihívó.
- 4) Viselkedésük, öltözködésük szexuálisan provokatív, könnyen vetik bele magukat családon kívüli szexuális kapcsolatokba.
- 5) Hirtelen kedélyingadozások, regresszív viselkedés, ágybavizelés, megakadások a szobatisztaság terén.
- 6) Evési rendellenességek, étvágytalanság.
- 7) Férfiaktól való erős félelem, a felnőttekkel szembeni bizalom elvesztése.
- 8) Figyelmetlenség, koncentrációs zavarok, a tanulási teljesítmény hirtelen romlása. Más esetekben az iskola veszi át a mentsvár szerepét, ezek a gyerekek korán mennek reggel, és minél később igyekeznek hazaérni. Ők az iskolában jól teljesítenek.
- 9) Ellenállás a fizikai foglalkozásokkal szemben, időnként taktilis elhárítás.
- 10) Súlyos félelemmel járó alvászavarok.
- 11) Szociális elszigetelődés, magányosság, visszahúzódás saját világába. Idősebb gyerekeknél antiszociális magatartásformák kialakulása, bűnözés, alkohol vagy drogfogyasztás, csavargás, iskolakerülés. Öncsonkításos és öngyilkossági kísérletek, hisztériás rohamok.
- 12) A lány átveszi az anyaszerepet a családban.

Mindezen tünetek együttes figyelembevétele segíthetné a megelőzést és a megtörtént esetek felismerését. A veszélyeztető tényezők megismerése, ezért minden gyermekekkel foglalkozó

szakember feladata kellene hogy legyen.

Mellékletek

Saját vizsgálatok során gyűjtött gyermekrajzok

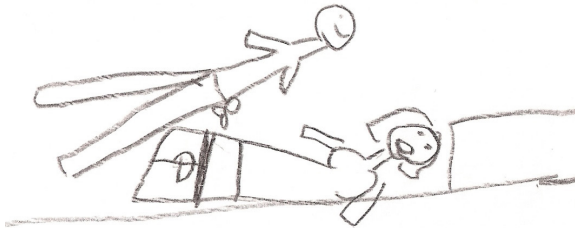
4,5 éves kislány önábrázolása. Családon belüli szexuális abúzus áldozata (szeméremtestet ingerlő testhelyzet, gyermekek önábrázolása esetén teljesen szokatlan, természetellenes pozíció)

(Forrás: Szerző)

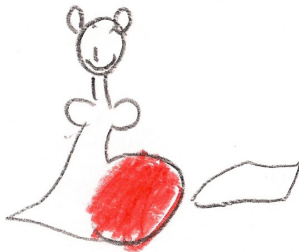
„Bátyussal a fürdőkádban” (4,5 éves kislány)

(Forrás: Szerző)

„Nem, én nem mosolyogtam, de ő igen. Biztos!...” (8 éves kislány)

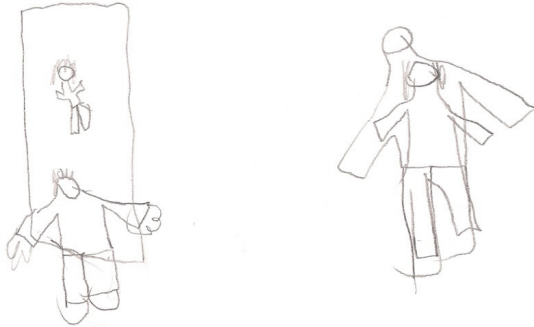
(Forrás: Szerző)

„Ha a varázsló elvarázsolt volna, piros seggű pávián lettem volna”

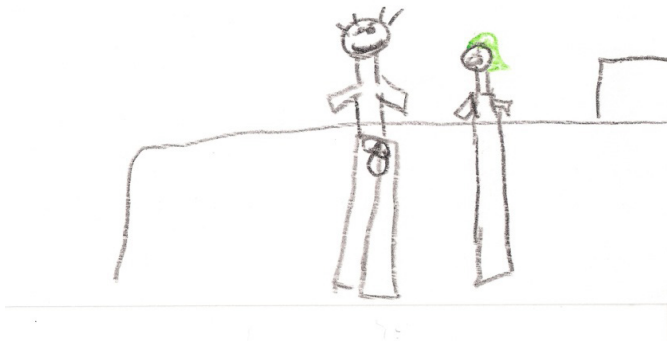
(9 éves kislány)

(Forrás: Szerző)

„Itt jön, szexelni akar velem...” (8 éves kislány)

(Forrás: Szerző)

„Itt jön, megint azt akarta.” (9 éves kislány)

(Forrás: Szerző)

„Amikor azt csinálta velem...” (8 éves kislány)
(Forrás: Szerző)

„Itt jön, és megint azt akarja.” (8 éves kislány)
(Forrás: Szerző)

Irodalomjegyzék

- Behl, L.E. – Conyngham, H.A. – May, P.F. (2003): Trend sin child maltreatment literature. *Child Abuse & Neglect. The International Journal*. Volume 27, Issue 2, February 2003, Pages 215-229
- Furniss, T. (1985): Conflict-avoiding and conflict-regulating Patterns in Incest and Child Sexual Abuse. *Acta Paedopsychiatrica* 1985. 50; 6
- Kemp, A. (1998): Abuse in the family. An introduction. Publisher, Brooks/Cole
- Kempe, R.S. – Kempe, C.H. (1978): Child abuse. London: Fontana Open Books
- Kerecsi, K. (1995): A védtelen gyermek. (Erőszak és elhanyagolás a családban). Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Kovács, E. (2001): Mit tudunk az intézményben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásról? Család, Gyermek, Ifjúság. Family Child Youth Assotiation. 2001/5.
- Mrazek, P.B. – Lynch, M. – Bentovim, A. (1981): Recognition of Child Sexual Abuse in the United Kingdom. In PB Mrazek and CH Kempe (eds) *Sexually Abused Children and their Families*. Oxford, Pergamon Press
- Porter, R. (ed) (1984): Child sexual abuse within the family. Tavistock Publications, London. The CIBA Foundation, London
- Révész, Gy. (2004): Szülői bánásmód – gyermekbántalmazás. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest
- Vajda, Zs. – Pukánszky, B. (szerk.) (1998): A gyermekkor története. Eötvös Kiadó, Budapest, 1998. 13.

A szerző: Király Gabriella

kiralygabi.hu@gmail.com

tanársegéd

PTE IGYK Pedagógusképző Intézet

Végzettség:

Klinikai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus

Oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár

Közoktatási vezető

Igazságügyi-, közoktatási- és szakszolgálati esélyegyenlőségi szakértő.

A PTE BTK Pszichológiai Doktori Iskola Személyiségpszichológia doktori programjának hallgatója. PhD kutatásának témája a tanulási zavarok és az intelligencia-struktúra összefüggéseinek vizsgálata.

Tudományos, közéleti tevékenység:

A Pedagógiai Szakszolgálatok Országos Egyesületének alapító tagja, titkára. PTE IGYK Gyermek kultúra Kutatócsoport tagja

**WOMEN EVALUATE THEIR PARTNERS'
BETRAYAL:
EMOTIONAL REACTIONS, FORGIVENESS,
PERCEIVED THREATS OF INFIDELITY**

*Norbert Meskó
András Láng*

Abstract

In a recent poll women morally convicted husbands' relations with prostitutes. From an evolutionary point of view women's reproductive success has been influenced more by their partner's emotional infidelity than by his sexual infidelity. Women have been less sensitive to sexual than to emotional infidelity, because latter could have resulted in losing their partner's resources. In our study women reported a unanimous opinion. As compared to a former girlfriend, women reported less intensive negative emotional reactions, and more forgiveness, if their partner betrayed them with a prostitute. Women evaluated betrayal with a prostitute as less threatening for their ongoing relationship. We conclude that it is still the evolutionary interest of women to form a more negative attitude toward betrayal with a former girlfriend than toward betrayal with prostitutes.

Keywords: infidelity, emotional reaction, perceived threat, abandonment, forgiveness, attitude.

1. Introduction

According to a recent poll by Gallup¹, women living in the United States consider paying to have sex with prostitutes is worse for a husband to do (38 per cent), than to carry on with an extramarital romantic affair (30 per cent). The phrasing of the question (... which do you think is worse ... ?) raises moral issues. At the same time, the conclusion of the poll, that '*women tend to believe sex with prostitutes is a greater betrayal [than an extramarital romantic affair]*'², is not tenable from an evolutionary perspective. Prostitutes represent a lesser threat to the emotional bond of the marriage, and should be preferred by women over an extramarital romantic affair³.

Issues of infidelity have been of great concern to our ancestors ever since the beginnings of human evolution⁴. Historical, literary, anthropological, and other accounts suggest that among humans extramarital sexual relationship is, and always has been, a widespread phenomenon. The context of infidelity is highly variable from sex with prostitutes, and one night stands to extramarital romantic affairs. The persona of the husband's extramarital sexual partner can highly influence a wife's reaction to sex outside marriage. Sex with a former girlfriend carries the possibility that the partner would reestablish the relationship, and he would become emotionally committed to the former partner. Therefore this possibility is threatening for women, since emotional commitment can lead to abandonment or

1 Jones, J. M.: Most Americans Not Willing to Forgive Unfaithful Spouse. <http://www.gallup.com/poll/105682/most-americans-willing-forgive-unfaithful-spouse.aspx> (Retrieved on 27 March 2013), 2008.

2 Jones, 2008, p.1

3 Salmon, C.A.: The world's oldest profession: Evolutionary insights into prostitution. In: J., Duntley and T. K., Shackelford (Eds.), *Evolutionary Forensic Psychology*. Oxford: Oxford University Press. 2008, pp. 121-135.

4 Buunk, A.P., & Dijkstra, P.: The threat of temptation: Extradyadic relationships and jealousy. In D. Perlman & A.L. Vangelisti (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships*, New York: Cambridge University Press. 2006, pp. 533-556.

cessation of the current relationship^{5, 6}. If the husband (or romantic partner) has sex with prostitutes, the risk for emotional commitment is low, since this extramarital sexual relation is financially based, and with payment both parties consider the business finished^{7, 8}. Next, women's emotional reactions, perceptions and motivations connected to sexual and emotional infidelity are reviewed.

1.1. Emotional reactions to infidelity

Jealousy is a common and universal response to the partner's real or putative infidelity⁹. According to evolutionary psychologists, sex differences in the pattern of infidelity result from the different adaptive issues that has been challenging to men and to women during evolutionary history¹⁰. The embryo develops in the female organism, which makes maternity certain and paternity uncertain. Therefore, men have been sensitive to signals of sexual infidelity. Males, who lack this kind of sensitivity, have been at risk of raising genetically unrelated offspring and hazarding resources. On the other hand, female reproductive success hasn't been directly influenced by the partner's sexual infidelity. Accordingly, women haven't become sensitive to signals of sexual infidelity, but to the failure to monopolize resources provided by the males. If the male shared these resources with a female rival, it could have resulted in the loss of the male's spousal and/or parental investment. Thus, female jealousy has been directed toward signals of emotional infidelity, because men, who have been emotionally committed to an extramarital partner, have been more likely to share resources¹¹.

5 Buss, D.M.: *Dangerous Passion.: Why Jealousy Is As Necessary As Love and Sex*. New York: Free Press, 2000.

6 Shettel-Neuber, J., Bryson, J.B., & Young, C.E.: Physical attractiveness of the "other person" and jealousy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1978, 4, 612-615.

7 Salmon, 2008.

8 Burley, N., & Symanski, R.: Women without: An evolutionary and cross-cultural perspective on prostitution. In: R. Symanski (Ed.), *The immoral landscape: Female prostitution in western societies*, Toronto: Butterworth, 1981, pp. 239-274.

9 Buss, 2000

10 Trivers, R.: Parental investment and sexual selection. In B., Campbell (Ed), *Sexual selection and the descent of man 1871-1971.*, Chicago, Aldine. 1972, pp. 136-179.

11 Buss, D.M., & Haselton, M.G.: The evolution of jealousy. *Trends in Cognitive Science*, 2005, 9, 506-507.

Buss, Larsen, Westen & Semmelroth¹² reported situational differences in women's emotional reactions to infidelity. Women were found to be more sensitive to their partner's imagined emotional infidelity (83% chose this option as more distressing) than to his imagined sexual infidelity. Although women are also sensitive to their partner's sexual infidelity, they are more upset by his emotional infidelity. Infidelity of emotional nature is interpreted by women as a possible signal of losing their partner's emotional commitment and investment¹³.

1.2. Forgiveness and partnership maintenance

When a betrayal comes to light, it usually has negative effects on a romantic relationship¹⁴. Adultery is the main reason for divorce worldwide¹⁵. Burn¹⁶ found that 31 per cent of women reported their husband's extramarital romantic relationship as the reason for divorce.

Sex differences have been revealed also in relation to forgiveness. In general, women whose partner cheated on them are more willing to forgive than men who were betrayed¹⁷. According to Finkel et al.¹⁸, those who are more committed to their partner are more willing to forgive than those who are less attached. Fitness¹⁹ suggested that it is easier to forgive the partner's sexual infidelity

12 Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., & Semmelroth, J.: Sex differences in jealousy: Evolution, physiology, and psychology. *Psychological Science*, 1992, 3: 251-255.

13 Buunk, B.P., Angleitner, A., Oubaid, V., & Buss, D.M.: Sex differences in jealousy in evolutionary and cultural perspective: Tests from the Netherlands, Germany, and the United States. *Psychological Science*, 1996, 7, 359-363.

14 Buunk & Dijkstra, 2006

15 Buss, D. M.: The strategies of human mating. *American Scientist*, 1994, 82, 238-249

16 Burn, A.: Perceived causes of marriage breakdown and conditions of life. *Journal of Marriage and the Family*, 1984, 46, 551-562.

17 Lawson, A.: *Adultery*. New York: Basic Books, 1988.

18 Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumashiro, M., & Hannon, P.: Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness? *Journal of Personality and Social Psychology*, 2002, 82, 956-974.

19 Fitness, J. Betrayal, rejection, revenge, and forgiveness. In M. Leary (Ed.), *Interpersonal Rejection*, New York: Oxford University Press. 2001, pp. 73-103.

that lacks emotional involvement. According to Shackelford, Buss and Bennett²⁰ the aftermath of betrayal (forgiving or break up) is highly dependent on the sex of the respondents and the nature of infidelity. Men are less willing to forgive and more likely to break up, if their partner engages in a sexual relation (compared to an emotionally committed relationship). On the contrary, women are more likely to break up and show less forgiveness, if their male partner engages in emotional infidelity, and it is easier for women to step over the fact of betrayal, if it happens with someone who is partner just for sex.

1.3. Evaluating the threat of sexual and emotional infidelity

The partner's infidelity includes the threat of being abandoned. Therefore, humans have been selected to evaluate how threats of a partner's infidelity impact the ongoing long-term relationship²¹. Women (compared to men) have been more tolerant to their partner's sexual infidelity, because emotional infidelity holds a higher risk for being abandoned. In an evolutionary environment abandonment could have resulted in decreased chance for survival of offspring, because abandoned women lost the resources of the male.

Cann and Baucom²² studied the effects of a betrayal either with a former romantic partner or with a new rival. Their results showed that both men and women evaluated betrayal with a former partner as a greater threat, if it happened to be sexual infidelity. In the case of emotional infidelity only women (and not men) perceived greater threat in the case of a former romantic partner (compared to a new rival). Experienced distress and probability of forgiving showed a similar pattern.

20 Shackelford, T. K., Buss, D. M., & Bennett, K.: Forgiveness or breakup: Sex differences in responses to a partner's infidelity. *Cognition & Emotion*, 2002, 16(2), 299-307.

21 Buunk & Dijkstra, 2006

22 Cann, A., & Baucom, T. R.: Former partners and new rivals as threats to a relationship: Infidelity type, gender, and commitment as factors related to distress and forgiveness. *Personal Relationships*, 2004, 11(3), 305-318.

2. Aims of the Study

Hypotheses - The aim of this study was to examine women's attitude to their long-term partner's extradyadic sexual relation with a prostitute compared to an ex-girlfriend (or former wife). We presumed that the female respondents would report lower emotional distress to the sexual betrayal, higher willingness to maintain current relationship, and that they would evaluate the situation as less dangerous, if their partner cheated on them with a prostitute (as opposed to a former girlfriend or wife). We also hypothesized this attitude to be independent of romantic relational status, because women show a sex-specific sensitivity of emotional infidelity.

3. Materials and Methods

Our method was based on the study of Buss, Larsen, Westen, and Semmelroth²³, who studied sex differences in the emotional reactions to sexual cheating via thought experiment. In designing our study we relayed on the three components of attitudes²⁴ – cognitive, emotional and behavioral.

3.1. Participants

Data from 1,562 female respondents were analyzed (mean age = 29.88 ± 8.24 years, min= 18 years, max= 65 years). Out of our sample, 1,243 respondents reported an actual romantic relationship. The mean duration of these relationships was 63.78 ± 74.07 months (min=0, max= 600 months).

23 Buss et al. 1992

24 McGuire, W.J.: The nature of attitudes and attitude change. In *The Handbook of Social Psychology*, (Eds), G. Lindzey, E Aronson, (136-314). Reading, MA: Addison-Wesley. 1969.

3.2. Measures

Besides gathering demographic data (sex, age, actual romantic status), a self-edited questionnaire was prepared to examine women's attitudes toward betrayal from three different aspects: (1) negative emotional reactions to the betrayal (emotional component), (2) willingness to forgive the betrayal (behavioral component), and (3) evaluation of the betrayal as a threat to the current relationship (cognitive component). After a short introduction, the following questions had to be answered by choosing one of two options.

“Please think of a serious committed romantic relationship that you have had in the past, that you currently have, or that you would like to have. Imagine that your partner, with whom you’ve been seriously involved, cheated on you with another woman.”

- “1. Which one of the following situations would be more likely to upset and break you down? (Please choose only one.)*
 - A) Imagining your partner cheating on you with his former girlfriend or wife.*
 - B) Imagining your partner cheating on you with a prostitute.*

- 2. Which one of the following situations could you more easily overstep if you wanted to maintain your current relationship? (Please choose only one.)*
 - A) Imagining your partner cheating on you with his former girlfriend or wife.*
 - B) Imagining your partner cheating on you with a prostitute.*

- 3. Which one of the following situations would be a greater danger to your current relationship? (Please choose only one.)*
 - A) Imagining your partner cheating on you with his former girlfriend or wife.*
 - B) Imagining your partner cheating on you with a prostitute.”*

3.3. Procedure

The questionnaire (using www.surveymonkey.com for preparation) was spread online on Hungarian community websites, popular lifestyle blogs, and via email. No information was gathered on the sexual orientation of the participants. Data collection lasted for one week.

4. Results

Data from the forced choice task was analyzed with Pearson's Chi-square test. The analyses resulted in the following. Experiencing higher emotional distress: former girlfriend/wife = 1166, prostitute = 396, Chi-square(1)= 379.58, $p < .001$. More willing to overstep: former girlfriend/wife = 344, prostitute = 1218, Chi-square(1)= 489.04, $p < 0.001$. Evaluated as more dangerous: former girlfriend/wife = 1310, prostitute = 252, Chi-square(1)= 717.62, $p < 0.001$. Results are graphically presented in *Figure 1*.

Actual romantic relationships had no effect on the responses. Emotional distress: Chi-square(1)= 0.016, $p > 0.05$. Willingness to overstep: Chi-square(1)= 0.036, $p > 0.05$. Evaluation of danger: Chi-square(1)= 0.006, $p > 0.05$

5. Discussion

In our study, women – independent of their romantic relational status – proved to be sensitive to the imagined betrayal by their partner on three different levels. In the case of a betrayal with a former girlfriend or wife women reported higher emotional distress than in the case of a betrayal with a prostitute. In a hypothetical situation where respondents had to imagine that they wanted to maintain the current relationship, women were more willing to forgive the betrayal, if a prostitute was involved (as opposed to the situation where the betrayal happens with a former girlfriend or wife). At the same time, women considered the betrayal with

a former girlfriend or wife as a greater threat to their ongoing relationship (as opposed to the betrayal with a prostitute).

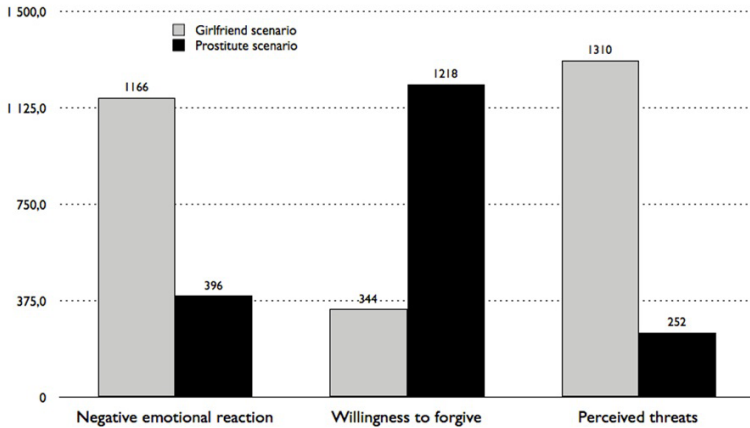

Figure 1 Distribution of responses on the two scenarios across the three components of attitude

According to our results, respondents – independent of their current relational status – clearly seemed to opt for their partner’s relationship with a prostitute over a relationship where emotional commitment with the former partner and consequently break up with the actual partner is more likely to occur. The romantic relational status had no effect on respondents’ attitude, since women – independent of their romantic relational status – show a sex-specific sensitivity to detecting their partner’s betrayal. Therefore, women seem to form their attitude toward sexual vs. emotional infidelity independent of their current relational status.

Threat evaluation. Women presumably perceive and evaluate betrayal with a prostitute a lesser threat, because this form of relationship is solely about sex, while betrayal with a former girlfriend (former wife) holds the possibility and threat of (re)establishing an emotional bond. At the same time, other factors can also affect threat evaluation. E.g. the partner’s indiscriminate direct or indirect sexual

relations (e.g. the relation with a prostitute) put women at high risk of being infected with sexually transmitted diseases (STDs)²⁵. Avoidance of these diseases could have exerted selective pressure on humans to form monogamous relationships. Probably, evaluating the probability of contracting such diseases still plays an important role in women's evaluation of threats stemming from their partner's infidelity²⁶. We believe that in Western societies with improved health systems and lower pathogen saturation the consequences of emotional infidelity (e.g., abandonment, decreased amount of resources – former girlfriend scenario) are more threatening for women than the consequences of a solely sexual relation (e.g., contraction of STDs – prostitute scenario).

Emotional reactions. As opposed to a betrayal that is emotionless by definition (such as sex with a prostitute), in a situation where emotional commitment is more likely to evolve (such as sex with former girlfriend or wife) elevated levels of arousal are automatically elicited even in an imaginary situation²⁷. We are certainly aware of the limitation that the mere fact of being cheated on can elicit several distinct negative emotional states (disappointment, anger, depression, etc.) that are ignored in this study.

Women's emotional reactions investigated in our study included anger (being upset) and depression (feeling broken down). The lived emotion of anger points to the fact, that betrayal is perceived as an interpersonal transgression. Anger is an evolutionary adaptive emotional reaction to show cut-off and to signal the need to be conciliated by the relational partner²⁸. On the other hand, depression or feeling down, are reactions to the

25 Moore, D.E., & Cates, W.: Sexually transmitted diseases and infertility. In K.K. Holmes, P.A. Mardh, P.F. Sparling, & P.J. Wiesner (Eds.), *Sexually transmitted diseases* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill. 1990, pp. 19-29.

26 Mackey, W.C., & Immerman, R.S.: Sexually transmitted diseases, pair bonding, fathering, and alliance formation disease avoidance behaviors as a proposed element in human evolution. *Psychology of Men and Masculinity*, 2000, 1, 49-61.

27 Buss et al. 1992

28 Nesse, R. M., & Ellsworth, P. C.: Evolution, emotions, and emotional disorders. *American Psychologist*, 2009, 64(2), 129-139.

possibility of loss – i.e., being abandoned by the partner and losing resources at the same time. Women's emotional reactions reported in our study are the function of the nonconscious evaluative process described above. Accordingly, women reported more intense negative emotions in the case of betrayal with a former girlfriend or former wife. These results point to a greater need of reconciliation and a greater fear of losing the partner²⁹. On the one hand, need for reconciliation activates higher spousal expectations, and the partner has to work hard to reestablish trust in the ongoing relationship. On the other hand, depression stemming from the feared loss of the partner may activate mate retention strategies that prevent abandonment³⁰.

Forgiveness. Women perceive betrayal with a prostitute as a financially based sexual relation. Neither their partner, nor the prostitute is interested in forming an emotional bond. This implies lesser threat to the marital bond, and elicits less intense emotional reactions. Accordingly, it is easier to forgive a betrayal with a prostitute than a betrayal with a former girlfriend (former wife)³¹. According to several studies women are less sensitive to sexual infidelity than to emotional infidelity^{32, 33, 34, 35, 36}.

In the Gallup poll³⁷ responding women faced the possibility of male infidelity in an abstract moral context (*generally speaking*,

29 Cano, A., & O'Leary, K. D.: Infidelity and separations precipitate major depressive episodes and symptoms of non-specific depression and anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2000, 68, 774–781.

30 Buss, D.M., & Shackelford, T.K.: From vigilance to violence: Mate retention tactics in married couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1997, 72, 346–361.

31 Cann & Baucom 2004

32 Shackelford, Buss & Bennett, 2002

33 Buunk, B. P., & Dijkstra, P.: Extradyadic relationships and jealousy. In C. Hendrick & S. Hendrick (Eds.), *Close relationships: A sourcebook* Thousand Oaks, CA: Sage. 2000, pp. 317–329.

34 Buss, D. M.: Sexual strategies theory: Historical origins and current status. *Journal of Sex Research*, 1998, 35, 19–31.

35 Glass, S. P., & Wright, T. L.: Sex differences in type of extramarital involvement and marital dissatisfaction. *Sex Roles*, 1985, 12, 1101–1119.

36 Buss et al. 1992

37 Jones, 2008, p.2

which do you think is worth for a husband to do?). We argue that it was this moral context that made them reject the husband's relation with a prostitute (relative to an extramarital romantic affair). In our study, women had to make hypothetical decisions concerning their own partner. Therefore, they rather considered their evolutionary relational interests than social norms. In our study, when women presumably considered the vital issues of mate retention and the maintenance of a lasting emotional bond with their partner, women expressed a more negative attitude toward betrayal with a former girlfriend or former wife than toward betrayal with a prostitute with whom the partner engages in a solely financially based sexual relation, and where the possibility is lower for an emotional bond to be formed.

Acknowledgement

The first author is supported by a grant of Hungarian Scientific Research Fund (OTKA) – PD83794

Peer reviewed by Linda Szijjártó assistant professor (University of Pécs)

Authors Note

Norbert MESKÓ, PhD

E-mail: meskon@igyk.pte.hu

is evolutionary psychologist and associate professor in general, educational and evolutionary psychology at University of Pécs, Illyes Gyula Faculty, Institute of Pedagogy. He earned his PhD in 2007. His research interest is in mate choice strategies related physical attractiveness of evolutionary theory. He is author of the books 'The Origin of Beauty: Sexual Attractiveness and Mate Choice' and 'Sex and Soul: The Psychology of Mate Relations' (both in Hungarian, published by Pro Pannonia Publisher).

András LÁNG, PhD

is clinical psychologist and assistant professor in clinical and developmental psychology at University of Pecs, Institute of Psychology. He earned his PhD in 2011. His research interest is in clinical application of attachment theory. He is author of the book 'Attachment and psychotherapy relationship' (in Hungarian, published by Animula Publisher).

A SZOCIÁLIS GAZDASÁG, MINT TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ, AVAGY EGY „HARMADIK MODERNIZÁCIÓ” LEHETŐSÉGE A HARMADIK ÉVEZRED ELEJÉN

Nagy Janka Teodóra

Absztrakt

Az innováció kifejezést gyakran használjuk a szociális gazdasággal, a szociális vállalkozásokkal összefüggésben. A tanulmány innováció és modernizáció értelmezési lehetőségeit, érvényesülési formáit vizsgálja, különös tekintettel egy „harmadik modernizáció”, azaz a gazdasági-társadalmi innováció kontextusában.

Kulcsszavak: szociális gazdaság, szociális vállalkozás, innováció, modernizáció (első modernizáció, második modernizáció, harmadik modernizáció), technikai innováció, humánerőforrás innováció, társadalmi innováció, formális gazdaság, szubsztantív gazdaság

1. Innováció az innovációban: az innováció fogalma, új típusú értelmezési lehetőségei

Az innováció egy kreatív ötletet, illetve az ötlet megvalósításának folyamatát jelenti. Az innováció elméleti alapjai először 1934-ben Schumpeter¹ tanulmányában jelentek meg, amely alapján a közgazdaságtan az innováció alábbi típusai különbözteti meg: új

1 Schumpeter, J. (1971): The instability of capitalism. In: Rosenbert, N. [ed.]: The economics of technological change. New York. 41-42, Bourdieu, P. (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratemelődése. Gondolat Kiadó, Budapest, Braudel, F. (1995): The History of Civilizations. Penguin Books, New York, Crozier M. (1987): État modeste, État moderne. Strategies d'un autre changement. Fayard, Paris.

termék bevezetése, új gyártási mód bevezetése, új piac megnyitása, új nyersanyag- vagy félkész termékforrás megszerzése, iparági átszervezés. Az innováció első állomása a kreativitás, vagyis az alkotóerő, új ötlet, elképzelés, koncepció, amely alapja lehet minden fejlesztésnek. A kreativitás akkor válik innovációvá, ha meg is valósul, vagyis ha az ötletet, elképzelést végül a napi gyakorlatban is alkalmazzák, ha tehát a kreativitás innovatív produktummá válik. Az innováció fogalma elválaszthatatlan egyrészt a modernizációtól, másrészt a fenntarthatóság kérdésétől. Míg általánosságban *a reform a modernizáció átfogó, makroszintű folyamatát jelenti, az innováció a modernizáció mikroszintű, eseti megvalósítását.*²

Az *innováció, mint mikroszintű modernizáció* a makroszintű modernizációs folyamat részeként Garai László hipotézise szerint³ lehet ún. „*első modernizáció*”, azaz *technikai innováció* (18-19. sz.) és lehet „*második modernizáció*”, azaz *humánerőforrás innováció* (20. sz.), amelynek háttérében az áll, hogy makroszinten a gazdasági rendszer működésének anyagi feltételeivel együtt immár az emberi feltételek is „*megtermelésre kerülnek*” (*emberi tőke*).⁴ Garai is felveti egy „*harmadik modernizáció*” lehetőségét és szükségességét (21. sz.), amely kulcsfogalmának a „*szociális identitást*” tekinti – azaz egy új típusú *társadalmi innovációt*. Sajátos paradoxon, hogy éppen a gazdasági növekedés érdekében bekövetkezett technikai modernizáció megkívánta emberi feltételek előállításának ellentmondásai kényszerítik ki ezt. A harmadik évezred elejére ugyanis nyilvánvalóvá válik, hogy a technikai és a humánerőforrás modernizáció eredményeképpen mind többen szorulnak ki az első és a második szektorban a munka világából, „*luxussá válik a teljes foglalkoztatottság*”⁵. A „*formális gazdaság*”⁶ keretei között a pozitív gazdasági cél (kevesebb élők munkával megvalósuló,

2 Schultz, Th. (1971): *Investment in Human Capital: The Role of Education and of Research*, New York: Free Press, Mergel, Th. (2011): *Modernization*, Mainz: Institute of European History, retrieved: July 11, 2012.

3 Garai, L. (1988): *Emberi potenciál, mint tőke*. Aula Kiadó, Budapest, Garai, L. (2004): *Tézisek a második modernizációról és egy harmadikról*. Közgazdaságtudományi Társaság.

4 Lásd „*emberi tőke*” fogalma!

5 Vobruba, G. (2000): *Alternativen zur Vollbeschäftigung, Die Transformation von Arbeit und Einkommen*, Suhrkamp, Frankfurt am Main

6 Polányi, K. (1976): *Az archaikus társadalom és a gazdasági szemlélet*. Gondolat Kiadó, Budapest

magas technológiai és humán színvonalú, gazdaságos termelés) negatív társadalmi hatása mind nyilvánvalóbbá válik. A társadalmi fenntarthatóság érdekében a technikai és humánerőforrás innováció mellett szükséges a harmadik modernizáció keretei között a társadalmi innováció lehetőségeinek, formáinak kialakítása is.

A harmadik szektor részének tekintett szociális gazdaság szerepei közül a „*második modernizáció*” folyamatában a „*formális gazdaság*” keretei között lezajló technikai és a humán modernizáció eredményeképpen az első és a második szektorban a munka világából kiszoruló emberek esetében a *foglalkoztatási funkció* különösképpen felértékelődött. A „*harmadik modernizáció*” időszakában azonban szubsztanciális eleme, a *társadalmi innováció* kerül a figyelem középpontjába.

A továbbiakban a szociális gazdaság és a modernizáció, a társadalmi modernizáció kapcsolatához és a szabályozási dilemmákhoz kívánunk néhány együttgondolkodásra ösztönző szempontot, gondolatot megfogalmazni. A szociális gazdaság értelmezési dilemmáitól itt és most az Európai Bizottság fogalom meghatározását elfogadva eltekintünk.⁷

2. A szociális gazdaság általános viszonya a modernizációhoz

A szociális gazdaság esetében is érvényesülnek a modernizáció általános feltételei:

- szükséges bizonyos gazdasági fejlettségi szint és a társadalom adottságainak megfelelő gazdasági struktúra, amelyben lehetőség van az egyes szektorok növekedésére;
- a technológiai fejlettség meghatározott szintje az iparban, mezőgazdaságban és a harmadik szektorban, amelyhez a humánerőforrás fejlesztést hozzá lehet igazítani (első és második innováció);

⁷ Initiative pour l'Entrepreneuriat Social. Construire un écosystème pour promouvoir les entreprises sociales au cœur de l'économie et de l'innovation sociales. COM(2011) 682 final. -eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?...

- a változó környezethez alkalmazkodni képes szervezetek kialakulása;
- megfelelő infrastrukturális fejlettség különösképpen az oktatás, az egészségügy, valamint a közlekedés, a szállítás és a tömegkommunikáció terén, amelyekből további fejlesztési igények származnak;
- adaptációra kész politikai rendszer;
- a modern elemek hatékony működését biztosító intézmények, normák, cselekvésmódok, valamint mindezek befogadására alkalmas tudati (pszichikai, értékrendbeli stb.) sajátosságok;
- a tradicionális életmód visszafogó elemeinek, kötelekeinek felbomlása, illetőleg átalakulása, amely azonban nem jelenti szükségképpen a tradicionális értékek eltűnését, de jelent bizonyos változásokat a gondolkodásmódban és az életmódban.⁸

3. A szociális gazdaság speciális viszonya a „harmadik modernizációhoz”

3.1 A szociális gazdaság a harmadik szektorban való elhelyezkedése

Az Európai Unió által elfogadott értelmezés szerint a szociális gazdaság a versenyszféra és a közsféra között elhelyezkedő harmadik szektor része. Ez a harmadik szektor 1. a szociális gazdaságot, 2. a közösségi gazdaságot (a karitatív alapon működő szervezeteket) és 3. az informális gazdaságot (a családi, önellátó tevékenységeket tartalmazó árnyékgazdaságot) jelenti. A közelmúlt változásai azonban jól mutatják, hogy a szociális gazdaság egyes szervezeti formái, különösen **a szociális vállalkozások, mindinkább szektorközinek tekinthetőek**, hiszen társadalmi küldetésük megvalósítása során a versenyszférában működnek, és hosszú távú fenntarthatóságuk garanciája éppen nyereséges működésük.

8 Kulcsár K. (2009): A modernizáció, a rendszerváltozás és a magyar valóság. Társadalomkutatás 27 (2009) 4, 375-400.

3.2. Társadalmi küldetés – gazdasági fenntarthatóság (A szubsztantív gazdaság, mint lehetséges modell?)

Ami a legfontosabb megkülönböztető ismérve a szociális vállalkozásoknak, mint a szociális gazdaság Európai Unió által a társadalmi innováció szempontjából jelenleg preferált formáinak, **az a társadalmi küldetés, mint vállalkozási cél.** Az Európai Bizottság állásfoglalása (2011) a szociális gazdaság fogalmának meghatározása során is egyrészt ezt tekinti a legfontosabbnak („a társadalmi problémák: így különösen a szegénység, a kirekesztés elleni küzdelem”), másrészt az innovációt, az „újszerűséget”. Más szavakkal fogalmazva: a „társadalmi innovációt”.

E társadalmi innováció, amelynek egy-egy területét konkrétizálja is (pl. hozzájárul a hatékony piaci verseny kialakulásához, új megközelítést vezet be a vállalkozási és foglalkoztatási formákra vonatkozóan, munkahely-teremtési potenciállal rendelkezik, új igényeket elégít ki, működése nagyrészt a tagság által végzett tevékenységeken alapszik, igényli az állampolgári részvételt és az önkéntes munkát, erősíti a szolidaritást),⁹ éppen hosszú távú fenntarthatósága érdekében nem képzelhető el bizonyos gazdasági innováció nélkül. (Itt csupán utalni szeretnék a szektorközi működés mindennapjait gúzsba kötő, illetve permanens versenyhátrányt jelentő, országonként eltérő nehézségekre!)

A „harmadik modernizáció” folyamatában mikro- és makroszinten is szembesülve a „formális gazdaság” fenntarthatatlanságával, a tudományos és közgondolkodás érdeklődésére is számot tarthat a Polányi Károly által ismertetett „szubsztantív (beágyazott) gazdaság” modell. **Aktuálissá teszi a kérdés megfogalmazását: vajon lehet-e a szociális gazdaság/a szociális vállalkozás a harmadik évezred „beágyazott gazdasága,” gazdasági-társadalmi innovációja?**

9 Csoba, J.-Frey, M.-G.Fekete, É.-Lévai, M.-Soltész, A. (2007): Szociális gazdaság kézikönyve. OFA, Budapest

	ISMÉRVEK	SZUBSZTANTÍV GAZDASÁG	FORMÁLIS GAZDASÁG
1.)	A GAZDASÁG CÉLJA	A szükségletek kielégítése; a gazdaság nem öncél	A gazdaság növekedése
2.)	A MUNKA MOTIVÁCIÓJA	Motívumok, ösztönzők és célok sokrétűsége	Csak a haszon és a növekedés
3.)	A MUNKA FUNKCIÓJA	A munka természetes létezési mód	A munka eszköz , ill. cél.
4.)	A MUNKA JELLEGE	A munka társadalmi tartalmának elsődlegessége	A munka gazdasági tartalmának előtérbe helyezése
5.)	A GAZDASÁG FÜGGETLENSÉGE	A gazdasági tevékenység nem önállósodott, társadalmi viszonyokkal átszövődik	A gazdasági tevékenység önállósodik, önálló alrendszer
6.)	TERMELŐ-FOGYASZTÓ SZEREPEK ALAKULÁSA	A termelő egyben fogyasztó is	A termelő és a fogyasztó... elválik
7.)	A HASZONELVÜSÉG JELENLÉTE	A számolás és a méltányosság érzése jellemző	A számító gondolkodás és a nyereség számszerűsítése jellemző
8.)	ÉRDEKRENDSZEREK	Közösségi érdek előtérben	Egyéni érdek előtérben
9.)	A SZOLIDARITÁS FOKA	A közösség felelősségvállalása az egyénért	Növekvő individualizmus

1. ábra A szubsztantív és formális gazdaság sajátosságai¹⁰
 Forrás: Csoba, J.-Frey, M.-G.Fekete, É.-Lévai, M.-Soltész, A. (2007)

4. Összegzés

Tanulmányunkban együttgondolkodásra hívtuk a szociális gazdaság, a szociális vállalkozások területének kutatóit és gyakorló művelőit.

4.1. A szociális gazdaság, illetve az Európai Unió által fókuszba állított egyik szervezeti formája, a szociális vállalkozás legfontosabb sajátjának tekintett innováció kapcsán felvetettük, hogy vajon a modernizáció új szakaszát, a társadalmi modernizációt jelzik-e a területen napjainkban bekövetkező változások.

4.2. Kérdésként fogalmaztuk meg, hogy a „formális gazdaság” napjainkban még intenzívebbé váló problémáira alternatív megold-

¹⁰ Polányi, K. (1976), Csoba, J.-Frey, M.-G.Fekete, É.-Lévai, M.-Soltész, A. (2007).

dási lehetőséget kínál-e a szociális gazdaság „szubsztantív gazdaság” modellként történő megközelítése a harmadik évezred harmadik modernizációs folyamatában, egymástól elválaszthatatlannak tekintve a gazdasági és a társadalmi innovációt.

Irodalom

- Bourdieu, P. (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat Kiadó, Budapest
- Braudel, F. (1995): The History of Civilizations. Penguin Books, New York
- Crozier M. (1987): État modeste, État moderne. Strategies d'un autre changement. Fayard, Paris
- Csoba, J.-Frey, M.-G.Fekete, É.-Lévai, M.-Soltész, A. (2007): Szociális gazdaság kézikönyv (Szerk.: Frey Mária). OFA, Budapest
- Garai, L. (1988): Emberi potenciál, mint tőke. Aula Kiadó, Budapest
- Garai, L. (2004): Tézisek a második modernizációról és egy harmadikról. Közgazdaságtudományi Társaság
- Kulcsár K. (2009): A modernizáció, a rendszerváltozás és a magyar valóság. Társadalomkutatás 27. 4, 375-400.
- Mergel, Th. (2011): Modernization, Mainz: Institute of European History, retrieved: July 11, 2012.
- Polányi, K. (1976): Az archaikus társadalom és a gazdasági szemlélet. Gondolat Kiadó, Budapest
- Schultz, Th. (1971): Investment in Human Capital: The Role of Education and of Research, New York: Free Press
- Schumpeter, J. (1971): The instability of capitalism. In: Rosenbert, N. [ed.]: The economics of technological change. New York
- Vobruba, G. (2000): Alternativen zur Vollbeschäftigung, Die Transformation von Arbeit und Einkommen, Suhrkamp, Frankfurt am Main

Nemzetközi dokumentumok

New jobs in Europe, 1999.

<http://cordis.europa.eu/euroabstracts/en/october99/innov1.htm>

Kezdeményezés a szociális vállalkozásért. A szociális vállalkozásokat, mint a szociális gazdaság és innováció kulcsszereplőit előmozdító szabályozási légkör kialakítása. COM(2011) 682 final. – eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?..

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) 2012. május 23-án tartott ülésén elfogadott vélemény - www.toad.eesc.europa.eu/ViewDoc.aspx?...

Dr. Nagy Janka Teodóra

a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar

Szociális Munka és Szociálpolitikai Intézetének

intézetigazgató főiskolai tanára

Minősítését „A magyar jogrendszer megújítása a jogállamiság és az európai integráció jegyében” PhD-programban szerezte (2000), a jogtörténet területén habilitált (2013).

Kutatási területe a jogi néprajz, jogi kultúrtörténet, a joghatékonysági vizsgálatok a szociális területen, a szociális közigazgatás történet és a szociális gondoskodás történeti formái. Az oktatói munka és a kutatások eredményei több mint félszáz szakmai tanulmányban, cikkben, több könyvben, jegyzetben, recenzióban kerültek közlésre. A publikációs tevékenység mellett a szerző részt vállal a tudományos közélet és a tudományszervezés feladataiból is.

THE USE OF INTEGRATIVE MODEL IN LEARNING INDONESIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Iis Ristiani

Abstract

Language learning is something that always needs to be increased from time to time, with regard to the planning, learning, and evaluating. Many components are involved in it and one of them is related to learning method. As comprehensive as the teachers master the material, if they have no ability to convey it to students, the well-prepared material will be difficult to understand by the students. The students only receive the material, but they may not understand it. One of the constraints that may be faced by the students is students' understanding of presented material. The students' understanding is closely related to the way the teachers teach. Learning Indonesian language and literature not only requires students to understand and comprehend the material, but also has the objective that the students can apply Indonesian correctly and properly as a communication tool. Therefore, the teachers' creativity in presenting a teaching material is absolutely needed. The teachers need to think about an appropriate model that can be used in delivering certain content. In the choosing of teaching models, the teachers can not be separated from the choosing of approaches, methods and learning techniques. One of approaches that can be used by the teachers of Indonesian language and literature is integrative learning approach.

Keywords: models, approaches, learning, integrative.

No method that one is better than another one. All methods are good depending on the objective and the usage.

Introduction

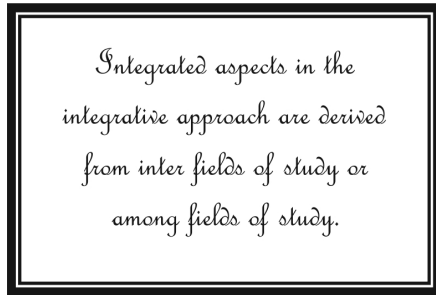
The statement above is a response to frequently asked questions, which says: “of many existing learning methods, what method is better to use?” In the implementation of learning and teaching process, a teacher is required to always be creative and innovative in applying all components involved in it. The components of teachers, students, materials, methods, media and resources, tools, and evaluation are the things that should always be considered, prepared, and treated as the expected demand. Of course, all of them are to achieve the intended purpose. One of components of the learning and teaching process described here is the use of integrative methods in learning, especially learning Indonesian language and literature. How is integrative approach used in learning Indonesian language and literature? This central question is the foundation of this paper, which leads to a variety of things related to the preparation, implementation, and evaluation of learning Indonesian language and literature using an integrative approach.

1.Description

1.1 Integrative Approach

Integrative means integrate or unify. It is due to in the integrative, there are some aspects integrated or unified into a process. Integrated aspects in the integrative may come from inter field of study or among fields

of study. Inter field of study means some aspects are integrated in a single field of study. For example, when the teachers teach writing, they also unify it with the linguistics, speaking skills, and reading skills. The structures of written language used in his writing, then the results of the analysis are reported orally. In fact, not only integrated with linguistics and other skills, but writing can also be integrated with the literature. Meanwhile, the integrative among fields of study is the integration of material from a number of fields of study. For example, during teaching a topic of Indonesian language and literature is combined with mathematics, sociology, or with other subjects.

*Integrated aspects in the
integrative approach are derived
from inter fields of study or
among fields of study.*

Integrative in the inter fields of study in learning Indonesian language and literature is more frequently used. In learning languages, including Indonesian, based on the thought that language aspects are always used together, language is never used separately, aspect by aspect. Integrative learning (integrated) is a learning that connects children's activities to interact with the environment and experiences in life.

In the higher classes (4-6 elementary school), junior and senior high school levels, the learning of language skill aspects are given in an integrated. Moreover, the demands of learning objectives that expect the students to not only know about the language, but also they must be able to use the language. This objective implies that what is taught to the students not only knowledge of the language, but also the skills and attitude of students to the Indonesian language and literature. For example, when a teacher wants to teach the word structure and effective sentence structure, the teacher is not direct to give the students a number of separate words or sentences, but the teacher can initiate activities through an assignment to make a writing or composition, even the teacher

may also assign the students to tell their experiences in front of the class. The students' expression submitted orally or in writing is responded by other students. Then, the composition that the students make is read out. Other students are assigned to listen carefully and ask what they want to know from the writings read by their friend. Responding and commenting on each other. The activities of writing, listening, reading, and speaking cover the language or literary studies used as the learning materials. The change of among skills is not often perceived by the students in discussing the learning materials. The integration can be applied among different language skills, between the skills and linguistic, the skill with literary, the linguistic and literary, among fields of linguistic studies, among fields of literary studies, even between fields of study with other fields of study.

There are some characteristics of language and literature learning using the integrative approach.

1. The existence of coherence in the learning objectives. Students are able to use good Indonesian language properly for communication purposes.
2. The existence of joining learning materials both inter fields of study and among fields of study.
3. Learning activities in the classroom involves various skills.
4. Learning materials are delivered in certain themes.
5. Learning materials aims at learning language in use not only learning about language.
6. Language learning takes place contextually and functionally.
7. Learning becomes more meaningful.

As explained by Joyce and Weil (2009: 149) that in learning the language, in order that the students are literate, the students learn to listen and speak the spoken languages to them in a natural way. The students also think inductive, look for meaning, and interact with adults and peers. This method shows the occurrence of coherence in the various aspects of language skills.

a. The integration among different language skills

The integration is among the skills of reading, listening, speaking, and writing in learning vocabulary. For example, to teach diction (new words) is used a discourse that includes the words that will be taught. The students are asked to read a discourse silently, then given the opportunity to ask questions about words which are not understood yet. The students respond to each other. The discussion is focused on the study of diction with regard to vocabulary, standardization of the word, and the power of word suggestion. After that, the words are discussed. Then the students are asked to use these words in sentences in writing.

b. The integration between the linguistic skills

Because the language learning aims to be able to use language properly, the learning materials are intended at learning language in use not only learning about language. Therefore, the study of linguistics is wrapped with language skills. For example, study of vocabulary and structure is done through listening together to the recorded story or reading the provided story discourse. Learning the structure also is integrated with all skills. The ways above can be done with the integration between learning structures with reading, writing, speaking and listening. Many techniques can be used, such as technique of sentence learning by: technique of flowing word, sentence cards, sentence stock, choosing sentence, marking sentences, creating sentences, turning the sentence position, filling sentences, completing sentences, breaking sentences, and joining sentences (Suyatno,2004:42).

c. The integration between the literary skills

Studying literature for the students aims to not only obtain knowledge of literature but also obtain experience of literature. Studies of literary theory begin with the appreciation of literature through reading literary works, and listening to the results of literary. Other activities can be done, too, by trying to express the forms of literary works orally and in writing.

d. The integration between the linguistic and literary

The scope of linguistic study is absolutely different from the scope of literary study. Linguistic study begins from the normative term, while literary study is based on literary convention called *licentia poetica*. Integrating linguistic and literary becomes interesting with reviewing various studies respectively. For example, vocabulary study and word structure in poetic form. External and internal structures of the poem are discussed with the literary study, then compared with the study morphologically and syntactically.

e. The integration of among fields of linguistic study

Linguistic studies can be done from the discussion of linguistic units: phonemes, words, phrases, clauses, sentences, paragraphs, and discourse. How the connectivity among these units in the sentence, paragraph, or discourse. Studies of vocabulary, word structure, or sentence structure are conducted together. Learning materials are packed attractively and as communicative as possible.

f. The integration of inter fields of literary study

There are definitely many fields of literary studies. Both from the scope, such as the history of literature, literary theory, and literary criticism; and from the literary work forms: poetry, prose, drama. Learning poetry can be done by linking in the form of fiction or drama. Activities can be done by paraphrasing.

g. The integration of among fields of study

Integrating language with other subjects such as science and social studies can be done using a script or writing about the field of intended study as reading material. Alternatively, the students are assigned to write about something related to the field of concerned study. The connectivity of language learning and other subjects can be done in terms of: vocabulary, structure, writing, reading, speaking and listening. In other words, all aspects of language can be combined with other fields of study.

Those are some examples of integration in learning Indonesian language and literature. Integrative learning can help students find out the relationship of one idea with another idea from different subject matters. Learning activities encourage students to see the relationships focused on practical issues, relevant, and global. According to Wolfinger and Stockard in Jacobson, et al, there are three approaches to integrative planning, namely, combining the existing lessons, identifying the themes of discussion, and exploring the issues (Jacobson, Eggen, and Kauchak, 2009: 150).

In this language learning, there are several things to pay attention:

1. Learning vocabulary and structure should always be in context. That is, the taught words or structures can not be separated from the context of the sentence or discourse.
2. Every aspect of the language is taught by focusing on themes based on the syllabus. Referring to the theme, actually there has been integration with other fields of study or going on among fields of study.
3. Every learning activity is always started from a clear direction.
4. A well-planned lesson will give better results.

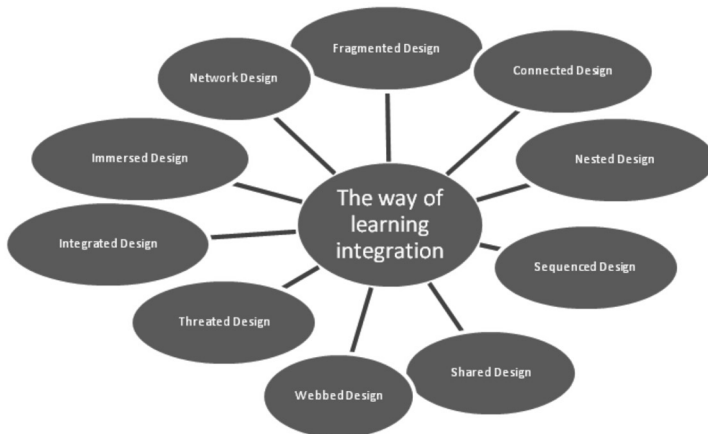
In connection with this integration, there are also integrative curriculum and integrative learning approach. Integrative curriculum is a product of an effort to integrate learning materials from various subjects. The integration is done by focusing on a specific lesson, on certain problems in which the problem solving needs materials from different disciplines or other fields of study. That is, integrative curriculum designs a material by viewing the connectivity to other subjects. Dimensions of integrative curriculum include experience integration, social integration, knowledge integration, and integration of various skills. Through an integrative curriculum, the students can gain direct experience, and have the ability to receive, store, and produce the impressions of whatever they learn. Therefore, students become trained to

be able to find their own concepts and terms that are studied thoroughly. The students are more active and creative, even the learning feels more effective and more meaningful. Integrative curriculum focuses on both the students to have some knowledge functionally, and the learning process.

The term of integrative learning means as a model of learning by focusing on the teaching materials. The taught materials are well-prepared and formulated in the form of learning themes. In the integrative learning, there are a set of assumptions that contain insights and thinking activities in planning learning through integrating the knowledge, experience and skills as an area / the contents of teaching and learning. The integration of materials can vary, ranging from a narrow or limited, rather broad, and very knowledgeable.

2. Various kinds of integration

Based on the way to integrate concepts, knowledge, skills, topics, and packed theme units, there are a number of model integrations. According to Fogarti in Sukmadinata (2004:231), there are ten models how to integrate learning, namely:

a. Fragmented Design

It is an integrated model which the integration is limited at one discipline. This learning design is commonly used in the current learning. Topic or subject contains teaching materials separated each other. Similarly, in the implementation of learning, only discussing the material covered in the topic.

b. Connected Design

It is an integrated model that the learning can be related to certain disciplines. Learning in one subject or field of study is designed by connecting one topic to another topic, one concept to another concept in the same or different semester or academic year.

c. Nested Design

It is an integrated model of various forms of concept and skill achievement master through a learning activity. In this design, still in one subject, one discussion topic is focused on mastering some skills or competencies, such as thinking skills, social skills, and psychomotor skills.

d. Parallel or Sequenced Design

It is an integrated model of topics from different lessons in parallel between two or more subjects or fields of study at the same time. There is similarity or relationship of topics, materials, concepts or developed skills.

e. Shared Design

It means the integrated model caused by the presence of the same concept in two or more subjects. The teachers from two or more subjects that teach the concepts, materials, and capabilities that have the similarity or connectivity of shared tasks and they teach in team teaching.

f. Webbed Design

It is an integrated model based on the thematic approach in integrating learning materials. Learning is focused on one or several themes. Each theme includes several topics, concepts or problems in a number of subjects such as the theme of “transportation”, the type of transportation, mobility of people and goods, etc., discussed social studies; motorcycle engines, automobile engines are simply discussed on science, various data regarding with transportation is calculated in mathematics. Meanwhile, travelling and tourism beauty of the tourism objects are described in Indonesian language and literature.

g. Threatened Design

It is the integrated model of skills, such as skills of forecasting the weather associated with hypothesis testing, estimation, anticipation of stage of the story in the novel, as well as the anticipation of solving the problem based on analysis of the situation through a discipline entirely. Learning is directed to build thinking skills, social skills, multiple intelligences, learning technology and skills in various fields of study, such as thinking skills to observe the causal relationship. In mathematics, the causal relationship is as a change of variables; in social studies, the causes of economic crisis, and the effect of economic crisis; in Science, the causes of air pollution, water, environment, pollution effect, pollution problem solving; meanwhile in Indonesian language and literature, direct result of the book “*Habis Gelap Terbitlah Terang*” written by RA Kartini.

h. Integrated Design

That is the model of curriculum integration, focusing on curriculum. The learning is designed in an integrated way; learning materials are combined from various fields of study or learning theme is summarizing materials from various fields of study. This design is also called learning interdisciplinary or cross disciplinary of field of study.

i. Immersed Design

It is a model of applying forms of learning by asking students to share the experience in the process of reading, writing, and the faced difficulties faced and how to solve the problem. Design and implementation of learning is joining with the students. Field of study, theme or learning materials are chosen by the students themselves that they enjoy and need very much. This design is also designed in an integrated way, not only among fields of study but also among learning materials and the students.

j. Network Design

It is a model of learning that relies on the changing possibility of the conception, shapes, problem solving, and the demands of new skills after the students conduct field studies under the circumstances, conditions, and different contexts. This design is an integrated learning design that combines learning materials or knowledge from various fields of study and various resources of learning. The students play as the expert; they are searching, collecting and selecting the required knowledge.

3. Integrated Learning Principles

The arrangement of learning is not only in the preparation and implementation, but also in evaluation. The integrated evaluation is between language competence and performance (Weir J., Cyrill, 1990: 84). When a teacher plans the teaching and learning activities, the teacher arranges the planning and learning process aimed at the sequence of themes, topics, understanding, and learning experiences in an integrated form (Aminuddin, 1994). The arrangement of integrated learning is a form of thinking based on the principles:

a. Humanism

Basically, human being has a similar provision in an effort to understand something. The implications in educational activities are: 1) teachers are not the only source of information, 2) students are addressed as a creative subject of study and capable of finding their own understanding; 3) in teaching and learning process, teachers play more as a model, facilitator, motivator, providers of learning materials, actors who also act as learners.

b. Progressivism

Human behavior is based on specific motives and interests. Implications of concepts in the educational activities are: 1) learning content must have the actual advantages for the learner, 2) in the learning activities, students have to realize the benefits of using the learning content for their lives, 3) learning content must be adjusted to the level of development, experience, and knowledge of learners. Progressivism concept assumes that mastery of knowledge and skills is not mechanism but it requires creativity.

c. Reconstructivism

Besides having the similarity, human beings also have the special characteristics. The concept implications in the educational activities are: 1) educational services is not only classical but also individualistic; 2) The learning content can be mastered fast and slowly, 3) learners need to be addressed as a unique subject, either related to the process of feeling, thinking, or other individual characteristics as the influence of the formation of the family, playmates, or the social life of the community environment.

Sukmadinata (2004:234) stated that integrated learning is a learning process that is comprehensive or holistic. This learning approach places the students in a central position, the students as active learners, especially in the development of thinking skills. There are some thinking skills developed in this study,

namely: observing, differentiating, sorting, suspecting, measuring, classifying, formulating hypotheses, comparing, analyzing, integrating, generalizing, assessing, predicting, interpreting, planning, conducting experiments, concluding, making decisions, asking, communicating, thinking convergent, thinking divergent, thinking inductive, thinking deductive, etc.

The models of thinking learning that can be used in integrated learning are: 1) Problem solving (gathering facts; formulating problems; developing ideas; thinking, alternative solutions, determining alternative solutions, and implementing action plans; 2) Critical Evaluation (determining criteria; developing alternative thinking, solving, making predictions and decisions; giving a reason, arguing for decision); 3) Investigation (Predicting; observing, giving an explanation); 4) Determination of Decision (formulating the problem; seeking as many as possible of alternative solutions; sorting alternative, making decisions based on the criteria; giving reasons supporting the decision), 5) Critical Thinking (explaining ideas and thoughts; determining the level of accuracy of basic information as the result of observation and communication; formulating arguments and the conclusion based on data and concepts); 6) Creative Thinking (development of ideas in several categories or flexibility of thinking; development of new ideas or the purity of thought, and refinement of ideas or elaboration of thought).

4. Thematic Learning as an Integrated Learning

Thematic learning is a learning strategy that involves several subjects to provide meaningful experiences for students. In thematic learning, all components of the subject matter are integrated into the same theme in a meeting unit. The integration of this learning can be seen from the aspect of the process or time, aspects of the curriculum, and aspects of teaching and learning.

The theme is not a goal but a tool used to achieve the learning objectives. The theme should be processed and presented contextually, contemporarily, concretely, and conceptually.

a. Thematic Learning Strategies

The interesting thing in thematic learning is focusing more on learning experience of students. Strategies in this learning are friendlier, more enjoyable, and more meaningful for students. In addition, in understanding a concept or knowledge and skills, the students do not have to be trained, but they can learn through direct experience and connect it with other concepts that have already been understood.

b. Role of Theme

The theme is packed in a useful learning for students to focus the students' attention on one specific theme or topic. The students learn knowledge and develop competence of the subjects in the same themes. Students' understanding of the subject matter becomes more profound and memorable because of being viewed from various aspects. Language competence can be developed better by associating other subjects and students' personal experiences. Students are more likely to feel the benefits and meaningful learning because the materials are presented in the context of the clear themes. The students are more excited to learn because they can communicate in real situations, for example, asking, telling, writing descriptions, writing letters, etc., to develop language skills, as well as to learn other subjects. On the other hand, teachers can make time effective because the subjects are presented in an integrated way and delivered in two or three meetings. Remaining time can be used for remedial activities, and enrichment.

5. Improving Students' Knowledge through Integrative Approach

Curriculum development shows that the integrative approach is expected by all subjects. In the practice of teaching and learning

activities, the integration is applied in accordance with the basic competencies that need to be mastered by students. The materials are not separated but nicely attractively packed together. Therefore, curriculum development should always be adjusted to the needs of society and the development of science and technology. One of manifestations is through an integrative approach. Through an integrative approach, subject matter can be simplified based on the needs and capabilities of the educational unit. The evaluation becomes more natural because of emphasizing more on communicative, natural, and contextual aspects (Brown, 262).

6. Sample of Integrated Learning

Here are some examples of integration of skills in learning Indonesian language and literature.

a. Listening and speaking

Example:

A teacher play a recording of a story, and students listen to the story. After listening, the students are given a moment to think what they hear, then the teacher asks one of the students to retell the story content using with the students' own language (the sentences) briefly.

Another example, a teacher divides the class into three large groups. Each group is assigned as a group of storytellers, group of responders, and the group of protester. The group of storytellers tells or continues the events that are started from the teacher. Then, they ask the second group. The second group answers and the third group responds the answer of the second group. The role goes on continuously around among the groups.

In this case, the priority is the ability of students to understand what they listen to it and the ability to express their thoughts. Because getting opportunity to speak up is only a few students, others are given the opportunity to express their opinion about the dialogue conducted by their friends that have the opportunity in front of the class. Through those ways, the teachers integrate listening and speaking.

Other activities that students can do in class in integrated learning between listening and speaking are through techniques:

1. reading guides;
2. looking for the impression;
3. students' questions;
4. true or false;
5. listener team;
6. synergy teaching;
7. active debate, and others.

b. Listening and Writing

Example:

A teacher reads or plays a recording of a drama or a short story. Students listen to how many times the drama/short story is read/played, depending on difficulty level of drama/short story. After listening, the students are given time to ask the things they do not understand. Afterwards, they are asked to answer the teacher's questions about drama/short story, or the students are asked to write the contents of drama/short story in brief using their own sentence.

Students can also be asked to listen to radio or television at a particular program, and asked to make a written report. In this case, the teacher must be observant, having the possible programs that can be the task conducted by the students. By those ways, the teacher integrates learning of listening and writing. The other ways are still quite a lot

Other activities that students can do in class in integrated learning between listening and writing can be done through techniques:

1. Guessing the contents;
2. Resume of the group;
3. True or false;
4. Instant Assessment, and so on.

c. Reading and Listening

Example:

Students are given the task to read a discourse. In this case, the requirements of reading for other people must be understood by students. Other students listen. After that, the students are given time to think, then the next task is students are asked to retell the content orally or in written. In order that many students have opportunity to read, the script should be short script, such as: short information, notices, orders, and so on. In these ways, the teacher integrates between reading and listening.

Other activities students can do in class in integrated learning between reading and listening are through techniques:

1. Reading guide;
2. Group quiz;
3. Learning through jigsaw model, and so on.

d. Reading and Writing

Example:

The teacher gives the task to the students to read stories or other writings outside the classroom, and asks them to write a summary of the results of each reading. After the students write these summaries, the teacher can ask students to collect their work, or before the students collect, some students are given a chance to read aloud or express the results of their work. This way is to integrate between reading, writing, and speaking.

Other activities that students can do in class in integrated learning between reading and writing can be done through techniques:

1. Reading guide;
2. Resume of the group;
3. Finding an impression;
4. Reading aloud, and so on.

e. Writing and Storytelling

Example:

The teacher gives the task to the students to make the composition

outside of class. At the certain hour, students tell the content of their composition before the composition is collected.

The students are divided into small groups of three or four people. Each group is given the task to plan and write a scene that is played. At an agreed time, before the script is submitted to the teacher, each group is asked to demonstrate what they have planned and written. Another way can be done using technique:

1. Giving instruction;
2. Crossword;
3. Group Quizzes; etc.

Besides the things above, according to Reider (1995: 149) the teachers can choose, integrate and design the content in the same time. For example, mathematics can be integrated with science, literary studies can be integrated with sociology, art, music, sports education and dance can be integrated in the learning.

Closing

Integrative approach means integrating several aspects into a single process. The integration can be done either inter fields of study or among fields of study. Inter fields of study means some aspects in a field of study are integrated, such as listening is integrated with speaking and writing. Writing is integrated with reading and speaking. Linguistic material is integrated with language skills. Language skills are integrated with literature. Vocabulary is integrated with word structures, sentences and compositions. Meanwhile, the integration of among fields of study such as Indonesian language and literature is integrated with science, social studies, sociology, and others. Integrative approach is done in various steps of preparation, implementation, and evaluation. Integrative approach can be implemented with various learning techniques, such as with the technique of finding the impression (assessment search), instant assessment, listening teams, synergetic teaching, jigsaw learning model (Zaini, et al., 2002; Coelho, 1992: 129).

References

- Brown, H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. Third Edition. Englewood Cliffs: Prentice Hall Regents.
- Coelho, Elizabet. 1992. Jigsaw: Integrating Language and Content. Cooperative Language Learning, A Teacher's Resource Book. Editor: Carolyn Kessler. Englewood Cliffs: Prentice Hall Regents.
- Jacobsen, David A., Paul Eggen, Donald Kauchak. 2009. Methods for Teaching. Yogyakarta: Pustaka Pelajar.
- Joyce, Bruce, Marsha Weil, Emily Calhoun. 2009. Models of Teaching. Yogyakarta: Pustaka Pelajar.
- Nurgiyantoro, Burhan. 1995. Penilaian dalam Pengajaran Bahasa dan Sastra. Yogyakarta: BPE.
- Reider, Barbara E. 1995. The Integrated Elementary Classroom. Needham Height: A Simon & Schuster Company.
- Sukmadinata, Nana Syaodih. 2004. Kurikulum dalam Pembelajaran Kompetensi. Bandung: Kesuma Karya.
- Suyatno. 2004. Teknik Pembelajaran Bahasa dan Sastra. Surabaya: SIC.
- Zaini, Hisyam, dkk. 2002. Strategi Pembelajaran Aktif. Jogjakarta: CTSD.
- Weir, Cyril J. 1990. Communicative Language Testing. Englewood Cliffs: Prentice Hall International.

A NEW COUNTY WITH GREAT POTENTIAL ON THE WORLD TOURISM MAP: THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

*Zs. M. Sayekina – S. K. Yerzhanova – Z. A. Yeskerova –
D. G. Mamrayeva – Zsolt Huszti – Zoltán Raffay*

Abstract

The article is about the current state of the tourism industry in the Republic of Kazakhstan, and the development potential of this huge country that is expected to become a leading tourism destination in Central Asia. The general development process of a tourism market is demonstrated first, followed by the analysis of the main indicators of the development of tourism industry in the Republic of Kazakhstan and finally by the analysis of a concrete tourism product with especially great potential and competitive edge in Kazakhstan: event tourism.

Keywords: Republic of Kazakhstan, tourism, tourism product, event tourism, tourism development, competitiveness, tourism management.

Formation of a tourism market

Tourism service is a specific product that does not have tangible expression, i.e. it is impossible to see and cannot be accumulated, stored; it can be realized only when there is a demand from the traveller. It manifests itself during the journey in the form of

improved health, satisfying the needs of tourism, recreation, good mood, getting acquainted with natural and cultural-architectural landmarks. The unit of tourism service is the range of services which are provided for tourist for a certain period of time, and it can be considered as a tourist product.

The tourism product designed for sale and intended for use primarily by tourists and one-day travellers is a travel product that has the following three types of possible offers on the market: the first kind – comprehensive travel services offered by companies, tour operators (the organizers) for economic gain, the second type – individual travel services, which include transportation services, accommodation services, services for registration of foreign passports, insurance, sightseeing tours, car rental and many more, and the third kind – tourism destination products, including various kinds of information materials (catalogues, directories, maps, dictionaries, guides, etc.) for tourists and travellers in the host country.

Tourism services are significant part of the services consumed by the population, and have a specific social and recreational nature, i.e., recreation, sports facilities, and participation in cultural events, and others, combines the economic, social, humanitarian, political, educational and aesthetic factors.

According to the WTO, there are 15 countries in the world, specializing in tourism services, in which tourism receipts exceed export earnings, often several times (Barbados, Seychelles and the Maldives), in 45 countries tourism receipts exceed one quarter of the volume of exports (Austria, Spain, Portugal, etc.). As for the leading countries in the number of arrivals and tourism revenues, the obvious way can be seen in *table 1*.

Country	Number of arrivals, million	Income, \$ billion
France	81,2	54,2
Spain	59,2	57,8
USA	56	96,7
China	54,7	37,2
Italy	43,7	42,7
Great Britain	30,9	37,7
Mexico	21,9	12,9
Germany	21,5	36
Turkey	20,3	18,5
Austria	19,9	15,5

Table 1. Countries with the highest level of tourist arrivals and income from tourism industry

The market of tourism services is directly involved in the creation of the national income. The share of revenue from tourism in the national income can reach 10% (like in Switzerland), with the total contribution of tourism business in the country's economy including both direct and indirect factors.

The direct impact of the development of the market of tourist services on the economy is the result of tourist expenditure for the purchase of goods and services of tourism, where the money spent by tourists in the place of stay creates income, which leads to a chain reaction, a multiplier effect. This process is the indirect impact of tourism on the economy of the country and is manifested in the effect of repetition of tourist spending on the purchase of services and goods at a certain time and place.

Sellers of goods and services receiving money from the tourists pay the wages of their employees, who, in turn, spend them on the purchase of goods and services. etc.

The ratio between the value of the tourism product sold to foreign tourists in the host country and the cost of the tourism product implemented by nationals abroad is the tourism balance of the country.

The peculiarity of tourism market is that tourism product, produced for export, is not taken out of the country and sold in this country (an “*invisible export*”). Consumer tourist product itself overcomes the distance that separates it from the customer.

The economic effect of tourism market development in the country is primarily manifested in the creation of new jobs in tourism industry and the stimulation of the development of the economically lagging regions where development of tourism business, based on the use of the unique topography, rich hunting grounds, places convenient for sports and recreational tourism etc. contributes to the socio-economic development.

However, the quality of jobs in tourism industry has its own characteristics, which include:

- The seasonal nature of employment in tourism services of population;
- A significant proportion of employees working part-time;
- A large proportion of low-skilled manual labour;
- The limited capacity of automation and computerization of jobs in tourism industry (particularly in the hotel and restaurant industry).

The development of entrepreneurship in the region and improve the quality of tourism services are an additional source of revenue of the territorial budget (www.stat.kz).

The formation and development of tourism market as an industry is characterized by a system of certain economic indicators that reflect the quantitative sales of tourist services and the quality of their side, as well as economic indicators of the activity tourist-serving businesses (*Table 2*).

Types of market	Indicators
Domestic market	- volume of tourist flow
	- state and development of material and technical base
	- indicators of financial - economic activity of tourist firm
	- indicators of international tourism development
External market	- number of tourists visiting foreign countries (defined as the number of crossings of the state border)
	- number of tourism days
	- total cash costs incurred for tourists during travelling abroad

Table 2. System of indicators of tourism service market development

The indicators characterizing the volume of tourist flow include the total number of tourists, including organized and individual, the number of tourism days (the number of overnight stays, bed-days), and the average duration (average time) stay of tourists in the country, the region.

The indicators characterizing the status and development of the material and technical base of tourism define its power in the country (region) in the focus of the paper (the Republic of Kazakhstan) and include: bed-space holiday homes, guest houses, hostels, hotels, health centers, etc., as well as the number of beds provided by local residents , the number of seats in the sales rooms catering to tourists, the number of theatre seats set aside for tourists, the number of baths in spas designated for tourists, etc.

The indicators of financial and economic activities of tourism

firm include: sales of tourist services or the proceeds from the sale of tourism services, the use of labour (labour productivity, the level of labour costs, etc.), use of production assets (return on assets ratio, working capital turnover, etc.), the cost of tourism services, profit, profitability, financial indicators of tourism firm (ability to pay, liquidity, financial stability, monetary self-sufficiency, etc.).

The development of tourism market for each country (region) has both advantages and disadvantages (*Table 3*). The spontaneous development of tourism market can have a negative impact on the environment in country, and often leads to negative consequences in relation to the environment. We cannot deny its positive impacts, though: measures are taken for the restoration of historical monuments, the establishment of national parks and nature reserves, protection of shores and reefs, forest conservation, etc.

Advantages	Disadvantages
increase cash flow to the region, including foreign exchange	impact on the growth of prices for local goods and services, on land and other natural resources, real estate, etc.
growth of the gross national product	bringing to an outflow of funds abroad in tourism imports
creation of new jobs	emergence of environmental and social issues
reforming the structure of the area, which can be used by both tourists and the local population	
raising capital, including foreign capital	

Table 3. Advantages and disadvantages of tourism service market development for country and region

Despite the fact that this development is adversely affected by the lifestyle of the indigenous population, it is expressed in human adaptation to a new culture, involving a different way of thinking, different norms of behaviour, and manners of communication, traditions and customs. Tourist contacts from different countries of the world makes it possible to create closer ties and mutually enrich national cultures.

In the current circumstances, the most typical trends of the external market of tourist services are diversification of tourism product, search for new tourist destinations, reduced average length of tourist arrivals, choice of alternative means of accommodation and transport, as well as general price pressure.

Market development, complexity of the work on it, many marketing characteristics (volume and terms of sales, prices, methods of advertising, sales promotion, etc.) determine the characteristics of the competitive environment in tourism service market. The strength of competition in this market is affected by many factors (Vukolov 2002):

- Increased number of competing firms comparable in terms of size and capabilities;
- Slowdown in demand for tourism product (when the market growth slows down, businesses are starting to fight for market share);
- A significant seasonal fluctuations in demand for tourism products (firms often use discounts, concessions and other tactical actions to increase sales).
- Insufficient differentiation of tourism products of companies, increasing competition;
- Increasing the cost of exiting the market rather than the continuation of competition (the higher the barriers to entry, the more likely the firm to remain in the market and compete at the limit of their capabilities, even if they can get a lower return).

There are three types of competition in tourism market service: functional competition, species competition and marketing competition (*Figure 1*).

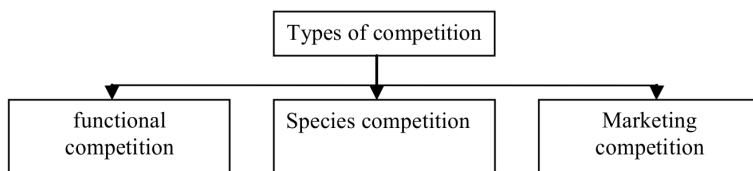

Figure 1. Types of competition in tourism market service

Functional competition arises from the fact that every need can be met in various ways; for example, the need in transportation for tourists can be met by rail, air, bus transport.

Species competition occurs between the subjects of the tourist market, offering services to the same destination, which are similar in many respects, but differ in of any essential characteristic (such as tours of the same direction may be different proficiency hotel).

The marketing competition (inter-company or subject matter) arises when the products offered by tourist enterprises have significant differences and this kind of competition causes the differentiation of products.

Thus, the economic aspect of tourism service market formation is characterized by provision of a positive impact on balance of payments and the total exports of country, increase in employment and infrastructure development and related industries of economy and in the social aspect promotes full and comprehensive updating of internal forces and human resources, spent on job and at home, re-energizing, and disability rights, i.e. formation of psycho-physiological resources of the whole society.

The analysis of the main indicators of the development of tourism industry in the Republic of Kazakhstan

In the present conditions of the world economy tourism is becoming one of the leading and fastest growing industries. According to the UNWTO tourism ranks the fourth place in the world exports of goods and services (7.4%), second only to the export of automobiles, chemical products and fuels. On return, the industry ranked third in the world after the oil industry and the automotive industry.

Kazakhstan has a wealth of tourist and recreational potential, but is characterized by insufficient levels of tourism development. The share of tourism from the gross domestic product of is about 0.3%. In 2011, the revenue from tourism activities amounted to 145.3 billion Tenge, which is twice the figure in 2008 (77.6 billion). Tax revenues of the Republic from the sector were 20.6 billion dollars. The number of people employed in the industry was 158,700.

As data show in *Table 4*, there has been an annual increase in the number of visitors served. The increase in 2011 compared to 2006 was 60.1% (Smailov 2012, p. 11.).

The analysis of the entry of tourist flows in Kazakhstan shows that the country is not sufficiently attractive for foreign tourists, and therefore the number of tourists arriving in the country is far behind the pre-crisis levels.

With its unique features, Kazakhstan as a tourism product is not competitive enough and loses positions on the international tourism market in availability, service level and price of tourist services.

Types of tourism	Years					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	11889,6	13787,6	14218,2	14799,4	16598,6	19033,2
Internal	3495,0	3932,6	4254,1	4055,7	4473,7	5327,7
Inbound	4706,7	5310,6	4721,5	4329,8	4712,6	5685,1
Outbound	3687,9	4544,4	5242,6	6413,9	7412,3	8020,4

*Table 4. Number of the visitors served by type of tourism, 2006-2011 years
(in thousands)*

It should be noted that the main part of the number of tourists was served by the city of Almaty – 50.7%, Astana – 8.3% and Akmola region – 12.7%. This is due to the fact that in these regions business tourism develops rapidly.

Table 5 shows the number of active tourism organizations and people are employed in the tourism sector for the period of 2007-2011 years (Programme of the development ... of Kazakhstan for 2010-2014 years).

Description	Years				
	2007	2008	2009	2010	2011
Total: among of them:	1058	1227	1276	1350	1715
Tourism companies	1007	1163	1203	1252	1567
Individual entrepreneurs	51	64	73	98	148
Payroll employment of workers in tourism, thousands of people	4,3	4,4	6,7	6,1	4,9

Table 5 The number of active tourism organizations and employees in the tourism sector, for the period 2006-2011 years)

In 2011 the country had 1,715 tourism organizations and tourism enterprises served a total of 630.6 thousand people, which was an increase of 29.6% (486.5 thousand in year 2010) compared to the previous year. In the structure of tourist activity, domestic tourism had a 32.2% share, inbound tourism 5.7%, while outbound tourism 62.1%. If these figures are compared to the data in 2010, an increase in outbound tourism from 56.4% to 62.1% can be seen, with a reduction in domestic tourism from 35.4% to 32.2% in the overall structure of tourist services.

The whole civilized world is trying to attract major tourist flows, as tourism is one of the important sources of replenishment of the state budget.

For the modern Kazakhstan is characterized by intensive development of the hotel industry. If in 2007 the country had 992 places to stay, while as of 2011 their number has increased markedly.

It should be noted that 873 hotels with a capacity of 29,584 beds make 57.5% of the total number of hospital beds hotels, and do

not have a category. In the 213 hotels that have the category, with a capacity for 21,882 beds, constituting 42.5% of the total number of hospital beds hotels, there is a breakdown by the following categories: 4* – 35.6%, 3* – 29.3% and 5* – 19.5%. At the hotels of category 2* and 1* had 15.6% of the total number of hotel beds (The concept of the tourism development in the Republic of Kazakhstan until 2020).

The problem of categorization of hotel services is one of the most important from the point of view of quality management. At present, the formal system of categorization of hotel services is only accepted in 64 countries, 11 of them are still under development; in 58 countries hotels have no unified categorization.

In 2011, at the locations of the Republic of Kazakhstan the occupancy rate was 24.0% (compared to 20.3% in 2010), using the fact, that (www.kazakhstan-tourism.com):

- in the hotels the figure was 30.5% (39.0% in the hotels with the category and 24.3% in the hotels without category), with the highest occupancy rate registered in the 5-star hotels (49.5%), the lowest in the 1-star hotels (21.9%);
- in other places of accommodation the figure was 12.5%.

Table 6 shows the number of users was served by category of accommodation facilities from 2007 to 2011 years [5].

Indicator	2007	2008	2009	2010	2011
Visitors, total	1,964,907	1,801,087	2,278,612	2,548,868	2,845,832
Non-residents	548,313	523,022	513,580	594,161	584,303
Residents	1,416,594	1,258,065	1,765,032	2,004,707	2,261,529
5-star hotels	227,380	231,081	205,947	245,378	305,189
4-star hotels	278,852	241,944	211,296	270,882	393,752
3-star hotels	470,638	434,079	400,753	443,488	415,973
2-star hotels	142,562	143,213	141,544	150,479	131,494
1-star hotels	45,173	32,667	35,260	37,340	55,874
Without category	800,302	718,103	1,283,812	1,058,992	1,204,394

Table 6. The number of visitors served by the category of accommodation facilities from 2007 to 2011 years, people)

Table 6 shows that the visitors to Kazakhstan prefer to stay in hotels without category (42.3%) and low-cost accommodation establishments with one to three stars, while foreign visitors prefer to stay in the expensive luxurious hotel with the best location and high level of service.

The hotel market occupies a significant share of the restaurants and hotels without restaurants (61.2%).

Analysis of the hotel market has shown that there is a price imbalance that hinders the development of the hotel sector and domestic travel. This factor affects the occupancy rate (<http://www.kazakhstan.orexca.com>)

The highest occupancy rate is observed in the hotels with restaurants (38.1%). In the tourist camps, parks, recreation and entertainment occupancy rate was 23.9%.

At present in the country a serious competitor to the hotel enterprises is the household sector.

The small volume of investment is observed in the activities of tourism firms – 0.03%, but at the same time it should be noted that this is the total investment. To open a tourist firms spend huge financial capital is required. Therefore, the amount of investment of 65.3 million Tenge is acceptable (<http://www.rusadventures.ru>).

It should be noted that the high cost of accommodation and flights significantly increases the cost of the tours in Kazakhstan and, accordingly, reduces its price competitiveness in the international market.

In 2011 Kazakhstan were visited the countries such as (non-CIS): China (128,312), Germany (67,725), Turkey (60,728), the UK (26,330), United States (21,463), South Korea (16,589), Italy (15,161), India (13,778), Mongolia (11,305 people) and others; CIS-countries – Uzbekistan (1,932,298), Kyrgyzstan (1,539,885), Russian Federation (1,346,594) etc. (<http://archive.travel.ru>).

Analyzing the above figures we can see the prevalence of citizens of Uzbekistan, Kyrgyzstan and the Russian Federation in the total amount of non-resident tourists served (from the CIS), due to factors such as geographical proximity and traditional long-standing relationship between the countries.

The presence of a large German community in the Republic explains the fact of the arrival of a large number of tourists from Germany. The other countries are interested in the Republic mainly from the economic perspective.

Unfortunately, according to statistics, only 11% of tourism agencies provide services to attract tourists for inbound and domestic tourism, others work in the field of outbound tourism.

Table 7 shows the number of users served by purposes of the travel for the period from 2007 to 2011 years.

Our study on the purpose of travel in 2011 showed that the greatest demand for hotel services to visitors to the business and professional goals (69.6%).

The number of visitors to these targets in 2011 compared to 2007 increased by 1.3 times.

On the second place as travel purposes we find leisure, recreation and holidays (25%). Less than 1% is treatment, pilgrimage, shopping tours and other purposes.

The situation on the domestic tourism market is characterized by the following factors: the demand for tourist services in Kazakhstan is limited by the financial possibilities of citizens, few lodges that provide a sufficient level of comfort. Inconsistency of interest in the relationship of the internal market tour operators and spa complex enterprises in the country leads to dissatisfaction with the needs of Kazakhstani citizens.

The creation of a developed competitive tourism industry for employment, stable growth of the revenue of the state and the population by increasing inbound and domestic tourism is impossible without investments.

By analyzing the variation of the main economic indicators of tourism development, it can be concluded that the potential of Kazakhstan's tourism is not fully realized, since the development of the tourism industry depends on the creation of a modern competitive tourist complex, including the infrastructure of transport and logistics system, including the reconstruction of the crossing points the state border of the Republic of Kazakhstan

(road, air, rail), providing ample opportunities to meet the needs of local and foreign citizens in tourism services. Creating a tourist complex will also make a significant contribution to the economy through tax revenues, foreign exchange flows, increased number of jobs, as well as providing control over the conservation and management of cultural and natural heritage.

On the whole it should be noted that Kazakhstan is a promising tourist destination. The country has all the conditions for the organization of environmental, active, adventure, historical and educational tours. The main problem of the tourism industry in Kazakhstan is still poor infrastructure and poor marketing of the region. At the same time, the positive aspect is the possibility to offer relatively low prices and new types of tours.

Prospects of the development of event tourism in Kazakhstan

The event is a set of phenomena that stands out for its ambiguity, the significance of a given society or humanity in general, for small groups of individuals, and is also characterized by a brief period of existence. It can take the form of a one-time or periodic phenomenon, with regular repetition annually or at certain times.

Under the event tourism we understand the importance of the cultural tourism that focuses on visiting destination at a certain time related to an event in the life of a community or society, are rarely observed natural phenomena.

Event tourism can be classified on the scale of the event (national or international) and subject matter of the event.

Events can be very diverse. Among them are several thematic kinds (Babkin 2008, p. 186-187.):

- 1) National festivals and holidays:
 - St. Patrick's Festival in London (UK);
 - St. Patrick's Festival in Dublin (Ireland);
 - Festival of Cultures in Berlin (Germany);

- celebration of the birthday of Napoleon Bonaparte, Ajaccio (Corsica);
- 2) Theatrical show:
- holiday on ice, “Romanza” show (Germany);
 - the show “Lord of the Dance” (Ireland);
 - holiday on ice, “Mystery” show (Germany);
 - Festival “Circus of the Future”, Paris (France);
 - holiday on ice “Romanza” show, Vienna (Austria);
- 3) Film and theatre festivals:
- short film festival in Oberhausen (Germany);
 - Cannes film festival, Cannes (France);
 - theatrical festival “Spierlart”, Munich (Germany);
 - opera festival, Verona (Italy);
- 4) Gastronomic festivals:
- International Beer Festival, Berlin (Germany);
 - Great British Festival, London (UK);
 - Oktoberfest, Munich (Germany);
 - Festival of seafood, the island Grove (Spain);
 - Holiday wine of Beaujolais Nouveau (France);
 - Paris Salon du Chocolat in Paris (France);
- 5) Flower festivals:
- Chelsea Flower Show, London (UK);
 - Exhibition of Flowers in Hampton Court Palace, London (UK);
 - Chrysanthemum Festival (Japan);
 - Exhibition of tulips (Netherlands);
 - Bonsai Festival, Nara (Japan);
- 6) Fashion shows:
- Ready to Wear, Paris (France);
 - Men s Fashion, Paris (France);
 - Milano Moda Bouna, Milan (Italy);

7) Auctions:

- Sotheby's;
- Christie's;
- auctions Drouot, Paris (France);

8) Music festivals and music competitions:

- Festival Capricies, Crans Montana (Switzerland);
- Festival Ars Musica, Brussels (Belgium);
- Festival “Snow and Symphony”, St. Moritz (Switzerland);
- Festival TDK TIME WARP, Mannheim (Germany);
- Festival of pop music Pink Pop, Landgraaf (Netherlands);
- Montreux Jazz Festival (Switzerland);
- Festival of Music and Arts at Henley (UK);
- Jazz Festival in Stockholm (Sweden);
- Music Competition named after P.I. Tchaikovsky, Moscow (Russia);
- the musical contest “Eurovision”;

9) Sport events:

- Olympic and International competitions;
- Formula 1;
- racing NASCAR, USA;
- rally;
- racing;

10) International technical saloons:

- Air Show in Le Bourget, Paris (France);
- Air Show in Zhukovsky (Russia);
- Air show in Zhuhai (China);
- Air show on Langkawi Island (Malaysia);
- Motor Show in Geneva (Switzerland);
- Motor Show in Moscow (Russia);
- “Salon hours”, Geneva, Zurich (Switzerland).

The most striking example of the economic efficiency of the

organization of event activities worldwide is the Cannes Film Festival. In 2009 the economic impact of the Cannes Film Festival was about 200 million Euros (194.653 million €), and created 3,200 jobs and made 10% of the annual hotel occupancy in the region.

Very popular among tourists is Oktoberfest, which annually attracts over 6 million visitors. The turnover of the holiday back in 2006 was 449 million Euros, and only for accommodation in hotels and public transport guests of the holiday spent more than 500 million Euros in the same year.

Brazil is a prime example of how the original folk festival turned into an event of national importance and means of replenishment of the public treasury. Despite of the fact that the Brazilian Carnival 2005 is considered one of the most expensive ones in history, it enriched the treasury with 15 million reais (5,5 million U.S. dollars) from 700,000 visitors who arrived at the country (Sirchenko 2012, p. 2-3.).

The basis of any event is not just sightseeing, see sights, the architectural ensemble, temples and cultural sites, museums and places of unique natural phenomena; tourists may also take part in the ceremony at the event, but not the event itself. Ceremony is an ordered, organized event that strictly observes the sequence of actions of persons who have a symbolic value to it, the date, the accident, the occasion. Appointment ceremony is to emphasize the importance of these events to the community or group of people. Less significant and mundane are ceremony called rituals. This set of actions result from the ritual or custom accompanied by special moments in the life of man in society (Zvyagina 2010., p. 141.).

Tour operators of the destinations always actively use events to generate tourism product and attract tourists to the event. Typically, the event is planned in advance. If it is not historically a tradition, it comes up on purpose. Therefore, you can run a campaign to promote the tourism product, based on the event and attract many visitors.

Event tourism is valuable because it brings together people of different ages, political views, hobbies. It gives the site a powerful

multiplier effect, coming from the benefits from a commercial point of view and by increasing the popularity of the territory. In the background of event tourism there is the revival of local cultural traditions, customs, and the development of folk art. Among the main advantages of event tourism are the lack of seasonality, and high yield. Tourists who visit the country to participate in the events are potential customers and other types of tourism of the country as well.

Among the disadvantages we can mention only the impossibility of predicting the demand for the event. In practice, there is sometimes that important event does not find an appropriate response, and sometimes not very publicized, almost spontaneous events attract many tourists unexpectedly.

Thus, the development of event tours quite is relevant today. The most significant event-tourism activities in Kazakhstan include the annual Kazakhstan International Tourism Fair – KITF, which is included in the calendar of activities of the World Tourism Organization. Also, there is an annual International Travel Fair Kazakhstan “Astana – Leisure”, the main objective of which is to attract tourist traffic in the central and northern regions of the country, forming the image of the capital – Astana is the city of the 3rd millennium.

Factors hindering the development of event tourism in the regions of Kazakhstan and the formation of a competitive national tourism products based on event tourism are the following:

- lack of awareness of the potential of event tourism, its impact on the regional economy;
- lack of attention of local and regional authorities to event tourism in their respective territories, including the process of the development of strategies and programmes for the development of tourism;
- low investment and business activity of the local population in the organization of events, capable of attracting domestic and foreign tourists;
- lack of qualified personnel in tourism;

- lack of information about the organization and realization the activities of event tourism in the regions of Kazakhstan.

With sustained pace of the development and the presence of a competent strategy promotion of event tourism, tourist product, event-based activities, can find its niche of the domestic tourism product.

Measures for the development of event tourism in the Republic of Kazakhstan are the following:

- Establishing a single major event-calendar events in the Republic of Kazakhstan;
- Using a simplified visa regime during the nationwide activities;
- State support of the priority public importance event activities, such as
 1. Eastern dance Competition “1000 and 1 Night”, Karaganda region;
 2. 5th Charity Ball in Almaty;
 3. Spring Flower Ball in Almaty;
 4. International Dance Sport Tournament “ALMATY OPEN 2013”, Almaty city;
 5. The first International Children’s Art Festival “WINTER FANTASY”, Almaty city;
 6. The first international festival of fire, Almaty city etc.

Despite the fact that the event tourism has only started to develop in the country recently and has a small share in the domestic and inbound tourist traffic, today we have good examples of event organization, of vibrant activities at the national and global levels. In December 2010, the Astana Summit was held by the OSCE (Organization for Security and Cooperation in Europe); in 2011 Kazakhstan successfully conducted the 7th Asian Winter Games.

For the development of event tourism in the regions of Kazakhstan is important to pay attention on the following: to

- 1) include the measures of formation, promotion and implementation of the regional tourism product based on the event tourism in the development of tourism policy

documents, including in regional programmes for tourism development, within the programme of subsidizing the construction of tourist infrastructure, aimed at the development of event tourism;

- 2) support the development of investment projects in the field of event tourism, the creation of a favourable climate for investors;
- 3) develop and implement a strategy for the effective promotion of tourism products, formed on the basis of event tourism.

In order to promote a national heritage on the international market, in 2010 JSC “Kazakhfilm” named after Sh. Aimanov created 18 documentary films about critical historical sites and heritage of national culture. In particular, there are eight documentaries from the series about the prominent figures of culture and art (“Baurzhan Momyshuly”, “Alashorda”, “Mirzhakyp Dulatov”, “Mukhtar Auezov”, “Nazyrov Turekul”, “Bibigul Tulegenova”, “Abdizhamil Nurpeysov” and “Bahadyr”), 10 films on historical and cultural monuments, dedicated to the 20th anniversary of the Republic (“The Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi”, “Architectural Monuments of Ancient Turkestan”, “Mausoleum Zhusup Ata”, “Architecture and religious monuments Turbat”, “Palace Complex Ata Baba”, “Mosque-madrassa Akkoyly”, “Vernenskoe City College”, “House of Assembly officers”, “Zharkent mosque”, “Petroglyphs Tamgaly”). Works of the construction the historical and cultural centre and the mausoleum of Al-Farabi and the mausoleum of Sultan Beybars in Damascus is underway (<http://www.madenimura.kz>).

Thus, the process of formation, development and promotion of event tourism as an important sector of the territorial specialization, now impossible without the coordination of efforts of all levels of government, business community and science.

Bibliography:

- Babkin A. V. Special types of tourism: tutorial / A. V. Babkin - Rostov-on-Don: Feniks, 2008. – 252 p.
- Sirchenko A.A. Prospects of the development of event tourism in the Russian Federation / Tourism: law and economics. - №2. – 2012.
- The concept of the tourism development in the Republic of Kazakhstan until 2020. – Astana, 2013
- Programme of the development the prospect directions of the tourism industry in the Republic of Kazakhstan for 2010-2014 years. Astana, 2010
- Statistics Agency of the Republic of Kazakhstan: www.stat.kz
- Tourism in the Republic of Kazakhstan on 2007-2011 years: statistical yearbook / edited by A.A. Smailov. Astana: LLC «Kazstatinform», 2012. – 136 p.
- Vukolov V. N. History and theory of international tourism. – Almaty, 2002. – p. 221.
- Zvyagina I. J. Development of event tourism in order to preserve the national traditions // Bulletin of the Russian New University. Issue 2 «Economics». – Moscow, 2010.
- <http://archive.travel.ru/kazakhstan/>
- http://www.kazakhstan.orexca.com/rus/regions_kazakhstan.shtml
- <http://www.kz.all.biz/regions/>
- <http://www.madenimura.kz/ru/government-program-madenimura/program-results-madenimura/2010/>
- <http://www.rusadventures.ru/regions/46.aspx>
- www.kazakhstan-tourism.com

The Authors:

- Sayekina, Zs. M. – *Doctor of economic sciences, professor*
Karaganda State University named after academician Y.A. Buketov
- Yerzhanova S. K. – *Candidate of Economic Sciences*
Academician Y.A. Buketov Karaganda State University
- Yeskerova, Z. A., MSc. – *Teacher*

Academician Y.A. Buketov Karaganda State University

Mamrayeva, D.G. – *Candidate of economic sciences, associated professor*
Karaganda State University named after academician Y.A. Buketov

Huszt, Zs. – *PhD of geographical sciences*

University of Pécs, Illyés Gyula Faculty, Department of Business and
Tourism Studies

Raffay, Z. – *PhD of economic sciences*

University of Pécs, Illyés Gyula Faculty, Department of Business and
Tourism Studies

HARMONIZATION OF ISLAMIC LAW, CUSTOMARY LAW AND WESTERN CIVIL LAW IN PURCHASE AGREEMENT IN ACEH

Sulaiman,¹

(Research Study in Lhokseumawe and Central Aceh)

Abstract

*In Aceh, it is important in purchase agreement to make a harmonization of Islamic law, customary law and Western civil law. The process of *ijab and qabul* is done by the people of Aceh in the belief that transactions have to be legal both under the laws of the country and under Islamic law. Despite the fact that majority of Acehnese people are Muslims and enriched by the culture, but in buying and selling land and houses, they are still combining the three systems of law those are, Islamic law, customary law and Western civil law. Based on special autonomy granted to Aceh, specifically in the field of religion and custom, the opportunity to bring forth regulation like Qanun governing the field of *mua'malah* is widely practiced in Aceh. Value system contained in elements of Islamic law and customary law got a great chance of being born in the form of Provincial regulation (Qanun Aceh), district and city regulation (Qanun Kabupaten/Kota). Qanun formation in the field of buying and selling even this must be colored three legal systems that are already living in Acehnese society. The legislation process of purchase transaction should accommodate all elements of Islamic law, customary law and Western civil law, which have influenced legal harmonization in the field in Lhokseumawe and Central Aceh.*

Keywords: Harmonization, Islamic Law, Customary Law, Western Civil Law, Purchase Agreement, Aceh

1 Lecturer, Faculty of Law, University of Malikussaleh Lhokseumawe Aceh- Indonesia.

Background

Harmonization of legislation is an attempt or process to realize the harmony of principles and the legal system to produce regulatory and legal systems in harmony. The development of legal substance in is a never-ending process because legislation is one of the major fondation of the national system. In fact, there are still a lot of problems concerning legislation products, weither in substance, processes and procedures, or the aspects of its legal drafting. In Aceh, Islamic law, customary law and Western civil law are applied in purchase transaction. Therefore, the making of *qanun* in this field should combine all this three legal systems.

This study is aimed to show the importance of harmonization in the implementation of a purchase agreement in Aceh. Analysis study was conducted to the legal culture of the Acehnese people in Lhokseumawe and Central Aceh in land and houses purchase transactions. They still insert the elements of Islamic law, customary law and Western civil law. The three elements of the legal system are still used in harmony by the community in buying and selling land and home objects. The study used a qualitative methodology, in order to to sharpen, enrich and develop all of the qualitative data. Samples are determined by purposive sampling method, where Lhokseumawe represented by four villages in two districts and the Central Aceh was represented by a district and two villages. The process of collecting data was done through in-depth interviews with informants and respondents. The amount of transactions contained in two regions, from 2006 to 2010, are 502 transactions. The samples are 100 transactions, with details of 50 transactions adapted elements of Islamic law and customary law, and 50 transactions used Western civil law.

Purchase Agreement in Islamic Law, Customary Law, and Western Civil Law

Basically, the purchase agreement in Aceh is based on the law of the purchase agreement stipulated in Islamic law, common law and Western civil law. An agreement between two or more parties

in Islamic law is called *akad* (transaction). Based on terminology, *akad* means bonding (*al-rabthu*), association (*al-aqdah*) or promises (*al-ahdu*).² Bond (*al-rabthu*) means to collect or gather the two ends of the rope and tied one to the other until the two continued and became like one rope.³ Word *al-aqdu* refers to the occurrence of two or more agreements, that is if someone has an agreement then there are others who approve the agreement and that agreement relating to the first one, there was a contract or *akad*.⁴In the Qur'an, the word of *al-aqdu* mentioned in Surah Al-Maidah verse 1: "that man is asked to meet the contract".

Al ahdu refers to the statement of someone to do something or not do something and had nothing to do with anyone else. Agreement made by the two parties does not require the approval of the other party; either agree or not, does not affect the promise made by the two parties. The word *Al ahdu* found in the Qur'an Surah Ali Imran verse 76, which means: (Not so) Actually, who keep their promises (made) and his devoted, then verily, Allah loves those who fear Him.

Aiyub Ahmad said that the Arabic language of *aqd* is consent between a person or persons with a person or some other persons to perform a certain act.

Transaction occurs between two parties or more with the voluntary and incurs obligations on each party mutually. Islamic jurists (*ulama jumhur*), gives the definition of the contract as a linkage between consent and granted justified by *syara'*, that gives the legal consequences to the object.⁵ From the above definitions, there are three important elements contained in the contract, as follows:⁶

2 Aiyub Ahmad, *Transaksi Ekonomi Perspektif Hukum Perdata dan Hukum Islam*, Cet. I, (Banda Aceh: Kiswah, 2004) .hlm. xxix.

3 Ghufron A. Mas'adi, *Fiqh Muamalah Kontekstual*, Cet. I, (Jakarta: Raja Grafindo Persada , 2002), hlm. 75.

4 Aiyub Ahmad. *Op. Cit.* hlm. xxix

5 *Ibid*, hlm .76.

6 Gemala Dewi, Widyarningsih dan Yeni Salma Barlinti, *Hukum Perikatan Islam di Indonesia*, (Jakarta: Prenada Media, 2005). hlm. 48.

1. Relation between *ijab* and *qabul*

Ijab and *qabul* basically is a treaty or agreement between a man with other man about an issue containing legal effect. But now *ijab* and *qabul* is not only agreement among men but also between man and woman, between women and between the corporation and a person. So, *ijab* is a statement by the will of one party (*Mujib*) to do something or not do something. *Qabul* is a statement of acceptance or approval of *Mujib*'s will of the other party (*qaabli*). This *ijab* and *qabul* must be met in executing a contract.

2. Justified by *syara*'

Commitments made by both parties in the form of *ijab* and *qabul* should be in accordance with Islamic law. If the created contract conflicts with Islamic law then the contract is not valid and does not give obligation to any legal consequences.

3. Have the legal effect to the object.

Contract is one of the legal actions (*tasharruf*). This legal action would result in rights and obligations. The existence of an agreed contract will be legal consequences for the parties who made the agreement. In Islamic law, legal consequences is not only to the parties who made the agreement but also to his heirs if he dies before paying off its obligations.

a. Principles and Terms of Contract

In carrying out the contract, there are some principles and requirements to be met. This is done so that the contract is lawful. Principles must be fulfilled for the validity of a contract,⁷ while the terms are provisions (regulations, directives) which should be adhered and done.⁸ In terms of Islamic law, principles and terms are equally as determining the validity of a transaction. Principle is an element that is an integral part of an act or agency that

7 Departemen Pendidikan Nasional, *Kamus Besar Bahasa Indonesia*, (Jakarta: Balai Pustaka, 2002), hlm. 966.

8 *Ibid*, hlm. 1114.

determines whether something is legal or not. While the term is something that depends on Shariah existence and it is beyond the law itself, that its absence causes no law at all.⁹

Although the principles and conditions or terms will determine the legitimacy of a contract but the Fiqh scholars have differences between each other. Principles are the nature of its existence depends on the law and it was included in the law itself, while requirements are the nature of its existence depends on the law, but it is beyond the law itself.¹⁰

There are varied opinions expressed by jurists concerning principles and terms of contract. According to the Hanafi school, they argue that the contract principle is only *sighat al-'aqd*, that are *ijab* and *qabul*. While the contract terms are *al-'aqidain* (contract subject) and *mahallul' aqd* (contract object) because *al-'aqidain* and *mahallul al' aqd* are not parts of *tasharruf aqad* (legal action). Both of these actions are out of contract. While the Shafi including Imam Ghazali and the Maliki school included Sihab al Karikhi believe that *al-aqidain* and *mahallul' aqd* are parts of contract principles because both of these are the main pillars in upholding the contract.¹¹ *Jumhur* scholars argue that the principles of the contract are *al' aqidain*, *mahallul' aqd*, and *sighat al aqd*. While Mustafa Az Zarqa, in addition to *al' aqidain*, *mahallul' aqd* and *sighat al aqd* also added with *maudhu'ul* (contract goals), citing as *muqawimat' aqd* (elements of contract enforcement).

According to T.M. Hasbi Ash Shiddiqy, these four components must be met for the formation of a contract.¹² It is used as the basis for the city of Lhokseumawe and Central Aceh district in executing land and houses purchase contract.

b. The Moment of Contract.

In the national civil law book (*Burgerlijk Weetboek*), the rights and obligations arise when there has been exchange of something,

9 Abdul Azis Dahlan, ed. *Ensiklopedi Hukum Islam*, Jilid 5, (Jakarta: Ichdir Baru van Voeve, 1996), hlm. 1510.

10 Gemala Dewi, Widyaningsih dan Yeni Salman Barlinti, *Op.Cit.*hlm. 50.

11 Ghufroon A. Mas'adi, *Op. Cit.* hlm. 79.

12 Gemala Dewi, Widyaningsih dan Yeni Salma Barlinti, *Op. Cit.* hlm 51.

instead of in the event of a rapprochement between the will of the parties. For example, in a banking credit, rights and obligations arise when borrowers received money. According to Islamic law, an agreement or contract has occurred and binding on both parties at the time of *akad*/contract pronounced.

Will rapprochement between the two sides in the contract should be pronounced. Pronunciation is the proof that they have reached a rapprochement will of the goods and the price in the agreement.¹³ After the agreement is achieved, it will automatically give rise to rights and obligations of the parties in the contract. This *akad* shall be witnessed by at least two witnesses from both sides.

Form of rapprochement could be in *sighat aqd*, in the form of *ijab* or submission by one party come with *kabul* (acceptance) by the other party, which made orally, in writing, gesture or act. When saying this statement then both parties are bound by rights and obligations of the contract. The statement contained a commitment to establish a contract which means it requires one party to deliver the goods and the right to receive the amount of money, as well as the other party is obliged to submit the money and is entitled to the goods as counter performance.

According to Islamic law, the basis of the existence of the agreement is the spoken statements and contains the promises between two parties to carry out a specific legal act. After the realization of a promise, binding legal relationship then arises; each party shall be obliged to implement them, as the statement that has been uttered together. This is because in Islam obliges the Muslims to fulfill every promise they have made voluntarily, as mentioned in the Qur'an Surah Al-Maidah (5) of paragraph 1, which means "O you who believe, fulfill your promises". Other than that, any words spoken by a muslim must be in the grasp, this is in accordance with the guidelines mandated by the Prophet Muhammad: "there are signs of a hypocrite are three, namely when he speaks lies, when he promises deny it, and if he believed treason" (HR. Bukhari, Muslim).

While Imam Malik said that the purchase agreement has

13 Aiyub Ahmad, *Op. Cit.* hlm. 25.

occurred and binding on both parties if it is still in a gathering or a place, unless there is a reason for it. Meanwhile, according to Imam Shafi'i, common economic transaction has occurred with *kinayah* words (satire).¹⁴

Ibn Rushd states that *ijab* and *qabul* affecting the sale and purchase agreement. One party shall not later than the other. A seller said the intention to sell, but the buyer did not say anything and did not accept purchase so that both parties come apart, then the buyer said "I accept", the words are not binding on the seller.¹⁵ After *ijab* was answered with *qabul* in the contract forum, then there was a contract and the parties can not cancel the contract without the consent of the other party. In this case the contract was binding.

Abdoerraof suggests that the occurrence of an engagement (*al-aqdu*) through three stages, namely:¹⁶

- 1) *Al 'Ahdu* (agreement), which is the statement of a person to do something or not do something and do not have anything to do with the wishes of others. This promise is binding the person who says to his promise, as spoken by Allah in the Qur'an. Ali Imran (3) verse 76: "(not so), who actually occupy the promise (he made) and pious, then surely Allah loves the righteous."
- 2) Approval, which is the agreement of both parties to do something or not do something in response to the promise expressed by the first party. Such approval must be in accordance with the promise of the first.
- 3) If two appointments held by the intention of the parties, then there is what is called '*akdu*' by the Quran contained in QS. Al Maidah (5) of paragraph 1: "*O you who believe fulfill the contract agreement ...*". Then the binding each party after execution of the agreement or the agreement is no longer '*ahdu*', but '*akdu*'. In Islamic contract law, the

14 Aiyub Ahmad, *Op. cit.* hlm. 45.

15 Ibnu Rusyd, Badayah al-Mujtahid, Dalam Aiyub Ahmad, *Transaksi Ekonomi Perspektif Hukum Perdata dan Hukum Islam*, (Banda Aceh: Kiswah, 2004), hlm. 47.

16 Abdoerraof, *Al Qur'an dan Ilmu Hukum: Comparative Study*, (Jakarta: Bulan Bintang, 1970), hlm. 122- 123.

starting point of most sets it apart is the significance of the pledge (*ijab* and *qabul*) in each transaction. If two promises between the parties agreed and continued with the vows (*ijab* and *qabul*) then there 'akdu' (engagement).

From the research results can be explained that, basically, legal culture of the people of Central Aceh and Lhokseumawe to the rule of law against the sale and purchase agreement is governed by Islamic law and customary law and largely still applied in the transaction, especially regarding land and houses objects. In addition to the application of Islamic law and customary law in the sale and purchase agreement of land and house, it is also known the national civil law (Western civil law) and they still apply it in the sale and purchase of land and home objects.

In this study, the focus of analysis is the implementation of Islamic law and customary law elements in land and houses transactions by the people of Aceh. This is because the people of Aceh were largely Moslem and in carrying out the implementation of Islamic law comprehensively (*kaffah*) as regulated in Act No. 11 of 2006 on Government of Aceh and Law No. 44 of 1999 on the Implementation of special province of Aceh. In Law No. 44 Year 1999 Article 3 paragraph (2) described: "the Implementation of privilege include:

- a. Implementation of religious life;
- b. Implementation of indigenous life;
- c. Implementation of education, and
- d. the role of *ulama* in determination of regional policy.

Based on these references, the people of Aceh should apply Islamic law completely, in particular in terms of aspects *muamalah*. In fact, there are some factors affect the implementation of the sale and purchase by using Islamic law and customary law, among others:

(a) Lack of understanding of Islamic law.

Understanding of Islamic law, which is referred to in this paper only concerning *muamalah*. From interviews with academics, they explained that, understanding of shari'ah Islam is still vaguely understood by the people of Aceh and general public. Most of the women understand the shari'ah Islam was only about wearing

a hijab, the youth understand it is a ban on gambling and liquor. More over, particularly the academics and liberal Islamic sects understood the extent of the rule of man with God per-se, meaning that the application of the Islamic law does not have to involve the state, because of God with human affairs is a subjective affair set in a private area so it does not need to use the power of the application.

Actually, shari'ah rules the comprehensive set of life, either individually or in public areas, as well as man's relationship with God, man and man even humans with the universe. Judging deeper, the emphasis on three aspects, shari'ah mainly focused on man's relationship with man. It is essentially runs most of the functions of the human relationship with humans. Something that is governed by God to humankind as laws that govern the lives of individuals in interacting neighbors, so that they gain happiness in the world also in the hereafter.¹⁷

When the understanding of shari'ah Islam as the above phenomena, it will be even worse about people's understanding of the Islamic religion. Islam in the eyes of the people of Aceh in particular and for the Indonesian people generally means *fiqh*. It is better understood as a science which deals with rituals and ordinances of worship as such, apart from the values of pure divinity (*Rububiyah*) and human values. This is seen, for example, they are more fun to spend time to pray and study, while ignorance, poverty and misery that befell her neighbors are not be his concern at all. They feel guilty over not making *dhikr* after prayers or eating pork from the lying, cheating and corruption. At the very least, this error is because the *fiqh* of worship are understood only about relation between man and God alone.

People understand the *fiqh* as limited to understanding and memorization legal requirements, a mandatory requirement, and other pillars rather than the effects of worship itself for humans being, such as people pray to prevent the shameful and unjust deeds, fasting and tithing to rise compassion for the weak and increase social solidarity, especially hajj, it is a social worship *an-*

17 Muslim Ibrahim, *Implementasi Syariat Islam dan Kearifan Lokal di Aceh*, Makalah disampaikan pada acara: Seminar Islam Internasional Samudera Pasai Islamic Centre, Kota Lhokseumawe, pada tanggal 16-17 Maret 2013, hlm. 1

sich. When we review early Muslim community's understanding of Islam, the Islamic era in the progress of the process, *fiqh* issues include monotheism and morality as found in the book of *al-Fiqh al-Akbar* by Imam Abu Hanifa or *Ihya Ulumiddin* by Imam Ghazali. The public of Aceh less understands of the law governing *muamalah*, particularly buying and selling transactions.¹⁸

Subsequently, the history of the people of Aceh is Islam and used as guidelines for life. Islam has become a part of them with all the advantages and disadvantages. Acehnese people obey the teachings of Islam and their devout and concerned to the scholars thought (*fatwa*) because *ulama* who became Prophet's heirs. Appreciation to the teachings of Islam that spawned Acehnese culture that is reflected in customary life. Custom was resulted from the contemplation of the scholars, then practiced, developed and preserved, then concluded to be “*Adat bak Poteumeureuhom, Hukom bak Syiah Kuala, Qanun bak Putra Phang, Reusam bak Laksamana*”, which can be translated into: “customary law in the hands of the government and is in the hands of Islamic law scholars”. These words are a reflection of the manifestation of Islamic Shari'a in the practice of daily life for Aceh. If Islamic law is not understood as well as the regulation of the sale and purchase agreement in the jurisprudence law, this is one of the shift factors to the elements of the purchase agreement in Aceh.¹⁹

Furthermore, according to scholars, neglect factors of the elements of Islamic law that occurred in Aceh society is because the lack of understanding of *muamalah* law. Although the majority of the people of Aceh follow Syafi'ie school, but in the practice of sale and purchase agreement was not fully implemented elements of Islamic law. Then people are also not aware of any effect in the future if the rules of Islamic law are ignored. This phenomenon has been a lot going on in Aceh.²⁰

18 Saifuddin Zuhri, Lc.,M.Ag, Dosen Sekolah Tinggi Agama Islam Malikussaleh, *Wawancara*, Tanggal 8 Juli 2011.

19 Drs. Tgk.H. Asnawi Abdullah, M.Ag, Ketua Majelis Permusyawaratan Ulama Kota Lhokseumawe, *Wawancara*, Tanggal 2 Mei 2011

20 Tgk. Rahmad, S,Ag, Anggota Majelis Permusyawaratan Ulama Kabupaten Aceh Tengah, *Wawancara*, Tanggal 23 Juli 2011

The process of buying and selling among majority of the people of Aceh highly depends on the willingness of both parties (seller and buyer), both in highly value goods and low value goods. There are a few people in Aceh using *ijab* and *qabul* on highly value items. Most people in Aceh assume that *ijab* and *qabul* are not obligations. The more important is that the willingness of both parties (seller and buyer). The seller would hand over the goods and the buyer would give money according to the item purchased. This is a common thing in Acehnese society. This is the neglect in implementing elements of Islamic law in the sale and purchase agreement as the legal culture of the Acehnese people.²¹ In addition to a lack of understanding of *muamalah* law, particularly in terms of buying and selling, cultural factors also influence in the lives of the people of Aceh to the implementation of elements of Islamic law.

(b) Cultural Factor

Satjipto Rahardjo,²² sees culture as a basis for the implementation of a positive law in society, due to the implementation of positive law is determined by the attitudes, beliefs and values. Therefore, the legal culture to modern society with an open system will be different from the legal culture to traditional society with a closed system. As for the people who experience improvement, he refers it as personal legal culture as a manifestation of the tendency to treat the law and its institution in an easy way and according to personal wishes.

Legal culture is one of the components to understand the workings of the legal system as a process, in which the legal culture serves as a gasoline engine of justice. Thus without the support of conducive legal culture, a rule or law cannot be realized as expected either by the law makers and the community as a target of the law.

According to anthropologists, the culture does not just mean a collection of forms of behavior and thinking that are separated. Nevertheless, culture is defined as a social category that included the overall social value associated with the law. These attitudes

21 Tgk. Fauzan, S,Ag, Tokoh Masyarakat Kecamatan Bebesen Kabupaten Aceh Tengah, *Wawancara*, Tanggal 25 Juli 2011.

22 Satjipto Rahardjo, *Hukum dan Masyarakat*, (Bandung: PT.Angkasa, 1980), hlm.85.

affect attitudes operation of law, including respect or no respect for the law, the willingness of people to choose informal ways to resolve a dispute. It also includes in the culture of the law is the attitudes and demands of the law proposed by the ethnic groups, race, religion, employment and social classes different.²³

Assessing the legal culture in a positive law perspective that it needs the harmonization of legal elements in the form of laws and regulations that guides the way of law formulated, organized and subsequently implemented.

Legal culture is defined as the values and attitudes of the people associated with the law, has a very important role for the successful operation of law in the community. Legal culture is an element of the law, which is accurate and commensurate with the objective to address the effectiveness of the law in order to study law and society, than the conventional method that only examines the historical aspect of the law.²⁴ Series of values, habits, and behaviors can indicate how the legal principles is perceived (logically rational) by the people (both targets and implementing rules). This kind of study is a social reality and not appropriate or commensurate with normative principles in the formulation of the rule of law.²⁵

Law as an institution works in society is supposed to have at least three perspectives of functions (functions of Law).²⁶ *First*, law from the perspective of social control, which is one of the concepts that are usually the most widely used in social studies. In this perspective, the primary function of a legal system is integrative because it is intended to regulate and maintain social regularity in a social system. Therefore, precisely Berger suggests no society without social control lasting life of the law. In order to carry out the control function, there are four functional prerequisites of a legal system, namely: (1) the basic issues concerning the

23 Lawrence M.Friedman, 1969:27-30) dikutip oleh Ronny Hanitijo Soemitro, *Metodologi Penelitian Hukum dan Jurimetri*, (Jakarta: Ghalia Indonesia), hlm.10

24 Lawrence M.Friedman & Stewart Macaulay, *Law and behavioral Science*, The Bobbs- Memill, (New York, Company Inc, 1977), hlm 1028-1031.

25 *Ibid*, hlm. 858.

26 AAG.Peters dalam Ronny Hanitijo Soemitro, *Study Hukum Dalam Masyarakat*, (Alumni, Bandung 1985), hlm.10.

legitimacy of the ideology which is the basis for structuring the rule of law; (2) the issues and liabilities of targeted community and its legal process; (3) the issue of sanctions and the institutions that implement it; (4) the problem of law enforcement authorities.²⁷

Second, the perspective of social engineering is a review of the most widely used by the officials (the officials perspective of the law) to explore the sources of power that can be mobilized using the law as a mechanism. By quoting the proponents of social-engineer perspective by law, Satjipto Rahardjo suggests there are four main requirements that must be met as an engineer, namely: (1) a good representation of the situation at hand, (2) analysis of assessment and determine the level of values, (3) verification of hypotheses, (4) the measurement of the effects of laws and regulations.²⁸

Third, people's participation to the law perspective (the bottom up view of the law). In this perspective, law includes many studies, such as the ability of law as a means of reservoir aspirations, legal culture, legal awareness, law enforcement, and other else. With regard to the legal function, especially social engineering function, then today is expected to make efforts to move people, to behave in accordance with new ways to achieve a state of society as aspired. To achieve that purpose, public awareness is needed. It contains the values, views and attitudes that affect the working of the law. Lawrence M Friedman called it as the legal culture.²⁹

Buying and selling contract is stipulated in Islamic law, customary law and Western civil law. It is generally applicable and serves as the legal guidelines for the people of Aceh. But it was found in Aceh society that the practice of buying and selling transactions are not based on Islamic law, even though the community believes that Islamic law and customary law is the legal culture of the people of Aceh in general. The impact of neglect to the elements of Islamic law and customary law, buying and selling transactions to land and houses have become business objects in Lhokseumawe

27 *Ibid*, hlm.98.

28 Satjipto Rahardjo, *Pemanfaatan Ilmu Sosial Bagi Pembangunan Ilmu Hukum*, (Bandung: Alumni, 1977), hlm. 10.

29 Esmi Warassih Pujirahayu, *Hukum Dalam Perspektif Sosial*, (Bandung: Alumni, 1981), hlm.124.

and Central Aceh. Various groups of various ethnic communities, residence, professions and religions, use these opportunities. It is thus that causes very high potential for cultural impact. Moreover, the people of Aceh do not understand the concepts of buying and selling based on Islamic law and customary law comprehensively.

It is as stated by *keuchik* of Uteun Baby village. Strangely, after the parties make land and houses purchase transactions, then both parties had mutually perform its obligations as the buyer handed over the money for the price of land and the seller receives the deed of sale of land handed made from the sub-district office, both parties ignore the *ijab* and *qabul*. This is because they think that state law has recognized this kind of transaction.³⁰ This social culture seriously affects the customary law, mainly if the transaction is done with the immigrant community, who only just met the terms specified in the positive law.

(c) Legal factors

According to Soerjono Soekanto, there are five factors that affect a law those:

1. Substance of law;
2. Law enforcement;
3. Facility to support the implementation of the law;
4. Society where the law applied;
5. Cultural factors, as a result of the work, creativity and a sense of social life based on the intention.³¹

All are the factors that encourage or support the law and also impede the law at the same time. Legal awareness and compliance with the law determine the successful implementation of a law. It is therefore necessary to have an understanding of the indicators of the legal issues. As indicators of the legal issues are:

1. Knowledge of rules of law (Law awareness)
2. Regulations concerning the contents of law rules (Law acquaintance)

30 Agus Salim, *Keuchik Gampong Uteun Bayi Kecamatan Banda Sakti Kota Lhokseumawe*, wawancara, tanggal 11 April 2011

31 Soerjono Soekanto. *Faktor-faktor yang Mempengaruhi Penegak Hukum*. (Jakarta: Rajawali,1999), hlm. 19.

3. Attitudes toward the legal regulations (Legal Attitude)
4. Patterns of legal behavior.³²

All those issues are not enough, but also still necessary to compliance with the law itself. According Bierstedt, the basics of obedience to the law are:

- a. indoctrination
- b. habituation
- c. Utility
- d. Group identification.³³

The Harmonization on Law Implementation in the Sale and Purchase Agreement in Aceh

Aceh as in the history has been implementing sharia at the relatively very flexible adjustment to local culture. Having been received at the implementation of sharia (jurisprudence) in the frame of the nation state, the scholars would have to prepare the fiqh in the form of regulation legislation and put it in the framework of the hierarchy of legislation in Indonesia now. More pointedly formal juridical, shari'ah Islam in Aceh is executed through *Qanun* Aceh, which by law are set directly under the law (act). In other words, the implementation of sharia in Aceh at present is within the framework of the implementation of the 1945 Constitution, the hierarchical laws of Indonesia. It is not solely because of the commandment of God or religious orders. Thus, the Qur'an and Sunnah are as the argument of *shara'* and the *ijtihad* of the scholars as the basis and foundation of *qanun* writing.

Furthermore should also be mentioned, as it follows the orderly hierarchy of laws and regulations in Indonesia, the Aceh Qanun containing sharia Islam can be made for judicial review by the Supreme Court. The Supreme Court may invalidate the contents of a qanun if only considered against the legislation that was higher, law or government regulation.³⁴

32 Soerjono Soekanto dan Soleman B. Taneko, *Hukum Adat Indonesia*, (Jakarta: Rajawali, 1986), hlm. 348.

33 *Ibid*, hlm. 351.

34 *Ibid*

Legal substance or legislation process in Indonesia is ongoing process (never-ending process) because the legislation is one of the major pillars of the national system. However, it is still found problematic legislation in substance, processes and procedures, as well as aspects of its legal drafting. There are at least three major problems in this field, namely: (a) overlap and inconsistencies legislation; (b) the formulation of legislation is less clear; (c) implementation of the law held back the implementation regulations.³⁵

Harmonization of legislation is defined as an attempt or process to realize the harmony of principles and legal system so as to produce harmonic regulatory/legal systems. National Law Development Agency (BPHN) gives the sense that the harmonization of laws is scientific activities towards harmonization process of written law, which refers to the philosophical, sociological, economical, and juridical values. In reality, harmonization activity is a comprehensive assessment against a draft legislation, in order to review whether the draft regulation has been reflected in various aspects of harmony or conformity with other national legislations, the unwritten laws that live in the community or conventions and international agreements, both bilateral and multilateral, which has been ratified by the Government of the Republic of Indonesia.³⁶

Legal harmonization can be achieved at different levels with at least three (3) ways.³⁷

- a. Influence of the existing apparatus that cause to the approach between the two legal systems through agreements made or issued a decision in which the two different legal systems can be run together;
- b. The increasing tendency of national legislation that was made more or less spontaneously bring one legal system to another based on a comparative analysis;

35 Ahmad M. Ramli, *Koordinasi dan Harmonisasi Peraturan Perundang-Undangan*, Makalah Disampaikan Pada Semiloka Keselamatan dan Kesehatan Kerja 2008 diselenggarakan oleh Dewan Keselamatan dan Kesehatan Kerja Nasional, Jakarta Tgl. 11-13 Maret 2008, hlm. 1

36 *Ibid*, hlm. 4-5.

37 Arthur Hartkamp (ed.), *Toward an European Civil Code*, (London: Kluwer Law Internasional, 1998), hlm. 173-174.

- c. Harmonization can also be achieved by having one national law and regulation that effectively brings together material from two (2) different legal systems.

Based on the forms of harmonization as mentioned above, it is possible to make the legal product in form of *qanun* in Aceh, to hold the same legal matters with the three legal systems (Islamic law system, customary law system, and Western civil law system) in the case of *muamalah* in Aceh.

Conclusion

It is important to harmonize the use of Islamic law, customary law and Western civil law in purchase agreement in Aceh. The process of *ijab* and *qabul* applied by the people of Aceh in the belief that the transaction should be legal under both Islamic and national law. In fact, even though Acehnese people are Muslims in majority and enriched by culture, they are still combining the three systems of law, namely Islamic law, customary law and Western civil law in land and houses purchase contract. The people of Aceh still rely upon these three systems of law in the sale and purchase transactions. The majority of people of Lhokseumawe and Central Aceh are Muslim and have cultural value. It is highly recommended to bring the religious and traditional values in written form as a legal product (*Qanun Aceh*). This is supported by the enactment of Law No. 11 of 2006 on Government of Aceh. Particular form of autonomy granted in the field of religion and custom. This is the opportunity to bring forth products like *Qanun* to regulate the field of *mua'malah*, which is widely practiced amongst the people of Aceh and also supported by philosophical, sociological and legal studies.

Bibliography

- AAG.Peters dalam Ronny Hanitijo Soemitro, *Study Hukum Dalam Masyarakat*, (Alumni, Bandung 1985).
- Abdoerraof, *Al Qur'an dan Ilmu Hukum: Comparative Study*, (Jakarta: Bulan Bintang, 1970).
- Abdul Azis Dahlan, ed. *Ensiklopedi Hukum Islam*, Jilid 5, (Jakarta: Icthir Baru van Voeve, 1996).
- Agus Salim, *Keuchik Gampong Uteun Bayi Kecamatan Banda Sakti Kota Lhokseumawe*, wawancara, tanggal 11 April 2011
- Ahmad M. Ramli, *Koordinasi dan Harmonisasi Peraturan Perundang-Undangan*, Makalah Disampaikan Pada Semiloka Keselamatan dan Kesehatan Kerja 2008 diselenggarakan oleh Dewan Keselamatan dan Kesehatan Kerja Nasional, Jakarta Tgl. 11-13 Maret 2008.
- Aiyub Ahmad, *Transaksi Ekonomi Perspektif Hukum Perdata dan Hukum Islam*, Cet. I, (Banda Aceh: Kiswah, 2004)
- Arthur Hartkamp (ed.), *Toward an European Civil Code*, (London: Kluwer Law Internasional, 1998).
- Departemen Pendidikan Nasional, *Kamus Besar Bahasa Indonesia*, (Jakarta: Balai Pustaka, 2002).
- Esmi Warassih Pujirahayu, *Hukum Dalam Perspektif Sosial*, (Bandung: Alumni, 1981).
- Gemala Dewi, Widyarningsih dan Yeni Salma Barlinti, *Hukum Perikatan Islam di Indonesia*, (Jakarta: Prenada Media, 2005).
- Ghufron A. Mas'adi, *Fiqh Muamalah Kontekstual*, Cet. I, (Jakarta: Raja Grafindo Persada, 2002).
- Ibnu Rusyd, *Badayah al-Mujtahid*, Dalam Aiyub Ahmad, *Transaksi Ekonomi Perspektif Hukum Perdata dan Hukum Islam*, (Banda Aceh: Kiswah, 2004).
- Lawrence M.Friedman & Stewart Macaulay, *Law and behavioral Science*, *The Bobbs- Memill*, (New York, Company Inc, 1977).
- Lawrence M.Friedman, 1969:27-30) dikutip oleh Ronny Hanitijo Soemitro, *Metodologi Penelitian Hukum dan Jurimetri*, (Jakarta: Ghalia Indonesia).

- Muslim Ibrahim, Implementasi Syariat Islam dan Kearifan Lokal di Aceh, Makalah disampaikan pada acara: Seminar Islam Internasional Samudera Pasai Islamic Centre, Kota Lhokseumawe, pada tanggal 16-17 Maret 2013. Drs. Tgk.H. Asnawi Abdullah, M.Ag, Ketua Majelis Permusyawaratan Ulama Kota Lhokseumawe, Wawancara, Tanggal 2 Mei 2011.
- Saifuddin Zuhri, Lc.,M.Ag, Dosen Sekolah Tinggi Agama Islam Malikussaleh, Wawancara, Tanggal 8 Juli 2011.
- Satjipto Rahardjo, Hukum dan Masyarakat, (Bandung: PT.Angkasa, 1980).
- Satjipto Rahardjo, Pemanfaatan Ilmu Sosial Bagi Pembangunan Ilmu Hukum, (Bandung: Alumni, 1977).
- Soerjono Soekanto dan Soleman B. Taneko, Hukum Adat Indonesia, (Jakarta: Rajawali, 1986).
- Soerjono Soekanto. Faktor-faktor yang Mempengaruhi Penegak Hukum. (Jakarta: Rajawali, 1999).

The Author:

Sulaiman

sulmadaud@yahoo.co.id

Law Faculty University of Malikussaleh Lhokseumawe Aceh, Indonesia

A SZÍNJÁTÉKTÓL A SZÍNMIÚIG

Az Ozorai példa és előzményei

Töttös Gábor

„A líra mellett a történelmi drámát tartotta a legalkalmasabb műfajnak a nemzeti tudat ébren tartására és formálására. Az Ozorai példa c. színjátékának bemutatója 1952. május 22-én volt a Nemzeti Színházban. A darabot Kossuth-díjjal tüntették ki. A miskolci Nemzeti Színház is bemutatta (1952. szept. 19.). Film készült belőle (*Föltámadott a tenger*), melynek forgatókönyvét ő írta¹ – olvashatjuk a *Magyar Életrajzi Lexikon*ban. Az utolsó állításban nyilván téved a kézikönyv, hiszen a kétrészes alkotás a *Két férfi* című 1950-es filmregény nyomán hódított 1953-tól a vásznon Bem József (Maklár Zoltán) és Petőfi Sándor (Görbe János) megformálásával.² Tüskés Tibor – még az Illyés Gyula által átnézett monográfiájában – nemcsak a darab eredeti címét találjuk meg (*Hazafiak*), hanem azt is, hogy „eredetileg operaszövegnek készült”,³ de ennek sem másutt az

1 *Magyar Életrajzi Lexikon (1978-1991)*. (Főszerk. Kenyeres Ágnes.) Bp., 1994. Akadémiai K. 404-405. p.

2 Érdekes, de jellemző véletlenként említhetjük, hogy az *Új Filmlexikon* (Főszerk. Ábel Péter.) Bp., 1971-1973. Akadémiai K. 1-2. köt. 621 + 1003 p., amely igen gondosan felsorolja a monumentális alkotás 65 fontosabb színészt, díszlettervezőjét, a zeneszerző Szabó Ferencet, a három társrendezőt (Nádasdy Kálmán, Ranódy László, Szemes Mihály), sem Illyés Gyulát, sem a kiindulópontul szolgáló filmregényt nem említi, sőt az író külön címszóként elő sem fordul.

3 Tüskés Tibor: *Illyés Gyula alkotásai és vallomásai tükrében*. Bp., 1983. Szépirodalmi Kvk. 267. p. (*Arcok és vallomások* sorozat). (A továbbiakban: Tüskés: *Illyés ...* p.)

írónál, sem a zeneirodalomban nincs nyoma.⁴ Sokkal érdekesebb ennél a színmű megírásra ösztönző körülmények rekonstruálható története.

A magyar írók 1951. április 27-30-án tartott első kongresszusan⁵ – a szokásos kötelező üdvözlések után – Darvas József közoktatásügyi miniszter közel háromórás nyitó referátumában⁶ úgy mutatta be ’irodalmunk fejlődésének történelmi szakaszát’,⁷ hogy abban meg sem említette a Kossuth- és József Attila-díjas Illyés Gyula nevét, holott a teremben csak ő mondhatta (volna) el magáról: mindkét modern elismerés kitüntetettje.⁸ Neve nem hangzott el Devecseri Gábor ezt követő hosszabb beszámolójában, majd Benjámin László és Tóth Gyula, a Dunai Vasmű Építője című lap egyik szerkesztője hozzászólásában sem. Az utóbbi esetben külön is feszenghetett, hiszen a buzgó szerkesztő elmondta: *„Az utóbbi időben néhány írótársunk tisztelet-látogatásokat tett Dunapentelén. Persze ezek a tisztelet-látogatások nagyon szépek, és úgy gondolom, nagyjelentőségűek is. De felfogásom szerint nem elég az egynapos vagy a félnapos leruccanás. (...) Nem elég ehhez három nap vagy egy hét, sőt még két hét sem. Az ilyen munkában – véleményem szerint*

4 Nem zárhatjuk ki, hogy Illyés esetleg tervezhetett ilyen művet, hiszen Ottó Ferenc megzenésítésében 1940-ben mutatták be az *Aratónap* című kantátát, mely „Illyés Gyula költeménye alapján” készült. Lásd erre: *Magyar Életrajzi Lexikon*. (Főszerk. Kenyeres Ágnes.) Bp., 1985. Akadémiai K. 3. köt. 581. p. Szövegeinek komolyzenei alapanyagként való felhasználását jól jelzi Bakki József zeneszerző *Dalok és áriák (Illyés Gyula verseire)* című alkotása is, mely már az 1960-1970-es években született. Lásd erre: *Magyar Életrajzi Lexikon (1978-1991)*. (Főszerk. Kenyeres Ágnes.) Bp., 1994. Akadémiai K. 31-32. p.

5 A háromnapos esemény lefolyásának mozzanatait, valamint az egykori szövegeket *A Magyar Írók Első Kongresszusa 1951. április 27-30.* (A Magyar Írók Első Kongresszusának jegyzőkönyvéből összeállította az Írószövetség szerkesztőbizottsága.) Bp., 1951. Művelt Nép Kvk. 310 p. című kötetből idézzük. (A továbbiakban: *Kongresszus ... p.*) A referátum címe csak a tartalomjegyzékben található: *Darvas József beszámolója irodalmunk helyzetéről*.

6 *Kongresszus* 12-51. p.

7 *Kongresszus* 12. p.

8 Természetesen az említés hiánya nem véletlen feledékenységre. Darvas közelről ismerhette Illyést, hiszen több évig mindketten a Nemzeti Parasztpárt és előzményei szűk körű élgárdájába tartoztak (a később említendő Veres Péterrel együtt), s 1945-1946-ban Darvas éppen a kulturális és propagandaosztály vezetője volt.

– hónapokon keresztül kell közvetlenül résztvenni [!].”⁹ Illyés, aki alighanem hírt kapott arról, hogy egy sereg más íróhoz hasonlóan ajánlatos lenne ellátogatnia a jövőendő Sztálinvárosba, e pillanatban kissé hiábavalónak érezheti egy héten belül megejtett utazását...

Már Darvas referátumának vége felé – tehát jócskán megkésve – megérkezett a Szovjet Írók Szövetségének háromtagú küldöttsége, s a kongresszus tagjai a beszámolót megszakítva „felállva, dübörgő tapsviharral fogadják” Borisz Polevojt és két társát. Az *Egy igaz ember* szerzője Tóth Gyula után kap szót, s ő lesz az, aki először említi a költőt: „Sürgősen kiadásra készítjük elő a mai magyar költők antológiáját: Illyés Gyula, Zelk Zoltán, Kuczka Péter, Benjámín László, Tóth Gyula, Kónya Lajos, Juhász Ferenc, Devecseri, Nagy László és mások költeményeiből...”¹⁰

Sem a megnevezés, sem a sorrend nem lehetett közömbös Illyés számára, s már-már talán megnyugodhatott volna, de – Karinthy Ferenc hanyag stilisztikát cseplő hozzászólása után – az egyharmad-kötetes poéta, Kövesi Endre következett. Tüskés Tibor Illyés-monográfiájában még a nevét is elhallgatja, „egy fiatal, azóta disszidált költő” megnevezéssel illeti.¹¹ Rónay László azt írja róla *A magyar irodalom történetében*: „Kövesi Endre (1929) Pál Józseffel és Tímár Györggyel együtt jelentkezett először (*Három fiatal költő*, 1951), lírai vénája azonban elapadt.”¹² Erdődy Edit és R. Takács Olga már nem ennyire kíméletes: szerintük Pál Józseffel és Tímár Györggyel „a szocialista átalakulás iránti harsány, túlzott lelkesedésnek adott hangot” a fenti antológiában.¹³

Költői termése aligha tette volna emlékezetessé, s ezért részéről (Tüskés kifejezéseivel élve) „a kongresszuson Illyést otromba táma-

9 *Kongresszus* 80. p.

10 *Kongresszus* 83. p.

11 Tüskés: *Illyés* 258. p.

12 Rónay László. *A szocialista fordulat költői. A derékhad költői. Bevezetés*. In: *A magyar irodalom története 1945–1975*. Készült a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetében. (Szerk. Béládi Miklós et al.) Bp. 1981–1990. Akadémiai K. 2. köt. 662. p.

13 Erdődy Edit, R. Takács Olga: *A szocialista fordulat költői. A derékhad költői. Pál József (1923)*. In: *A magyar irodalom története 1945–1975*. Készült a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetében. (Szerk. Béládi Miklós et al.) Bp. 1981–1990. Akadémiai K. 2. köt. 694. p.

dás éri”, „nyílt színvallásra szólítja föl az »útitárs« író”, „provokatív kérdést” intéz hozzá.¹⁴ Nem hihetjük véletlennek sem a kérdést, sem a provokációt: az első nap kötelező megszólalói után közvetlenül hangzik el, s nem zárhatjuk ki azt sem, vajon nem megrendelésre született-e? Ezt támaszthatja alá Illyésnek a Darvas-beszámolóából való szándékos kimaradása is. Mégis fontosabb ennél maga a valószínű kérdésőzön. „Meggkérdem tehát most Illyés Gyulát, miért nem jön közénk? Miért nem akar az új magyar írónemzedék tanítója és tapasztalt barátja lenni? (...) A felszabadulás óta sokszor már türelmetlenül kerestem, vajjon [!] hogyan ír a magyarság nagy költője erről az életről? Bevallom, eddig csalódtam, de azt hiszem, az egész dolgozó nép nevében mondhatom, csalódtunk Illyés Gyulában. A sztálini Vörös Hadsereg szétzúzta a fasiszta elnyomókat, a Kommunista Párt felosztotta a földeket, országunk hatalmas baráttra talált a kommunizmust építő Szovjetunióban a testvéri népi demokráciák oldalán. De Illyés Gyulának nincs ehhez szava. Mi többet tettünk annál is, amit ő követelt. Sorolhatnám százával a példákat. Nyitott könyv az ország, amelybe nagy betűkkel van nyomtatva a Párt és a dolgozó nép munkájának eredménye. Kérem Illyés Gyulát, válaszoljon nekem itt a Kongresszuson, vagy írásban az egész nép előtt, mi a véleménye pl. a termelőségvetkezeti mozgalomról, a csatornázásról, vagy tervünk büszkeségéről, a Dunai Vasműről?”¹⁵ „Élénk taps” – szerepel a kongresszusról kiadott könyv zárójeles megjegyzésében, de még kínos percekig izzasztják a kipécézett költőt a kijelentések, kérdések felkiáltások, köztük ilyenek: „Milyen jó lenne, ha Illyés Gyula úgy szeretné a magyar népet, mint a magyar nép az ő verseit! (...) Illyés Gyula nem ülhet »valahol középen«. Mert ilyen középső hely nincs. Döntenie kell. (...) Nos, az urak már kezüket dörzsölgetik, remélve, hogy szennyes bandájukhoz édesgetnek egy nagy magyar, szegényparaszti költőt. Mi pedig bízunk abban, hogy Illyés Gyula az eddiginél is következetesebben folytatja életművét osztálya oldalán.”¹⁶ Alanyi költőtől ennyi fantázia szinte más sok is... Befejezésül saját, szinte legendássá vált epigrammáját fordítja vissza szerzőjére a felszólaló: „Azt, hogy a nép fia vagy, igazolnod, sejt, ma nem azzal / kel-

14 Tüskés: *Illyés* 258. p.

15 *Kongresszus* 91-92. p.

16 *Kongresszus* 92. p. (A kiemelés tőlem. T. G.)

*lene, honnan jössz, azzal ecsém, hova mész.*¹⁷ S persze a záró szavakat „*nagy taps*” fogadja, de azért nem az a „*hosszan tartó, nagy taps*”, mellyel a soron következő Jorge Amadót köszöntik felszólalásának bejelentésekor. Vele be is fejeződött az első nap.

Másnap, mintha csak szintén rendelésre tenné, a Darvas József által Gergely Sándorral együtt megbírált Sándor András kap szót a társelnök Veres Pétertől, akire sebtében ráfogja, hogy »*Paraszti jövőendő*« című könyvében kispolgári parasztszágot ajánl.¹⁸ Hamarosan felveszi azonban az elejtett Illyés-fonalat is. A következősen Veressel együtt leütítársazott íróról szólván megengedi magának az arcátlan kijelentéseket és kérdéseket. „*Az útítárs-kérdés megoldása egyetlenegy: a meggyőzés; de ehhez legalább úgy kell ismerni a népet, és úgy kell szeretni a népet, s a magyar nép nagy kérdéseit – még pedig nem csupán könyvből – mint ahogy Veres Péter, Illyés Gyula és a többiek, akik – mondjuk – útítársak. (...) Valóban, ez a feladat: átalakulás, változás közben mutatni meg a falut; ilyen szép és izgalmas feladat még nem jutott magyar írónak. (...) Mert vannak, akik ismerik a tegnapot, a magyar paraszt tegnapját; no de ha megálltak a tegnappnál – mint például Illyés Gyula – meg tudják-e festeni mai arcát? Illyés Gyula ismeri a puszták népét a 30-as években, de ismeri-e ugyanúgy a puszták népét ma?*”¹⁹

Nem sokkal ezután, de már csak az érintett hozzászólását követően s talán annak megnyilvánulásán is felbuzdulva, Veres Péter paraszti tartással és bátorsággal védi meg Tolna megye fiát, mérészen kitérve a provokáció hamis gyökereire. „*Sem a történelmet, sem az irodalmat nem lehet – legalább is sokáig – becsapni. Ezzel kapcsolatban, közbevetőleg – de komoly mondanivalóként – megjegyzem, hogy tegnap itt egy fiatalember, Kövesi Endre valahogy úgy állította be a beszédét, hogy úgy szeresse Illyés Gyula a magyar népet, mint ahogy a magyar nép szereti Illyés Gyula verseit. (...) A nép azért szereti őt, mert ő is szereti a népet, a népet pedig nem lehet becsapni.*”²⁰ Ezt annál könnyebben kijelenthette (lelkes tapssal kísérve)

17 Kongresszus 93. p. Az idézett epigramma címe: *Egy népfinak. A Puszták Népe szerzőjének*

18 Kongresszus 105. p.

19 Kongresszus 109. p.

20 Kongresszus 159. p.

az egykori parasztpárti honvédelmi miniszter, mert már elhangzott az a válasz, amely után „hosszan tartó, nagy taps” jutalmazta a megbírált költő *Az építőkhöz* című, félkésznek mondott, s ekként előadott versét. (Apró filológiai érdekesség, hogy a kongresszusi szereplést Illyés Gyula *Naplójegyzetek 1946-1960* című kötete közli *Korszerűnek lenni* címmel, de ebben a költemény végleges változata olvasható, nem a valójában elhangzott versszöveg.²¹ Az eltérésben a sajtó alá rendező Illyés Gyuláné, valamint Domokos Mátyás közös igyekezetét sejtethetjük...)

Illyés gondosan kitért felszólalásában a három Kövesi-kérdés közül kettőre: a tsz-mozgalomról nem beszélt (naplójában 1959-ig a tsz szót sem írta le!), de érthette bárki ezt a csatornázást is magában foglaló kitételre: „láttuk a Sárvízcsatorna [!] tájának dús vetéseit”,²² azonban a Dunai Vasműről – persze emberi oldalról nézve – tágabb összefüggéseket idevonzó lelkesedéssel szólt. Ez utóbbit annál inkább megtehetette, mert Sándor András bírálónk szánt, de a hitelesség kedvéért pozitívumot is felhozó hozzászólásában személyes élményként emlékezhetett a közelmúlt napokra: „*Illyés Gyula, akit egyik kritikuskunk azzal vádolt meg, hogy elefántcsonttoronyt épít maga köré, most nemrégiben lent volt Dunapentelén [,] és látsozott rajta, mennyire megfogta őt azoknak az embereknek a változása, akiket ő szeret [,] és akikkel egész életében foglalkozott.*”²³

Illyés megnyilatkozásának (talán valódi lelkesedéssel kitüntetett) sikere egy napig akár el is hitethette vele – ahogy később a tanácskozáson mélyen elítélt Kolozsvári Grandpierre Emil fogalmaz: „*elegánsan kihúzta fejét az orvul nyakába hajított hurokból*”.²⁴ Az utolsó napon, április 30-án azonban Révai József főideológus

21 *Korszerűnek lenni. Felszólalás a Magyar Írók Első Kongresszusán.* In: Illyés Gyula. *Naplójegyzetek 1946-1960.* (Vál., szerk., s. a. r. Illyés Gyuláné.) Bp., 1987. Szépirodalmi K. 327-331. p. és *Kongresszus* 146-150. p. A felszólalás prózai részében mindössze egyetlen szót változtatott: a „legifjabb” helyett „fital” lett az utolsó mondatban a „költőnemzedék” jelzője, de a vers tizenöt helyén található apróbb-nagyobb eltérés. A két szöveg összevetése az Illyés Gyula kritikai kiadás feladata lesz. (A továbbiakban: *Naplójegyzetek 1946-1960.* ... p.)

22 *Kongresszus* 147. p.

23 *Kongresszus* 109. p.

24 *Az Árnnyak az alagútban* című visszaemlékezést idézi: Tüskés: *Illyés* 259. p.

hosszú perceket szánt az ő személyes bírálatára.²⁵ S ha a Magyar Dolgozók Pártja Központi Bizottságának kulturális ügyekben megfellebbezhetetlen tagja azt állítja, „*nincs a magyar irodalomban Veres Péter-probléma*”, „és mert kételkedni kell, ezért volt és még van is Illyés-probléma”, az fölér egy szellemi motozással. „*Illyés Kövesinek verssel felelt. Lefegyverző felelet. De felelet-e ez a vers? Igen is, nem is! (...) Nemcsak szép vers, de vallomás is, kiállítás is. De ki tudja, hogy erre további lépések következnek-e, hogy erre az »egy lépésre« nem jön-e »kettő visszafelé«?*” (Akkoriban mindenki értette az utalást Lenin *Egy lépés előre, két lépés hátra – Pártunk válsága* című művére, amelyben ’feltárta az állhatatlanok opportunistáinak igazságait és politikai jellemtelenségét’.²⁶) Ráadásnak – immár a magánéletbe való konkrét beavatkozásként – elhangzanak a párt-ideológus szájából ilyen mondatok is: „*A baj az, úgy hiszem, hogy Illyésnél valóban van valami »kettős kötöttség«.* Az egyik: *kötöttség bizonyos barátokhoz, akiktől nem tud megválni, annak ellenére, hogy ezek a barátok a szocializmust építő népnek hátat fordítanak.* A másik kötöttség: *Illyés Gyula kötöttsége a magyar dolgozó néphez.* (...) *Ez a gyermekkori szerelem – mindkét értelemben – Illyést a néphez, a munkásosztályhoz, a kommunista párthoz köti. De a kettős kötöttség megvan [,] és az egyiket fel kellene számolni. Nem kétséges, hogy melyiket.*” Majd álságosan Petőfi példáját hozva ösztönöz ugyanerre: „*aki a baráti kötöttségeket könnyörtelenül szét tudta vágni – bár bizonyára fájt neki is – ha többről volt szó: a néphez való kötöttségről.*”²⁷ Csoda-e, ha a szónoki fordulatot „*hosszantartó, élénk taps*”

25 *Kongresszus* 280-281. p.

26 *V. I. Lenin. Életrajz.* (Szerk. Poszpelov et al.) Bp. és Uzshorod, 1972. Kossuth Kvk. és Kárpáti K. 127. p. Az 1950-es évektől 1972-ig a mű lényegének legfőbb tartalmáról nem változott a vélemény, legfőképpen hangvétele finomodott. Az idézett helyen olvassuk azt, amit a korszak magyar írója is tudhatott, vagy legalábbis világosan érezhetett: „a burzsoá-intellektuel individualizmus hívei csaptak össze a proletár szervezet és fegyelem híveivel”.

27 Révaival és a Petőfi-témával kapcsolatban már 1946-ban találunk egy érdekes gondolatot. „Révai téved. Petőfi nem azért volt jó költő, mert jó forradalmár volt. Azért volt szükségszerűen jó forradalmár, mert megronthatatlanul jó költő volt.” *Naplójegyzetek 1946-1960.* 64. p. A Petőfi-könyvet írt Illyés biztosan tudhatta, hogy Révai összegzésében elhangzott állítása hamis: nem fordult elő ilyen a nagy előd pályáján. Ő maga erről így szól: „Nem saját érdekeiért: elveiért borítja fel az asztalt s a legszívélyesebb baráti viszonyt. Ő,

kíséri – immár közvetlenül a záró kijelentés sokat sejtető kilátása előtt: „Harcolunk Illyés Gyuláért. Harcolunk és harcolunk elsősorban akkor, amikor szókimondóan megmondjuk neki az igazat [,] és keményen bíráljuk.”²⁸

Nem csoda, ha a megbírált ezután – felmérve lehetőségeit – az alkalmi kongresszusi válasznál magvasabb, nagyobb hatású feleleten törhette fejét. A prózában és a lírában aligha tudna eleget tenni a sematikus kívánalmaknak: ezekből az évekből csupán rövid, a Csillagban megjelent, de később kötetből is kihagyott versek maradnak fenn.²⁹

Egyetlen tér kínálkozik számára, a dráma. Illyés tehát – és ezt a megállapítást csak ma érezhetjük túlzásnak – életveszélyes helyzetbe került: vagy szakít korábbi s ekkor már gyanúsán szemlélt népies irányzatával, vagy önmagát meg nem tagadva, ezt felhasználva csattanós választ ad. Talán ezért és így ötlött fel benne az *Ozorai példa* megírásának gondolata.³⁰

Ezt *Az élet hídjá* című színművéért már ekkor Kossuth-díjra emlegetett, s a kormány (de még inkább a párt) megbízásából fő-dramavizsgálóként (a Dramaturgiai Tanács vezetőjeként) tevékenyke-

a megmérhetetlen egyéniség, aprólékos fegyelemmel beleilleszkedik a közös célért folyó munkába és szövetségbe, sőt maga keresi azt. Nem vetélytársai vannak, hanem ellenfelei.” Valójában Illyéssel sem lehetett ez másként. Az idézet leelőhelye: Illyés Gyula: *Petőfi*. Bp., 1948. Nyugat k. 198. p.

28 *Kongresszus* 281. p. Illyés naplójának későbbi, 1955-ös bejegyzése szerint tegezte Révait, de róla és Illés Béláról ugyanott azt írja: „Együttesen akár a halálot is megrendeznék, ha arra kapnak irányítást. S személyileg külön-külön közelebb vannak hozzám, mint egymáshoz.” *Naplójegyzetek 1946-1960*. 371. p.

29 A *Csillag* 1951 májusi 5., augusztusi 8. és 1952 januári 1-jei számában a *Győztes, Jutalom, Októberi szél és Füred, április* című versei láttak napvilágot – összesen (!) 45 sorban.

30 A '48-as események egyébként – saját felszólalásának tanúsága szerint – a dunapentelei úton is észében jártak: „megnéztük Cecén azt a helyet, ahol Madarász László, Kossuth nagy rendőrminisztere nevelkedett”. *Kongresszus* 147. p. Bármily furcsa is, de Madarász semmilyen forrás szerint sem volt miniszter, Kossuthé meg főképpen nem, hanem az Országos Honvédelmi Bizottmány rendőri és postaügyi osztályának vezetője 1848. szeptember 21-től 1849. április 14-ig. Lásd erről: Bölöny József: *Magyarország kormányai 1848-1992*. Bp., 1992. Akadémiai K. 38. és 185. p.

dó Háy Gyula kongresszusi felszólalása két oldalról is ösztönözhetette. Szerinte 'millióknak hirdethetnénk a '48-as szabadsághősök dicsőségét', ha Czibor János Gábor Áronról írott, 17 hónapja kész forgatókönyve³¹ filmmé lett volna, „*de nem forgatták le, minden tervből kihagyták. A megokolás: a szabadságharcról másik forgatókönyv is készül, sokkal nagyobb írónk tollából. (...) [M]ég ma sincs kész forgatókönyve, tehát legjobb esetben egy év múlva lehet belőle film. Milyen bizalommal és lelkesedéssel írjanak tehát íróink filmet, amikor azt látják, hogy egy jólsikerült [!] forgatókönyvet félrelöknek csak azért, mert kilátás van egy másikra, más témával, ha ugyanabból a korból is, valamikor két vagy két és fél esztendő múlva?*”³² A hallgatóság soraiban mindenki, de legfőképpen az érintett Illyés tudta, hogy róla van szó és a bevezetőben már érintett, s valóban csak 1953-ban elkészülő *Föltámadott a tenger* című kétrészes filmről.

A drámaíró és -ítész Háy névtelenségbe burkolt támadása mellett azt is kárhoztatta, hogy „*feliületes volt az anyaggyűjtésünk, kutyafuttában szedtüik össze a tényeket*”, ám ezenkívül „*[a]z író kapcsolata a valósággal nem szorítkozhat csak anyaggyűjtésre; mély, személyes élményre van szükség*”.³³ Még Révai felszólalásában is akadt fogódzó. „*Azt mondja [Illyés]: nem tud időszerű lenni az, aki a jelenben nem látja meg a jövő elemeit. Ez szóról-szóra igaz. Ez a megfogalmazás semmiben sem tér el attól, amit mi kívánunk és elvárunk a szocialista-realista irodalomtól, megkövetelve tőle a realizmussal együtt a forradalmi romantikát.*”³⁴

31 Az 1961. július 7-én öngyilkossá lett író, irodalomtörténész *Gábor Áron* című *filmregénye* nem valósult meg. Nem akármilyen érdekesség, hogy Illyés Gyula: *Petőfi* című, a Szövetkezetek Országos Szövetsége által a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában megjelent könyvének utószavában Czibor János témánkat érintően a következőket írja Illyésről: „A felszabadulás után művészetének új fejezete kezdődött. Lírájának legszebb darabjai hangot adtak az újjáépítés örömeinek, és újra felmérték a puszták népének új életét (*Egy év, Szembenézve, Két kéz – versek*). Nagy sikerrel játszott filmjében (*Feltámadott [!] a tenger... [!]*) és drámaiban a magyar történelem forradalmi hagyományait szolgáltatta meg *emelkedett színpadi művészettel (Ozori példal[.] Fáklyaláng, Dózsa)*.” Illyés Gyula: *Petőfi*. Bp., 1958. Szövetkezetek Országos Szövetsége k. 352. p. (Kincses Könyvek – Szövetkezeti Kiskönyvtár sorozat) (A kiemelés tőlem. T. G.)

32 *Kongresszus* 177-178. p. (A kiemelés tőlem. T. G.)

33 *Kongresszus* 172. p.

34 *Kongresszus* 280. p. (A kiemelés tőlem. T. G.)

A kiemelt félmondat maradéktalanul megvalósul majd a születendő alkotásban, amelynek már eddigre is kissé kalandos az előélete. Illyés a Nemzeti Színház fölkérésére több hónap óta foglalkozott a színpadi mű megírásának gondolatával. Leadott vázlata és az 1951. március 23-i dramaturgiai ülés szerint: „*Illyés Gyula az Ozorai példa című versének nyomán vígjátékot akar írni a szabadságharc idejéből. Nem helyes a tematika vígjátéki kezelése, viszont nem szabad elriasztani. Be kell hívni Illyés Gyulát, hogy Major, Gellért és Benedek beszéljenek vele.*”³⁵ A márciusban hihetőleg holtpontra jutott vita az írókongresszus után a szerzőben más irányba fordult, megcsillantva kétséges helyzete gyors és talán egyedül lehetséges feloldását.

Két héten belül nemcsak a színházzal tárgyalt, hanem eljutott a Történeti Intézetbe is, ahol e témában a Tolna megyei levéltárat javasolták³⁶ számára kutatási helyként. Ehelyett inkább Tihanyba utazott, és onnét írt levelet Szekszárdra, Mislai Istvánnak. A dérek tanárember³⁷ földije és rajongója, noha csak 1945 óta ismeri őt személyesen, de legbensőbb titkainak tudója lehet. (Tanúság erre a költő naplójának 1946 március derekán kelt bejegyzése: „*Mialatt Mislai /sárszentlőrinci földim/ itt van, cseng a telefon. »Szűcs János úr kéreti szóra az író urat!« Aztán: »Szűcs János, főügyész... Nem vállalnád a népiügyszízi tisztelet Hóman ellen?« Nem.*”³⁸)

„*Kedves Pista! Feleségemhez írt soraid juttatták eszembe, hogy tanácsstalanságomban hozzád forduljak*” – kezdődik a Mislai Sarolta és Hargitai Anikó által kötetben is közreadott levél. „*A híres ozorai csatáról kellene most bővebben írnom s ehhez kellene valamivel több adat, mint amit az ozorai pinceszereken hallhat az ember. Sajnos, sehol semmi érdemleges feljegyzés. Úgy emlékeztem,*

35 Az Interneten <http://www.bessenyei.hu/nemzeti2/doku9.htm#ozora> erről számottevő adatsor található. (A kiemelés tőlem. T. G.)

36 *Szülőföld vonzásában. Illyés Gyula Tolnában.* (Összeáll. Hargitai Anikó, Mislai Sarolta.) Szekszárd, 1982. Tolna megyei Könyvtár k. 69. p. (A továbbiakban: *Szülőföld vonzásában ... p.*)

37 Mislai István szerepelt 1936-ban a *Magyar jövő. Költők, írók, művészek antológiája.* (Szerk. Kóró Imre, Szinérváry György.) Szeged, 1936. Szegedi Napló K. 1-2. köt. 96+48 p. első kötetében; s ugyanebben az évben a magyar könyvészet által nem jelzett önálló kötete is megjelent.

38 *Naplójegyzetek 1946-1960.* 47. p.

*hogy Csapó Vilmos, aki 48-ban a tolnai nemzetőrök kapitánya volt, irt valamikor erről egy füzetet, vagy folyóirat-cikket... Engem a csata népfelkelői része érdekelne... Nincs véletlenül Szekszárdon valami tolnai lokal-historikus? (...) Hálásan megköszönök minden adatot. Minél népibb, annál jobb.*³⁹

A lelkes Miszlai Istvánban nem csalódott: a május 15-i levél nyomán elvitte őt a dr. Hadnagy Albert levéltár-igazgatótól kapott – benső barátsággá váló – segítségig. Illyés a publikációkra nem egészen jól emlékezett, hiszen csupán Bodnár István (1863 – 1945) *Szabadságharcunk ozorai diadala* című 32 oldalas füzete⁴⁰ jelent meg erről Szekszárdon 1937-ben, a Molnár Nyomda kiadásában. Hamarjában ezt küldi el neki Miszlai, mire válaszlevelében Illyés immár úgy emlékszik: *„Bodnár füzete nekem is meg van Pesten. Ezt tehát épp csak addig tartom itt, amíg egyszer át nem néztem.”*⁴¹ Kapcsolatuk mélységére, de írói szemérmére is jellemző: csupán ekkor árulja el, mire kellene az adatok. *„Ugy látszik, az egész ozorai csatát nekem kell kitalálnom (egy szindarabhoz kellene), remélem, a valóságot lelem meg ezen az úton is.”*⁴² Ez utóbbiról kíméletes szelidséggel fogalmazva is csak annyit mondhatunk: már akkor sem, s az időközben feltárt részletekkel pedig még kevésbé állja meg a szépirodalmi mű a történeti összevetés próbáját... Ennél csupán az 1966-ban, *A magyar irodalom történetében* közreadott Tóth Dezső-értékelés merészebb és hamisabb: *„Illyés Gyula két történelmi drámája az 1848-as szabadságharc világát idézte. A megoldás sikeressége összefüggött azzal, hogy népi demokratikus fejlődésünk lehetővé tette Illyés számára a magyar történelmi múlt lényegének reális, teljes feltárását...”*⁴³ Ha ezt szegény szerző tudhatta volna 1951-ben! A félbeszakított mondat második fele azonban közel jár

39 Szülőföld vonzásában 69-70. p.

40 Az ekkoriban megjelent *Magyar történeti bibliográfia 1825-1867* (Szerk. a Történettudományi Intézet munkaközössége I. Tóth Zoltán vezetésével.) Bp., 1950. Akadémiai K. 109. p. egyedül Bodnár István füzetét említi, egyetlen hírlapi vagy folyóiratcikket sem.

41 Szülőföld vonzásában 71. p.

42 U. o.

43 Tóth Dezső: *A felszabadulás utáni magyar irodalom (Vázlat). A magyar irodalom 1948–1953. A dráma.* In: *A magyar irodalom története 1919-től napjainkig.* (Szerk.: Szabolcsi Miklós.) Bp., 1966. Akadémiai K. 6. köt. 1024. p.

a valósághoz. Összefüggött „... azzal is, hogy »népi« szemléletének korlátai nem vagy alig, erényei pedig hiánytalanul érvényesülhettek olyan történelmi pillanat kapcsán, amelyben a nemzetté váló nép elsősorban a parasztságot jelentette, amelyben a politikai haladás számára a parasztság adhatta a biztosítékot”, s így „ábrázolja a paraszti öntudat honvédő öntudattá való fejlődését s teremt vezetésre hivatott népi hőst”.⁴⁴ Ez a főszereplő Börcsök Józsefben – a megformáló Bessenyei György hatásos alakításában, Mészáros Ágival karjaiban – a bemutató utáni héten már megjelent az akkoriban egyetlen ilyen jellegű sajtóorgánumban, a Színház és Mozi címlapfőtőjaként is.⁴⁵

Pedig a bemutatóig sem volt egyszerű a mű útja. A Bessenyeiről szóló internetes oldalon olvassuk: „Az eredeti történet nem is futotta három felvonásra, a másodikkal befejeződött. Gellért és a dramaturg, Benedek András unszolására fogott hozzá Illyés a harmadik felvonáshoz, melyet így hármásban hoztak létre.”⁴⁶ Csupán 1952. március 2-án véglegesíti a színház, hogy az ötletet és utóbb címet adó vershez személyesen is kapcsolódó Gellért Endre, valamint Vadász Ilona rendezik meg Ádám Ottó (még főiskolai hallgató) segédletével. Illyés személyes előadásában már az olvasópróba zajlik április 11-én, de előtte még Ozorára is ellátogatnak a szerzővel a rendezők. A bemutató előtt éppen egy hónappal az Írószövetség megvitatja „Illyés Gyula új drámáját, a »Hazafiságot«. [!] Végül mind az író, mind a jelenlevők megegyeztek abban, hogy a darab címét helyesebb, ha megváltoztatják az eredeti »Ozorai példa« címre.”⁴⁷

Akad más változtatás is, melyet még a színmű első kiadása – a pazar szereplői gárda felsorolása után – pontosan közöl. „A színi előadásokon a cselekmény gyorsasága végett néhány részlet kimaradt. Ezeket a nyomtatásban szögletes zárójel mutatja.”⁴⁸ Hallatlanul jó érzéke lehetett a rendezőnek, ha ezt a 100 oldalas drámából mindössze két-három oldallal el tudta érni. Igaz, talán fölöslegesen

44 I. m. 1024-1025. p.

45 Színház és Mozi. 5. évf. 22. sz. (1952. máj. 30.) 1. p.

46 Interneten: <http://www.bessenyei.hu/nemzeti2/doku9.htm#ozora>

47 Esti Budapest. 1952. ápr. 23. 4. p.

48 Illyés Gyula: *Ozorai példa. Színmű három felvonásban*. Bp., 1952. Szépirodalmi Kvk. 111. p. (A továbbiakban: *Ozorai példa* ...p.)

adna továbbgondolásra alkalmas ötletet és gondolatcsírát a zsel-
lérek, parasztok orvvadászatára utalni,⁴⁹ vagy a „*dédelgető haza*”
kapcsán megjegyezni: „*Már akit dédelgetett!*”⁵⁰ Ennél jóval inkább
„*lassíthatta a cselekményt*” Csapó Vilmos nemzetőr őrnagy töpren-
gése: „*Minden jó magyart megkísért a gond, hogy nem kivesző nép-
törzs fia-e e sok bukás, hullás, kudarcc után! Évek óta az elítéltetésnek
ez a mellszorító nyomása most először engedett rólam, – közöttük.*”⁵¹
Minderre a herceg megjegyzi: „*Mondják, Franciaországban a
szolgák a rendbontás eszméit maguk közt elménkedő uraiktól ta-
nulták,*”⁵² amire az I. tisztt így tromfol: „*Mintha látnék itt is ilyen
tanítványt.*”⁵³ Ugyancsak Csapó szövegéből marad ki az előbbi
gondolatát továbbfűző mondat: „*Bízva bízom abban, az életünket
merem tenni arra, hogy nemcsak megmarad, már: boldog is lesz ez
a szorgalmas, ügyes, hős magyar nép!*”⁵⁴ Holmi nemes, még ha sza-
badsághős is, az 1950-es években ne dicsérje atyáskodóan a népet...
Ez amúgy is afféle veszélyes terület, főleg, amikor a lehetséges visz-
szatorlásról zajlik a vita a forradalmár és a félénk, jogait féltő (Illyés
drámabeli megfogalmazása szerint „*képfestőgyáros*”, tehát mezővá-
rosi polgári származású) frissen kinevezett tisztt között. „*Hettyey:
S mégis a népé lesz a győzelem. Lénárt: Az izgatók büntetése: kötél.
Hettyey: És mégis a népé lesz a világ. Lénárt: A »nép« legelőször ma-
gukat falja fel! Hettyey: Csak azt, ki nem lesz jókor maga is nép!*”⁵⁵
Utólag – a magyar történelem hamarosan bekövetkező fordulatai-
nak tükrében – nem akármilyen reálpolitikusi előrelátást sejtetnek
e sorok, és persze a cenzori törlés is.

Könnyen belátható: e gondolatok valóban végzetesen lelassíta-
nák a dráma menetét... A már idézett Bessenyei Internet-oldalon
megtalálhatjuk azt: „*a ránk maradt rádiófelvétel önmagában is bi-
zonyítja, hogy Illyés darabja nem jó, az idézett dramaturgiai jelentés
pedig azt, hogy az előadás nem a színház vagy a színészek munkája,
hanem az alapanyag gyengeségei miatt nem sikerült igazán. Ezt bi-*

49 *Ozori példa* 69. p.

50 *Ozori példa* 70. p.

51 *Ozori példa* 96. p.

52 *Ozori példa* 97. p.

53 U. o.

54 *Ozori példa* 99-100. p.

55 *Ozori példa* 102. p.

zonyítja egyébként az a már említett tény is, hogy Az ozorai példát (Miskolc és a Főiskola kivételével) soha többet nem játszotta egyetlen színház sem, pedig akkoriban szokás volt, hogy a vidéki színházak a fővárosban bemutatott darabokat tűzik műsorra. Viszont Illyés Gyula ekkor – is – a párt kedvence,⁵⁶ darabja politikai sablonosságával tökéletesen megfelel a kor szemléletének: elnyomott parasztok, ostoba, áruló, gyáva arisztokraták, áruló Görgey, egyszerű hősiességű nemzetvédők.⁵⁷ Talán éppen ezeket az erényeket jutalmazták akkoriban Kossuth-díjjal...⁵⁸

Azt is mulatságos tudnunk, s persze, nem sejtjük, vajon Illyés is tudatában lehetett-e ennek, hogy a Nemzeti Színház előadásán a valódi ozorai diadal mibenlétéről tanulmányt írt Bodnár István fia, Jenő is a darab egyik szereplője. Ő, ha nyilvánvalóan ismerte is a valóságos történeti hátteret, aligha mert erről szólni. Ugyanígy hallgatható Görgey *Fáklyalángban* még 1952-ben folytatódó és kiteljesedő leárusításáról Kosáry Domokos, aki másfél évtizeddel előbb könyvben tisztázta a hős tábornokra kent gyalázat hamisságát. Arra pedig már végképp nem gondolt senki, vajon mi indíthatja a szerzőt a pozitív kicsengésű színmű megírására.

Illyés időközben a kongresszuson feszegetett és számon kért termelőszövetkezeti mozgalommal kapcsolatban is behozhatatlan előnyre tett szert. Tóth Lajos visszaemlékezése szerint a bemutató évében Rácegresen megalakult a tsz. „Egy alkalommal beszélgettünk Balaskó Lajos⁵⁹ barátommal, felvetődött, hogy mi is legyen

56 Ez az utóbbi megállapítás a fenti adatok tükrében egészen nyilvánvaló túlzás, hacsak párhuzamba nem állítjuk Buharinnal, akit hasonló epitheton ornanszszal illettek Sztálin idejében – nem sokkal kivégzése előtt.

57 Interneten: <http://www.bessenyei.hu/nemzeti2/doku9.htm#ozora>

58 A Magyar Történelmi Társulat égisze alatt 1951-ben s 1953-ban megjelent *A magyar nép története* (Bp, Művelt Nép Kvk.) – mely egyértelműen árulónak mondja Görgeit – élő szerzői Kossuth-díjat kaptak.

59 A megalakult tsz megválasztott elnöke. Később Rácegres megmaradásához Illyés segítségét kéri 1953-ban, mire az író „Dobi István, Erdei Ferenc és Mihályfi Ernő társaságában megjelent Rácegresen”. „...1955 nyarán Rákosi Mátyással látogattak Rácegresre. Megtekintették a tsz állatállományát, melyeket [!] az új gazdák vittek be a közösbe. A bevitt tehének, lovak, nem voltak egyöntetűek. Éppen ezért Rákosi nemtetszését nyilvánította. A vendégeket az egyik család kacsapörkölttel kínálta meg...” *Szülőföld vonzásában* 61. p.

a szövetkezet neve, kiről is nevezzük el. Hát kiről? Illyés Gyuláról. Mivel a címe nálam volt, írtunk egy levelet a termelőszövetkezeti tagok nevében is, kértük hozzájárulását a név felvételére. Gyula bácsi mondhatnám postafordultával küldte a választ, illetve beleegyezést, azzal a megjegyzéssel, hogy élő embereket nemigen szoktak névadóként felhasználni.⁶⁰ A fentieket mérlegelve: Illyés nem volt abban a helyzetben, hogy nemet mondhasson... Az pedig már szinte a mesék birodalmába tartozik, hogy 1961-ben megalakult, s két évig működött is az Ozorai Példa nevű termelőszövetkezet, amely aztán 1963-ban – több tsz-szel együtt – Egyetértésként egyesült.⁶¹

Dr. Töttös Gábor

főiskolai docens

Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar

bajuszdocens@igyk.pte.hu

Kutatási területe: irodalom- és helytörténet (Tolna megye)

60 Szülőföld vonzásában 60. p. Ez nyilvánvalóvá teszi, hogy téves Dobos Gyula állítása: „Az itt élők és az Illyés család számára természetes, hogy Illyés halálát követően, 1985-ben elsőként az országban az ozorai összevont Oktatási és Közművelődési Intézmények névadója Illyés Gyula lett.” Illetve ugyanitt, de más összefüggésben írja: „1985. október 31-én ünnepélyes külsőség közepette az országban elsőként vette fel az iskola Illyés Gyula nevét.” In: Dobos Gyula: *Ozora*. (Szerkesztette: Gaál Attila.) Arcanum adatbázis. Száz magyar falu könyvesháza. (A kiemelések tőlem. T. G.)

61 Somi Benjaminné: *A termelőszövetkezeti mozgalom győzelme Tolna megyében (1959-1961)*. In: *Tanulmányok Tolna megye történetéből*. (Szerk. K. Balog János.) Szekszárd, 1978. Tolna Megyei Tanács Levéltára k. 8. köt. 368. p.